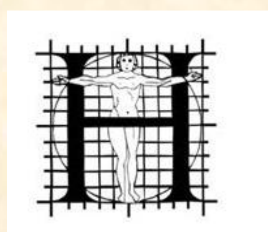
ANDREÏ MAKINE

PE VREMEA FLUVIULUI AMUR

Traducere din franceză de
Emanoil Marcu

HUMANITAS
BUCUREŞTI

„Un roman ideal e un roman despre care nu se poate spune nimic”, crede ANDREÏ MAKINE, cel mai cunoscut scriitor al emigrației ruse la Paris. Explicația afirmației lui e una profund culturala: „Civilizația rusă, spune Makine, e o civilizație a tăcerii. Fără îndoială, acest lucru se datorează confesiunii ortodoxe, prea puțin obişnuită să se exprime în scris. Ce contează în Rusia nu e comunicarea de idei, ci comunicarea de idealuri. Iar acesta e un exercițiu al tăcerii. Când se scrie în Rusia, se scrie pentru a spune lucruri foarte importante, care să depăşească nevoia de tăcere, care să stabilească o comunicare directă între suflete, între inimi, între ființe. Într-un roman trebuie să pătrunzi, să te odihneşti întru contemplație şi să te regăseşti transfigurat”.

Makine s-a născut la Krasnoiarsk, în Siberia, în 1957. Face studii filologice, obține un doctorat la Universitatea Kalinin din Moscova, predă filozofie la Institutul din Novgorod şi colaborează la revista de literatură modernă rusă pentru străinătate. În 1987, în timpul unei călătorii în Franța, cere azil politic. O vreme locuieşte într-un cavou din cimitirul Père Lachaise, apoi într-o cămăruță din Montmartre. Scrie mult în tot acest timp, dar editurile îi refuză constant manuscrisele. Abia în 1990 i se acceptă publicarea unei cărți, *La fille d'un héros de l'Union Soviétique* (Fiica unui erou al Uniunii Sovietice), despre care lasă să se înțeleagă că ar fi o traducere din rusă. Cinci ani mai târziu obține premiul Médicis şi premiul Goncourt pentru *Testamentul francez*. E pentru prima dată în istoria culturală când aceeaşi carte primeşte două dintre cele mai prestigioase premii literare franceze. Şi poate că explicația lui Makine despre tăcere şi scris e cea mai frumoasă definiție pe care scriitorul o dă propriilor cărți.

OPERA: *La fille d'un héros de l'Union Soviétique*, 1990 (În pregătire în colecția *Cartea de pe noptieră*); *Confession d'un porte-drapeau déchu*, 1992; *Au temps du fleuve Amour*, 1994; *Le Testament français*, 1995; *Le crime d'Olga Arbelina*, 1998; *Requiem pour l'Est*, 2000; *La musique d'une vie*, 2001; *La terre et le ciel de Jacques Dorme*, 2003; *La femme qui attendait*, 2004; *Cette France qu'on oublie d'aimer*, 2006. În colecția *Cartea de pe noptieră* a mai apărut romanul *Muzica unei vieți*.

EMANOIL MARCU a publicat peste patruzeci de traduceri, majoritatea la editura Humanitas. Printre acestea, şapte titluri ale lui Cioran. A tradus din română în franceză mai mulți poeți români – Mihai Eminescu, George Bacovia, Ştefan Aug. Doinaş, Mihai Ursachi, Nichita Danilov – şi, din franceză în română, autori ca J.-K. Huysmans, François Furet, Georges Bataille, Marguerite Yourcenar, Marguerite Duras, Michel Tournier, Nicolas Bouvier, Pascal Quignard, Michel Houellebecq, Milan Kundera etc.

Pentru D.A.

Partea întâi

1

Trupul ei, cristal topit şi fierbinte pe ţeava unui suflător de sticlă…

Mă auzi, Utkin? Aceea pe care-o evoc în discuţia noastră nocturnă de peste Atlantic va înflori sub pana ta febrilă. Trupul ei, cristal cu luciu cald de rubin, va deveni mat. Sânii i se vor întări colorându-se într-un roziu lăptos. Pe şolduri va avea un roi de aluniţe – urmele degetelor tale nerăbdătoare.

Vorbeşte despre ea, Utkin!

Marea apropiată se ghiceşte în luminozitatea tavanului. E încă prea cald pentru plajă, în casa asta mare înecată în verdeaţă, totul picoteşte – pe terasă, o pălărie de paie cu boruri largi ce străluceşte în soare, în grădină, cireşii cu ramuri nemişcate, cu trunchiuri contorsionate lăcrimând răşină topită. Ziarul vechi de câteva săptămâni, cu ştiri ce consemnează sfârşitul îndepărtatului nostru Imperiu. Şi marea, peruzea încrustată între ramurile cireşilor… Odaia-n care stau lungit se prăvăleşte parcă, prin fereastra largă, în necuprinsul orbitor al mării. Totul e alb, totul e soare. Afară de marea pată neagră a pianului, exilat al serilor ploioase, într-un fotoliu: *ea*. Puţin distantă, încă – nu ne cunoaştem decât de două săptămâni. Câteva îmbrăţişări timide, câteva plimbări pe înserat, în umbra cu miros înţepător a chiparoşilor. Câteva sărutări. E o prinţesă de sânge, imaginează-ţi, Utkin! Chiar dacă ei puţin îi pasă. Sunt un urs, un barbar venit din ţara zăpezilor veşnice. Un căpcăun! Pe ea o amuză…

Acum, lunga aşteptare a după-amiezii o plictiseşte. Se ridică, se apropie de pian, deschide capacul. Câteva note lente se trezesc, parcă fără tragere de inimă, palpită ca nişte fluturi cu aripi împovărate de polen, se-mpotmolesc în linişte însorită a casei goale…

Mă ridic şi eu. Cu o agilitate de sălbăticiune. Sunt gol-goluţ. Mă simte când m-apropii? Nu se întoarce nici când o cuprind de talie. Continuă să-nece notele prelungi, leneşe, în aerul lichefiat de căldură.

Se întrerupe doar pentru un strigăt atunci când, deodată, mă simte în ea. Căutându-şi echilibrul, cuprinsă de o dulce panică, se sprijină pe claviatură fără a mai privi clapele. Cu amândouă mâinile. Cu degetele evantai. Țâşneşte o notă majoră, tunătoare, beată. Iar aceste acorduri sălbatice coincid cu primele-i gemete. Pătrunzând-o, o împing, o ridic, o las fără greutate. Singuru-i punct de sprijin: mâinile ce i se plimbă iar pe clape... Un acord şi mai zgomotos, şi mai insistent. Acum e arcuită, cu capul lăsat pe spate, abandonându-mi trupul de la mijloc în jos. Da, fremătând, unduind ca o masă topită pe țeava unui suflător de sticlă. Broboanele de sudoare dau transparență ovalului de carne ce unduie sub degetele mele...

Acordurile se succedă, din ce în ce mai sacadate, gâfâite. Iar strigătele ei se împletesc într-o asurzitoare simfonie a voluptății: soare, tumultul corzilor, explozii sonore ale vocii ei – între suspine de plăcere şi chemări indignate. Iar când mă simte că irup în ea, simfonia se sparge într-un jet de note acute şi febrile care-i țâşnesc de sub degete. Mâinile ei bat ritmul cramponându-se de clapele lunecoase. Parcă s-ar agăța de nevăzutul hotar al plăcerii ce părăseşte, deja, carnea...

Iar în această linişte încă vuind de ecouri nenumărate, văd cum trupul ei transparent, odihnindu-se, îşi recapătă lent culoarea arămie şi mată...

Utkin numeşte asta „materie brută”. Într-o zi, a telefonat de la New York şi, cu o voce puțin încurcată, m-a rugat să-i povestesc, într-o scrisoare, una din aventurile mele. „Ştii, nu vreau ceva finisat, m-a prevenit el. Oricum rescriu totul... Ce mă interesează e materia brută...”

Utkin scrie. Întotdeauna a visat să scrie. Încă din vremea tinereții noastre, îngropate în fundul Siberiei răsăritene. Îi lipseşte însă materia. Cu piciorul lui beteag şi cu umărul ce formează un unghi ascuțit, n-a avut nicicând noroc în dragoste. Un paradox tragic l-a chinuit din copilărie: de ce unul dintre noi fusese azvârlit sub sloiurile de gheață, în zăporul dezlănțuit al unui mare fluviu care-i strivise trupul, aruncându-l pe mal schilodit pe vecie? Pe când celălalt, adică eu... Da, murmuram numele acelui fluviu – Amur – cufundându-mă în sonoritatea-i plină de prospețime ca în trupul unei femei din vis, plămădit dintr-o materie suplă, catifelată, nebuloasă.

Toate acestea sunt acum departe. Utkin scrie şi mă roagă să nu finisez. Îl înțeleg, vrea să-şi lase propria-i amprentă. Vrea să

înşele soarta stupidă. Peruzeaua marină dintre ramurile cireşilor o s-o adauge el. Eu nu şlefuiesc. Bucata de sticlă topită, i-o predau ca atare. Fără s-o cizelez cu vârful dălţii mele, fără s-o umflu cu suflarea mea. Fără s-o prelucrez: o tânără femeie cu spatele bronzat, o femeie care ţipă, care geme de plăcere, care frământă cu degetele clapele pianului...

2

Frumuseţea era ultima dintre griji în ţinutul în care ne-am născut, Utkin, eu şi ceilalţi. Acolo, puteai să trăieşti toată viaţa fără să ştii dacă eşti urât sau frumos, fără să cauţi taina mozaicului care e chipul unui om, nici misterul topografiei senzuale a trupului său.

Nici iubirea nu prindea rădăcini în ţinutul acela auster. Iubirea pentru ea însăşi a fost, cred, pur şi simplu uitată – atrofiată în măcelul războiului, sugrumată de sârma ghimpată a lagărului aflat la doi paşi, îngheţată de vânturile polare. Când totuşi supravieţuia, era sub o singură formă, cea a iubirii-păcat. Întotdeauna mai mult sau mai puţin imaginară, ea lumina rutina zilelor aspre de iarnă. Femei înfofolite cu mai multe broboade se opreau în mijlocul satului ca să-şi spună ultima bârfă. Credeau că vorbesc în şoaptă, însă din cauza broboadelor erau silite să răcnească. Urechile noastre tinere prindeau din zbor secretul divulgat. Se părea că de data asta directoarea şcolii fusese văzută în cabina unui camion frigorific... Da, ştii, cabinele acelea mari, cu o cuşetă îngustă în spate. Iar camionul era oprit chiar lângă Cotul Diavolului, da, acolo unde cel puţin o dată pe an se răstoarnă o maşină. Era imposibil să ţi-o imaginezi pe directoare, o femeie uscată, de o vârstă incertă şi purtând o adevărată carapace de haine vătuite, zbenguindu-se în braţele unui şofer mirosind a răşină de cedru, a tutun şi benzină. Şi mai ales la Cotul Diavolului. Dar fantasma acelei acuplări într-o cabină cu geamuri acoperite de chiciură umplea aerul îngheţat al satului cu mici bule ca de şampanie. Indignarea jovială încălzea inimile amorţite de frig. Şi aproape îi purtau pică directoarei pentru că n-o vedeau urcând în toate camioanele ce cărau trunchiuri enorme de pin prin taiga... Vâlva provocată de această ultimă bârfă se potolea rapid, îngheţând parcă sub vântul glacial al nopţilor nesfârşite. Directoarea redevenea în ochii noştri aceea pe care-o ştiam: femeie iremediabil singură, ce-şi îndura nefericirea

cu stoicism. Iar camioanele porneau mugind ca de obicei, cu unica obsesie de a căra metrii cubi prevăzuți de plan. Luminile farurilor erau înghițite de taiga. Aburul alb al vocilor feminine se topea în vântul şfichiuitor. Iar satul, trezit din iluzia lui amoroasă, se ghemuia statornicindu-se în veşnicia numită „iarnă”.

De la naşterea lui, satul nu fusese gândit ca să adăpostească iubirea. Cazacii țarului, care-l întemeiaseră în urmă cu trei veacuri, nici nu se gândeau la ea. Erau o mână de oameni sleiți de aventura lor nebunească prin taigaua nemărginită. Privirile trufaşe ale lupilor îi urmăreau până şi-n visele lor chinuite. Frigul de-aici nu semăna deloc cu cel din Rusia. Părea să nu cunoască limite. Bărbile acoperite cu un strat gros de chiciură creşteau ca nişte lame de topor. Dacă închideai o clipă ochii, genele nu se mai dezlipeau. Cazacii înjurau de obidă şi deznădejde. Iar scuipatul lor scotea un clinchet căzând ca un mic țurțur de gheață pe suprafața neagră a unui râu încremenit.

Desigur, li se întâmpla şi lor să iubească. Femei cu ochii oblici, cu chipuri impasibile şi parcă umbrite de un surâs misterios. Cazacii le iubeau în întunericul afumat al unei iurte, lângă jarul cu reflexe roşii, pe blăni de urs. Dar prea erau ciudate trupurile acelor iubite tăcute. Unse cu grăsime de ren, scăpau îmbrățişării. Ca să nu-ți lunece, trebuia să-ți înfăşori în jurul pumnului cozile lor lungi şi lucioase, negre şi aspre ca o coamă de cal. Sânii lor erau plați şi rotunzi precum cupolele vechilor biserici din Kiev, coapsele lor – pietroase şi nesupuse. Îmblânzite însă de mâna ce le ținea de coamă, trupurile acelea nu se mai opuneau. Ochii sclipeau ca tăişul unei săbii, buzele se rotunjeau, gata să muşte. Iar mirosul pielii tăbăcite de foc şi de frig devenea din ce în ce mai sălbatic, îmbătător. Iar beția aceea nu trecea. Cazacul îşi înfăşura din nou cozile în jurul încheieturii. Iar în ochii înguşti ai femeii se aprindea o scânteie malițioasă. Băuse el oare o cupă din acea infuzie vâscoasă şi brună? Sângele rădăcinii Harg, care-ți toarnă în vine puterea tuturor străbunilor?

Rupând vraja, cazacul revenea la tovarăşii săi şi, timp de mai multe zile, nu simțea muşcătura gerului. În vinele lui cânta rădăcina Harg.

Ținta lor rămânea, pe mai departe, acel incert Extrem-Orient. Îi îmbăta speranța de-a ajunge la capătul pământului – vast neant nebulos, drag sufletelor ce urăsc constrângerile, limitele, frontierele. În Vest, Europa fixase fruntarii de netrecut, respingând pentru totdeauna Moskovia barbară. S-au năpustit

aşadar către est. Sperau să ajungă în Occident pe la celălalt capăt? Viclenie de admirator neglijat? Stratagemă de îndrăgostit respins?

Dar, înainte de orice, se aventurau în căutarea acelui neant nebulos. Visau să se oprească la capătul lumii, în asfințitul cald de primăvară, iar de pe acel ultim țărm să-şi lase privirea să zboare spre licărul slab al primelor stele...

După luni şi luni, se opreau în sfârşit, mult mai puțini decât se porniseră, la capătul Eurasiei lor natale. Acolo unde pământul, cerul şi oceanul sunt una... Iar într-o iurtă afumată, în adâncul taigalei stăpânite încă de iarnă, o femeie cu trupul şerpesc, umflat peste poate, se chinuia născând pe o blană de urs un prunc uriaş. Avea ochii oblici ca maică-sa, pomeții proeminenți ca toți din neamul său. Însă părul ud scânteia. Un luciu de aur întunecat.

Oamenii se strângeau în jurul tinerei mame privindu-l în tăcere pe noul siberian.

Din acest trecut mitic, noi nu moştenisem decât o legendă îndepărtată. Un ecou estompat de rumoarea confuză a veacurilor. În imaginația noastră, cazacii încă îşi croiau drum prin taigaua virgină. Iar o tânără fată iakută, îmbrăcată cu o scurtă de zibelină, scormonea şi acum prin hățişul de tulpini şi ramuri în căutarea faimoasei rădăcini Harg... Oare întâmplător visele, cântecele şi legendele ne-au stăpânit sufletele barbare cu o forță irezistibilă? Până şi viața noastră devenea un vis!

Totuşi în zilele noastre, din această memorie a timpului nu rămânea decât o grămadă de lemne putrezite pe blocurile de granit acoperite de licheni: ruinele bisericii construite de urmaşii cazacilor şi dinamitate în timpul revoluției. Sau, înfipte în trunchiurile enorme de cedru, nişte piroane ruginite, groase cât degetul. Bătrânii satului nu păstrau, nici ei, amintiri mai precise: ba Albii ar fi executat cu cruzime câțiva partizani spânzurându-i de acele piroane, ba Roşii ar fi împărțit dreptatea revoluționară... Piroanele de care spânzurau capete de funie putredă s-au ridicat, prin ani, la înălțimea a două staturi de om, urmând viața lentă şi maiestuoasă a cedrilor. În ochii noştri vrăjiți, Roşii şi Albii ce săvârşiseră acea execuție crudă aveau statura unor uriaşi...

Satul nu ştiuse să păstreze nimic din trecutul său. Chiar de la începutul veacului, istoria, asemeni unui pendul redutabil, a început să măture Imperiul cu uriaşul său balans. Pendulul măsura timpul: războiul cu Japonia; războiul cu Germania;

Revoluția; războiul civil... Şi, iarăşi, în sens invers: războiul cu nemții; războiul cu japonezii. Iar bărbații plecau, când străbătând cei doisprezece mii de kilometri ai Imperiului pentru a umple tranşeele din Vest, când pentru a se pierde în neantul cețos al oceanului de la răsărit. Pendulul pornea înspre Vest: Albii îi respingeau pe Roşii până dincolo de Urali, peste Volga. Apoi pendulul revenea măturând Siberia: Roşii îi împingeau pe Albi înspre Extremul-Orient. Băteau piroane în trunchiurile arborilor, aruncau în aer bisericile, parcă pentru a ajuta pendulul să şteargă mai bine orice urmă a trecutului.

Într-o zi, puternicul balans i-a azvârlit pe bărbații din sat până în acel fabulos Occident care cândva se delimitase trufaş de barbara Moskovie. De pe Volga, s-au dus spre Berlin, presărând drumul cu cadavrele lor. La Berlin, orologiul nebun s-a oprit doar o clipă – scurt moment de victorie – apoi supraviețuitorii au pornit iarăşi spre Răsărit: trebuiau acum să termine cu Japonia...

Pe vremea copilăriei noastre, pendulul părea imobil. S-ar fi spus că enorma-i greutate se încâlcise în nenumăratele garduri de sârmă ghimpată întinse-n calea lui. Era un lagăr chiar la vreo douăzeci de kilometri de satul nostru. Pe drumul care ducea spre oraş taigaua se rărea, iar prin scânteierea rece a ceții se vedeau siluetele miradoarelor. Câte asemenea capcane întâlnea pendulul în balansul lui de-a lungul Imperiului? Doar Dumnezeu o ştie.

Satul, depopulat, nu mai avea decât vreo douăsprezece izbe şi părea ațipit în vecinătatea acelei mase înghesuite de vieți omeneşti. Lagărul – un punct negru în mijlocul zăpezilor nesfârşite...

Copilul, ca să-şi construiască universul lui personal, are nevoie de puține lucruri. Câteva repere naturale a căror armonie o pătrunde uşor şi pe care le aşază într-o lume coerentă. Aşa s-a organizat, de la sine, microcosmosul tinereții noastre. Ştiam, în adâncul taigalei, locul în care se năştea un pârâu, ieşind din oglinda întunecată a unui izvor subteran. Acest pârâu, Curentul, cum îi spunea toată lumea, ocolea satul şi se vărsa în râu, lângă mica baie de aburi părăsită. Râul, şerpuind între doi pereți întunecați ai taigalei, era lat şi adânc. Avea un nume, Olei, şi intra în jocuri geografice mai vaste marcând prin cursul lui direcția nord-sud şi vărsându-se, departe de sat, într-un fluviu imens: fluviul Amur. Acesta figura pe globul pământesc prăfuit pe care bătrânul nostru profesor de geografie ni-l arăta uneori. În microcosmosul nostru naiv, aşezările omeneşti erau rânduite

după aceeaşi configurație pe trei niveluri. Pe râu, satul nostru, Svetlaia; mai în aval, la zece kilometri de sat, centrul comunal Kajdai; în fine, pe marele fluviu, singurul oraş adevărat, Nerlug, cu magazinul lui unde puteai cumpăra chiar şi limonadă la sticlă…

Mişcarea de du-te-vino a pendulului a făcut ca populația satului să fie pestriță, în ciuda simplității primitive a existenței lui. Aveam printre noi un fost „culac”, exilat aici pe vremea colectivizării din anii ’30 din Ucraina; o familie Klestov, credincioşi de rit vechi, care trăiau într-o izolare feroce, abia vorbind cu ceilalți; un responsabil de bac, ciungul Verbin, care le povestea pasagerilor săi mereu aceeaşi poveste: fusese printre primii care şi-au scris numele pe Reichstag-ul cucerit; şi tocmai în acel moment de extaz victorios o schijă rătăcită i-a retezat brațul drept – nu apucase să-şi scrie numele decât pe jumătate!

Pendulul a risipit şi familiile. În afară de cea a credincioşilor de rit vechi, aproape că nu mai era vreuna completă. Prietenul meu Utkin nu avea decât mamă. Cât timp fusese copil şi nu putea înțelege, ea îi spunea că tatăl lui fusese pilot de vânătoare şi că pierise într-o misiune kamikaze, aruncându-se cu avionul în flăcări asupra unei coloane de tancuri nemțeşti. Într-o zi însă, Utkin a priceput că, născut fiind cu doisprezece ani după război, nu putea, fizic, să aibă un asemenea tată. Vexat, i-a cerut maică-sii explicații. Aceasta, roşind, i-a explicat că era vorba de războiul din Coreea… Războaiele, din fericire, nu lipseau.

Eu o aveam doar pe mătuşă-mea… În balansul lui, pendulul a scrijelit solul înghețat al ținutului nostru, descoperind râuri cu nisip de aur. Sau poate e urma lăsată de discul său greu, aurit, pe acel pământ aspru… Oricum, mătuşă-mea nu trebuia să inventeze fapte de arme. Tatăl meu, geolog, a mers pe urma aurită a pendulului. Poate sperase în taină să descopere un nou teren aurifer de ziua naşterii mele. Trupul nu i-a fost găsit niciodată. Iar mama a murit la naştere…

Cât despre Samurai, care pe vremea aceea avea cincisprezece ani, niciodată n-am înțeles bine, nici Utkin, nici eu, cine era bătrâna cu nasul coroiat la care locuia. Maică-sa? Bunică-sa? El îi spunea întotdeauna pe nume şi reteza scurt orice încercare a noastră de a afla mai multe.

Apoi pendulul şi-a oprit balansul. Iar viața satului s-a limitat încetul cu încetul la trei materii esențiale: lemnul, aurul, umbra rece a lagărului. Viitorul nostru, nici măcar nu ni-l imaginam în

afara acestor trei elemente prime. Într-o zi, ne gândeam noi, va trebui să ne alăturăm bărbaţilor ce plecau cu drujbele lor în taiga. Unii dintre aceşti tăietori de lemne veniseră în infernul nostru de gheaţă pentru „sporul de Nord”: prima care le dubla salariile amărâte. Alţii – deţinuţi eliberaţi condiţionat – numărau nu rublele, ci zilele... Sau, poate, vom fi printre acei căutători de aur pe care-i vedeam uneori intrând în cantina muncitorească. Căciuli uriaşe de vulpe, scurte de blană încinse cu centuri late, cizme enorme căptuşite cu blană fină, strălucitoare. Printre ei, se spunea, erau unii care „furau aurul statului”. Da, spălau nisipul pe terenuri necunoscute şi îşi vindeau pepitele pe o misterioasă „piaţă neagră”. Copii fiind, un asemenea destin ne ispitea.

Ne mai rămânea o opţiune: să încremenim acolo, în umbra îngheţată, pe platforma unui mirador, cu un pistol-mitralieră aţintit spre şirurile de deţinuţi aliniaţi lângă barăcile lor. Sau să ne pierdem noi înşine în viermuiala umană a barăcilor...

Toate noutăţile din Svetlaia se învârteau în jurul celor trei elemente: taigaua, aurul, umbra. Aflam că o brigadă de tăietori de lemne stârnise iar un urs din bârlog şi că scăpaseră înghesuindu-se toţi şase în cabina tractorului. Se vorbea despre greutatea record a unei pepite „mari cât pumnul”.

Şi, în şoaptă, despre un nou evadat... Venea apoi vremea unor furtuni violente, rupând chiar şi acest subţire fir al informaţiei. Erau atunci evocate evenimentele locale: un cablu electric s-a rupt, lângă grajd s-au găsit urme de lupi. În fine, într-o bună zi, satul nu se mai trezea...

Sătenii se sculau, pregăteau micul dejun. Deodată, observau o linişte ciudată care domnea în jurul izbei lor. Nici scârţâit de paşi pe zăpadă, nici şuieratul vântului pe acoperiş, nici lătrat de câini. Nimic. O linişte ca de pâslă, opacă, absolută. Acel exterior amuţit scotea în evidenţă toate zgomotele casei, de obicei imperceptibile. Se auzea susurul unui ceainic pe plită, bâzâitul fin şi regulat al unui bec electric. Împreună cu mătuşă-mea, ascultam adâncul insondabil al acelei tăceri. Ne uitam la pendula cu greutăţi. În mod normal, trebuia să fie lumină. Cu fruntea lipită de geam, scrutam întunericul. Fereastra era complet astupată de zăpadă. Ne repezeam atunci la intrare şi, ghicind deja incredibilul care se repeta aproape-n fiecare iarnă, deschideam uşa...

În pragul izbei noastre se înălţa un perete de zăpadă. Satul întreg era îngropat.

Cu un urlet de bucurie sălbatică, înşfăcam o lopată: gata cu şcoala! Gata cu temele! Ne aştepta o zi de anarhie fericită.

Începeam mai întâi să sap o porțiune îngustă, apoi, bătătorind zăpada pufoasă şi uşoară, făceam treptele. Ca să-mi uşureze munca, mătuşă-mea stropea din când în când fundul cavernei cu apă fierbinte din ceainic. Urcam încetul cu încetul, silit uneori să înaintez aproape la orizontală. Mătuşa mă încuraja din pragul izbei, rugându-mă să nu sap prea repede. Aerul începea să-mi lipsească, simțeam o amețeală stranie, mâinile goale îmi ardeau, pulsul îmi bătea greoi în tâmple. Lumina becului chior din izbă abia mai ajungea până în locul unde săpam. Scăldat în sudoare deşi eram îngropat în zăpadă, îmi imaginam că sunt într-un pântec cald, primitor. Trupul părea să-şi amintească de nopțile prenatale. Mintea încețoşată de lipsa de aer îmi sugera timid c-ar fi înțelept să cobor în izbă ca să-mi recapăt suflul…

În clipa aceea, capul meu străpungea crusta de la suprafața zăpezii! Închideam ochii, lumina mă orbea.

O pace nesfârşită domnea pe câmpia inundată de soare: seninătatea naturii ce se odihnea după vijelia nocturnă. Taigaua îşi arăta acum depărtările albăstrii şi părea ațipită în aerul blând. Iar deasupra întinderii scânteietoare, fuioare albe de fum urcau din hornurile nevăzute.

Ieşind din zăpadă, apăreau primii oameni, se îndreptau de şale, priveau orbiți de soare deşertul scânteietor care se întindea în locul satului. Ne îmbrățişam, râzând, arătând fumul cu degetul – chiar că era nostim să-ți imaginezi pe cineva gătind sub doi metri de zăpadă! Un câine sărea afară din tunel, părea şi el să râdă în fața acelui spectacol insolit… Îl vedeam apărând pe Klestov, credinciosul de rit vechi. Se întorcea cu fața spre răsărit, îşi făcea cruce încet, apoi saluta pe toată lumea cu un aer de demnitate teatrală.

Încetul cu încetul, satul îşi regăsea zgomotele familiare. Cei câțiva bărbați din Svetlaia, ajutați de noi toți, începeau să sape culoare ce legau izbele între ele şi făceau pârtii până la fântână.

Ştiam că acel belşug de zăpadă, în ținutul nostru cu geruri seci, fusese adus de vânturile născute în neantul cețos al oceanului. Şi mai ştiam că viscolul acela era întâiul semn al primăverii. Soarele acelui dezgheț avea să gonească repede zăpada, făcând-o să scadă, grea şi tasată, până sub ferestre. Iar gerul avea să revină şi mai violent, vrând parcă să se răzbune pentru scurta slăbiciune luminoasă. Dar primăvara va veni!

Acum eram siguri. O primăvară la fel de năvalnică, la fel de subită ca şi lumina ce ne orbea când ieşeam din tuneluri.

Iar primăvara venea, şi, într-o bună zi, satul îşi rupea otgoanele. Râul se punea în mişcare. Bucăți enorme de gheață îşi începeau defilarea maiestuoasă. Curgerea lor se accelera, solzii lucioşi ai apei ne orbeau. Mirosul aspru al gheții se amesteca cu vântul din stepe. Pământul ne fugea de sub picioare, iar satul nostru, cu izbele, cu haturile-i putrede, cu vele de rufe multicolore puse pe frânghii, Svetlaia toată pornea într-o veselă navigație.

Veşnicia iernii lua sfârşit.

Călătoria nu dura mult. După câteva săptămâni, râul intra în matcă, satul acosta la malul unei rapide veri siberiene. În scurtul ei răstimp, soarele revărsa mireasma fierbinte a răşinii de cedru. Nu mai vorbeam decât despre taiga.

În timpul uneia din expedițiile noastre în adâncul taigalei, Utkin a găsit rădăcina Harg…

Cu piciorul lui beteag, era mereu în urma noastră. Din când în când, striga după noi: „Hei! Aşteptați-mă puțin!” Înțelegători, Samurai şi cu mine încetineam pasul.

De data asta, în locul obişnuitului „Aşteptați-mă!”, a scos un lung fluierat de surpriză. Ne-am întors către el.

Cum reuşea să dibuiască rădăcina pe care numai ochiul expert al bătrânelor iakute putea s-o distingă în stratul moale de humus? Datorită piciorului, poate. Piciorul stâng pe care îl târa ca pe o greblă dezgropa adesea, involuntar, lucruri uimitoare…

Am privit rădăcina de aproape. N-am spus nimic, dar am simțit că în forma ei era ceva feminin. Într-adevăr, era un soi de pară mare, întunecată, cu coaja ca o piele de căprioară uşor scorojită, acoperită cu un puf violaceu în partea inferioară. De sus şi până jos, rădăcina era divizată de un şanț semănând cu traseul coloanei vertebrale.

Era foarte plăcută la pipăit. Pielea-i catifelată părea că răspunde la atingerea degetelor. Bulbul cu contururi senzuale lăsa să se ghicească o viață stranie ce-i însuflețea misteriosul interior.

Intrigat de misterul ei, i-am zgâriat suprafața cărnoasă cu unghia de la degetul mare. Zgârietura s-a umplut cu un lichid roşu ca sângele. Am schimbat o privire perplexă.

— Dă să văd, a spus Samurai.

Mi-a luat din mâini rădăcina, şi-a scos cuţitul şi a crestat bulbul de-a lungul canelurii. Apoi, vârându-şi degetele mari în puful din partea de jos a ovalului cărnos, le-a desfăcut brusc.

Am auzit un soi de ţipăt scurt – ca scrâşnetul unei uşi îngheţate care, forţată, cedează în sfârşit.

Într-o aceeaşi pornire, ne-am aplecat ca să vedem mai bine! Înlăuntrul unui prapur roziu, cărnos, am văzut o frunză lungă şi pală. Era împăturită cu acea tulburătoare delicateţe pe care-o întâlneam adesea în natură. Şi care stârnea în noi porniri amestecate: să distrugem, să rupem armonia aceea inutilă, sau… Nu prea ştiam ce trebuie să facem. Astfel, preţ de câteva clipe, am contemplat frunza ce amintea de transparenţa şi fragilitatea unor aripi de flutur ieşind din cocon.

Până şi Samurai părea oarecum încurcat în faţa acelei frumuseţi neaşteptate şi derutante.

În fine, cu un gest rapid, a lipit cele două jumătăţi şi a băgat rădăcina într-un buzunar al rucsacului.

— Am s-o întreb pe Olga, ne-a spus el pornind mai departe. Ea trebuie să fi auzit vorbindu-se despre asta…

3

Trăiam într-un straniu univers lipsit de femei. Descoperind bulbul iubirii, această realitate avea să ne sară în ochi şi mai mult.

Da, erau câteva umbre, adesea dragi, apropiate, dar care pentru noi nu evocau nimic feminin. Mătuşă-mea, mama lui Utkin, bătrâna Olga… Câteva chipuri de profesoare, la şcoala din Kajdai. Feminitatea lor se topise de mult în dura confruntare cotidiană cu frigul, cu singurătatea, cu lipsa oricărei schimbări previzibile. Nu, nu erau urâte. Mama lui Utkin, bunăoară, avea un chip frumos, palid, un fel de transparenţă aeriană a trăsăturilor. Dar o ştia, ea însăşi? Abia mult mai târziu, revăzând-o în amintirile mele, am putut să constat: da, ar fi putut să placă, să fie dorită. Dar cui să placă? Şi unde să fie dorită? Frig, noapte, veşnicie numită „iarnă”. Şi pendulul care picotea, încâlcit în gardul de sârmă ghimpată acoperită cu gheaţă.

Se întâmpla uneori ca, prin hazardul unei numiri decise la mii de kilometri distanţă, o tânără profesoară să nimerească în şcoala noastră. Marfă rară. Persoana ei focaliza asupră-i o curiozitate intensă. Citeam însă pe chipul ei o asemenea spaimă,

o asemenea dorință de a fugi cât mai repede, încât ne speriam noi înşine: era viața noastră chiar atât de insuportabilă? Spaima îi strâmba trăsăturile. Frumusețea ei, fascinanta ei stranietate se pierdeau sub acea grimasă îngrozită. Simțeam cu toții că, în minte, număra zilele – ne privea de parcă eram deja în trecut. Figuranți într-o amintire urâtă. Personaje de coşmar.

Şi bărbații, robi ai celor trei elemente – taigaua, aurul, umbra miradoarelor –, şi ei numărau, în metri cubi de cedru, în kilograme de nisip aurifer... şi ei visau, la capătul acelui calcul, o existență total diferită, o viață la mii de kilometri distanță, dincolo de Urali, la celălalt capăt al Imperiului. Vorbeau de Ucraina, de Caucaz, de Crimeea. Drujbele lor, intrând în carnea înmiresmată a cedrilor, păreau să țipe numele ținutului visat: „Crrri-mee-eaa, Crrri-mee-eaa”. Iar excavatoarele căutătorilor de aur, săpând, repetau ecoul: „Crrri-mee-eaa”...

Cât despre dragoste... Singurul verb pe care-i auzeam folosindu-l era „a face”. Nu „a face dragoste”, ceea ce totuşi ar fi desemnat acțiunea, şi nici „a i-o face unei femei”, ceea ce ar fi evocat măcar un act de seducție, ci pur şi simplu: „a face o femeie”. Pitiți într-un ungher al cantinei muncitoreşti, cu cana de compot în față, le ascultam confidențele şi de fiecare dată eram decepționați peste poate. Din povestirile lor nu aflam decât un lucru: cutare „făcuse” o necunoscută. Fără decoruri, fără portrete, fără nicio schiță erotică. Nici măcar nu-şi dădeau osteneala să exprime isprava cu una din acele vorbe grosolane pe care le râgâiau tot timpul din gâtlejurile lor arse de votcă şi de vânt.

— Am făcut-o, ehei, pe iakuta aia mărunțică...

— Dar de Mania, casierița, îți aminteşti? Am făcut-o...

Speram măcar să dea nişte detalii: cum era acea tânără iakută? Sub şuba întărită de gerul muşcător, trupul ei trebuia să pară fierbinte şi fin. Părul ei trebuia să aibă mirosul cedrului ars. Iar picioarele puternice, puțin curbate, coapsele musculoase făceau desigur din pântecul ei o adevărată capcană ce înghițea trupul amantului... Cu câtă înfrigurare aşteptam o asemenea confidență! Bărbații însă vorbeau deja despre metrii cubi de lemn sau despre o conductă ce trebuia prelungită pentru a scoate mai uşor pepitele... Ne înghițeam zgomotos fructele fleşcăite din compot, spărgeam sâmburii de caisă cu mănunchiul greu al cuțitului. Şi, mestecând miezul cu gust de migdală, plecam în crivățul înghețat, cu un gust amar pe buze.

Iubirea ni se părea făcută din asfințitul plumburiu al unui centru comunal mohorât, în care toate străzile duc la maidane pline cu rumeguş jilav.

Apoi, într-o zi, a fost acea întâlnire în plină taiga. Era în vara în care piciorul beteag al lui Utkin dezgropase rădăcina iubirii. Eu împlinisem paisprezece ani şi încă nu ştiam dacă sunt urât sau frumos, nici dacă iubirea merge dincolo de „am făcut-o”…

Într-o după-amiază caldă de august, pe malul râului, am aprins un foc de vreascuri. Ne-am scos hainele şi am sărit în apă. În ciuda soarelui, era înghețată. După câteva secunde, ne încălzeam deja lângă foc. A urmat o nouă săritură, şi imediat mângâierea fierbinte a focului. Era singurul mod de a petrece toată ziua în apă. Utkin – care din cauza piciorului nu se scălda niciodată – se îngrijea de foc, iar Samurai şi cu mine, goi puşcă, luptam împotriva curentului rapid al Oleiului. Ne năpusteam spre foc clănțănind din dinți, făcând pe grozavii, dar fără să uităm vreodată să aducem un pic de apă în căuşul palmelor. Îl stropeam pe Utkin, ca să-l facem să ne împărtăşească plăcerea. El însă, târându-şi piciorul, încerca cu stângăcie să se ferească de jeturile ce străluceau în aer ca un curcubeu fulgurant. Picăturile nimereau în foc. Exclamațiile indignate ale lui Utkin se-amestecau cu şuieratul furios al flăcărilor.

Urmau momente de tăcere adâncă. Încetul cu încetul, trupurile noastre înghețate erau pătrunse de căldură. Fumul ne învăluia, ne gâdila nările. Rămâneam în picioare fără să ne mişcăm, într-o voluptuoasă amorțeală de şopârlă picotind la soare. Lângă dansul transparent al flăcărilor. Belşugul soarelui mângâindu-ne părul ud. Răcoarea pătrunzătoare a râului, curgerea lui melodioasă, adormitoare. Împrejur, pacea nesfârşită a taigalei. Lenta ei răsuflare, imensitatea-i albăstruie, densă şi profundă…

Zgomotul motorului ne-a smuls din fericita toropeală. N-am avut timp nici măcar să ne adunăm hainele. O maşină de teren a apărut brusc pe mal şi, făcând o curbă rapidă, s-a oprit la câțiva paşi de focul nostru.

Cu un gest reflex, ne-am acoperit sexul cu palmele şi am rămas încremeniți, surprinşi în nuditatea noastră relaxată.

Maşina era decapotată. În afară de şofer, mai erau două pasagere, două femei tinere. Când maşina s-a oprit, una dintre ele i-a întins şoferului o sticlă mare din plastic. Bărbatul a deschis portiera şi s-a îndreptat către râu.

Buimăciți, ascunzându-ne sexul, le priveam țintă pe cele două necunoscute. S-au ridicat de pe scaune şi s-au suit pe capota lăsată. Vrând parcă să ne vadă mai bine. De cealaltă parte a focului, Utkin, aşezat pe pământ, aştepta finalul scenei cu un surâs malițios, aruncându-şi afine în gură.

Cele două tinere erau probabil, ca şi însoțitorul lor, geologi. Probabil studente venite în practică pe teren. Aerul lor relaxat de orăşence ne fascina.

Ne studiau fără să pară prea stingherite de goliciunea noastră. Cu acea curiozitate cu care priveşti sălbăticiunile de la grădina zoologică. Erau blonde. Ochii noştri, neobişnuiți să distingă cu precizie chipurile feminine, le luau drept surori gemene...

În fine, una dintre ele, cea care ne privea mai insistent, i-a spus surâzând colegei sale:

— Ăsta, mai mic, parcă-i un înger...

Şi, cu un gest uşor, a împins-o cu umărul, aruncându-i o privire ştrengărească.

Cealaltă m-a privit, dar fără să surâdă. Am remarcat un freamăt discret al genelor lungi.

— Da, un înger, dar cu cornițe, a răspuns ea uşor agasată şi, fără să ne mai privească, s-a lăsat să alunece pe scaunul ei.

Şoferul revenea, cu sticla plină în mână. Prima blondă, înainte de a se aşeza la rândul ei, a continuat să mă privească cu un surâs insistent. Am simțit aproape fizic atingerea acelei priviri pe buze, pe sprâncene, pe piept... În clipa aceea, surorile gemene au devenit pentru mine total diferite. Una, rezervată, sensibilă, având în ea un fel de coardă întinsă la maximum, era o blondă fragilă, ca bucățile de cristal pe care le găseam pe stânci. Cealaltă era asemeni chihlimbarului, caldă, seducătoare, senzuală. Şi femeile, aşadar, puteau să fie diferite!

Samurai m-a trezit din visare stropindu-mă pe spate cu apă rece ca gheața. Era deja în râu.

— Utkin! a strigat el. Dă-i brânci în apă! Am să-l înec pe Don Juan-ul ăsta în pielea goală!

— Pe cine? am întrebat eu, crezând că-i o înjurătură pe care n-o ştiam.

Dar Samurai n-a răspuns, înota deja spre celălalt mal... Îl auzeam adesea pronunțând cuvinte ciudate. Făceau parte, neîndoielnic, din misterul Olgăi.

Utkin, în loc să-mi dea brânci, s-a apropiat şi a mormăit cu o voce spartă, ursuză:

— Hai, du-te, înoată! Ce mai aştepţi!

Şi-a ridicat ochii spre mine. Şi, pentru prima dată, am surprins acea sclipire chinuită, întrebătoare: încercarea de-a înțelege mozaicul frumuseții, de a-i pătrunde sensul... Apoi, întorcându-mi spatele, a început să arunce vreascuri pe foc.

Pe drumul de întoarcere, mi-am dat seama că întâlnirea din taiga îl impresionase chiar şi pe Samurai. Căuta un pretext ca să aducă vorba despre cele două necunoscute.

— Trebuie să fie la facultate, la Novosibirsk, a declarat el, negăsind unul mai bun.

Novosibirsk, capitala Siberiei, era pentru noi la fel de ireală ca şi Crimeea. Tot ce se situa la vest de Baikal evoca deja Occidentul.

Samurai a tăcut, apoi, privindu-mă cu o dezinvoltură golănească, a adăugat:

— Pun pariu că şoferul le face zilnic, pe alea două!

— Vezi bine că le face, am spus, grăbindu-mă să-i împărtăşesc părerea şi tonul lui de inițiat.

Schimbul de replici s-a oprit aici. Simțeam în vorbele noastre ceva extrem de fals. Ar fi trebuit s-o spunem altfel. Dar cum? Să vorbesc despre coarda întinsă, despre cristal, despre chihlimbar? Samurai m-ar fi crezut nebun, cu siguranță...

Utkin ne-a ajuns din urmă abia lângă bac. În taiga, la fel ca peste tot, îşi târa piciorul în urma noastră, la vreo sută de metri. De data asta însă, nu-i auzeam obişnuitele chemări. Din când în când, îngrijorați, încercam să-i zărim silueta printre trunchiurile întunecate şi îl strigam:

— Hei, Utkin! Încă nu te-au mâncat lupii? A-uuuu!...

Bacul – o plută mare din trunchiuri înnegrite – trecea vara Oleiul de trei ori pe zi, dus-întors. Malul stâng eram noi, Svetlaia, Estul. Malul drept, Nerlug cu casele lui de cărămidă şi cu cinematograful *Octombrie roşu*. Pe scurt, oraşul, mai mult sau mai puțin civilizat, anticamera Occidentului...

Pasagerii bacului, cei mai mulți dintre ei, se întorceau de la oraş. Aveau plasele pline cu provizii de negăsit în sat, împachetate în hârtie.

Ciungul de la bac, Verbin, a apucat o pârghie mare din lemn prevăzută cu o fantă specială, apoi a început să tragă de cablul de oțel, manevrând cu abilitate. Cablul, trecând prin inelele de fier de la balustrada bacului, ne ghida spre malul opus. Samurai a apucat pârghia de rezervă ca să-l ajute pe Verbin.

Eram aşezat pe podeaua de scânduri a plutei, ascultam clipocitul uşor al apei şi, distrat, priveam satul ce se apropia, cu izbele lui joase înconjurate de grădini, cu rețeaua lui de poteci şi de haturi, cu fumul albastru ce ieşea dintr-un horn.

Soarele asfințea deasupra malului drept, în direcția oraşului, a îndepărtatului Baikal, a Occidentului. Iar satul nostru era inundat de lumina lui arămie.

Când am ajuns în mijlocul râului, Utkin m-a înghiontit cu cotul şi, cu o mişcare bruscă a bărbiei, mi-a arătat ceva în depărtare.

I-am urmărit privirea. Pe malul la care urma să acostăm, am văzut o siluetă feminină. Nu mi-a fost greu s-o recunosc. O femeie stătea pe malul apei şi, cu mâna streaşină la ochi, privea bacul ce luneca încet pe lava portocalie a soarelui în asfințit.

Era Vera. Trăia într-o izbă micuță de la marginea satului. Toată lumea spunea că-i nebună. Ştiam că va rămâne neclintită până când toți pasagerii vor coborî pe mal şi vor urca spre sat. Atunci, se va apropia de Verbin şi, cu voce scăzută, îi va pune o întrebare. Nimeni nu ştia ce întreba, nici ce-i răspundea Verbin.

De ani de zile, cobora pe mal şi aştepta pe cineva care nu putea veni decât într-o seară de vară, în lunecarea lentă, somnambulică a vechiului bac înnegrit de vreme. Privea, sigură că, într-o zi, în mulțimea îmbrăcată în haine de duminică, îi va zări chipul…

Când bacul a ajuns chiar lângă mal, Samurai a lăsat pârghia şi a venit lângă noi. A privit-o, ca şi noi, pe femeia ce aştepta sosirea bacului.

— Da, mult l-a iubit! a spus el, clătinând din cap cu convingere.

Am sărit pe nisip printre primii. Trecând pe lângă Vera, am văzut murind, în ochii ei întunecați, speranța acelei zile…

Soarele, eşuat peste taigaua de pe malul apusean, semăna cu discul aurit al unei pendule imobile. Timpul se oprise în loc. Din balansul de altădată nu rămăsese decât dus-întorsul bătrânului bac de-a lungul unui cablu ruginit…

Ajuns acasă, am scos din scrinul mătuşii o oglindă cu ramă ovală şi m-am privit în lumina palidă a crepusculului de toamnă. O ocupație femeiască, ştiam, nedemnă de un bărbat adevărat. Îmi imaginam ironiile lui Samurai şi Utkin, dacă m-ar fi surprins din întâmplare! Dar încă îmi răsunau în urechi cuvintele celor două blonde: „Un înger. Dar cu cornițe.” Multe secrete umpleau ovalul acela palid ce se întuneca încet. Trăsăturile reflectate în el puteau

aşadar să placă. Şi să înnebunească o femeie... şi s-o aducă ani în şir pe malul râului, cu o speranţă absurdă...

De ziua aniversării Revoluţiei, am avut o stranie confirmare a primelor mele intuiţii amoroase.

Mătuşă-mea şi-a invitat cele mai bune prietene ale ei – două acarniţe la calea ferată, ca şi ea, a treia vânzătoare la alimentara din Kajdai. Femei singure, toate.

Pe masă, pe un platou mare de faianţă, se aflau o bucată de porc în aspic ce semăna cu un cub de gheaţă cenuşiu şi lucios; varză murată cu ulei, condimentată cu răchiţele; castraveciori muraţi, bineînţeles; stroganină, un peşte îngheţat tăiat în felii transparente şi care se mănâncă rece; cartofi cu smântână proaspătă; chiftele de vită prăjite. Şi votcă, pe care-o îndoiau cu sirop de afine.

Vânzătoarea adusese plăcinte, biscuiţi, ciocolată – bunătăţi din rezerva ei personală, de negăsit în magazin.

Femeile au băut; în vocile lor murmurate auzeai parcă gheaţa spărgându-se, topindu-se. Trăiască Revoluţia! În ciuda râurilor ei de sânge, a dat naştere acestui scurt moment de fericire... Să nu ne mai gândim la altceva! E prea dureros, să nu ne mai gândim! În seara asta, cel puţin... Nimic nu-i aduce înapoi pe cei dragi, nici puţinele zile fericite, nici sărutările mirosind ca zăpada dintâi, ori ca ultima, cine mai ştie... Nici ochii în care se vedeau norii ce lunecau spre Baikal, spre Urali, spre Moscova asediată. Ei au plecat după norii aceia, şi i-au ajuns din urmă sub zidurile Moscovei, pe câmpurile îngheţate scurmate de tancuri. Şi norii au încremenit în ochii lor larg deschişi, opriţi pe vecie din uşoara lor lunecare spre Vest. Culcaţi într-un şanţ îngheţat, cu faţa răsturnată în cerul cel negru.

Să nu mai vorbim despre asta... Prima zăpadă, ultima zăpadă... Hai, Tania, să-ţi dau bucata asta, e mai puţin prăjită. Am primit de la el două scrisori, după aceea nimic... Să nu ne mai gândim la asta... Două scrisori în doi ani... Să nu ne gândim...

Cocoţat pe cuptorul cald din piatră unde erau îngrămădiţi pâslarii vechi, o plapumă de lână şi două perne moi, picoteam. Ştiam pe de rost discuţiile lor ce lunecau mereu spre trecut, spre anii războiului. Încercând să-l uite, începeau să depene ultimele bârfe din sat. Se pare, spuneau ele, că directoarea a fost văzută iarăşi cu... cum îi zice?...

Venea însă cântecul, şi le scăpa de norii încremeniți în ochii iubiților efemeri şi de bârfele vechi de câțiva ani. Glasul li se limpezea, se înălța. Şi de fiecare dată eram surprins să văd cât de grave şi detaşate puteau fi dintr-o dată femeile acelea, umbre ale unei epoci trecute... Cântau, şi, prin somnul meu tulbure, îl vedeam pe călărețul care se lupta cu viscolul, în timp ce iubita îl aştepta în spatele unei ferestre negre. Apoi era cealaltă iubită, care le ruga pe gâştele sălbatice să-i ducă veşti iubitului plecat „dincolo de stepă, dincolo de marea albastră”. Şi începeam să visez la tot ce se putea ascunde dincolo de acea mare albastră apărută subit în izba noastră înzăpezită...

Înainte de a începe să vorbească despre imaginarele isprăvi ale directoarei, mătuşă-mea verifica întotdeauna dacă am adormit. „Mitea! mă striga ea întorcând capul spre sobă. Dormi?” Nu răspundeam. Ştiam eu de ce. Nu voiam să ratez povestea noilor aventuri ale singurei femei capabile, în ochii satului, să aibă aşa ceva. Rămâneam mut. Ascultam.

Am auzit şi acum întrebarea mătuşii. Apoi am auzit-o oftând.

— Uite, încă o grijă, de parcă nu aveam destule, a spus ea cu voce scăzută. Curând, fetele or să se țină de el ca scaieții de coada câinelui. Sunt semne de pe-acum...

— Asta e sigur, a confirmat vânzătoarea. Frumuşel cum e, o să ai la logodnice, Petrovna, că n-o să ştii ce să mai faci cu ele...

— Da, or să-l strice repede pe Dimitri al tău, a intervenit altă prietenă.

M-am ridicat într-un cot, ascultând cu nesaț. Să mă strice! Speram să aflu mai multe despre această fabuloasă operațiune pe care o ghiceam nespus de voluptuoasă. Dar femeile vorbeau deja despre o rețetă de ciuperci în saramură...

Iar eu am simțit că până şi perna flască de sub obrazul meu ascundea în căldura fulgilor săi o stranie concupiscență mascată. Speranța unei nopți fabuloase în care orele şi chiar aerul să aibă consistența cărnii şi gustul dorinței. Mă imaginam pe malul Oleiului. În picioare, gol, în fața unui foc. Cu trupul pătruns de răceala de gheață a apei. Iar una dintre necunoscutele blonde – chihlimbar sau cristal, nu mai ştiam – era de cealaltă parte a flăcărilor, goală şi ea. Îmi surâdea, scăldată în soare, în mireasma densă a răşinii de cedru, în nepătrunsa tăcere a taigalei. Mă cufundam tot mai mult în clipa aceea. Întindeam mâna peste foc ca s-o ating pe necunoscută... Dintr-o dată, râul devenea alb, tăcerea taigalei – hibernală. Iar lenta învârtejire a fulgilor de zăpadă ne învăluia trupurile în lumina cernută a soarelui.

4

Am căpătat obiceiul, în iarna aceea, să merg la baia de aburi împreună cu Samurai...

În ciuda aerelor lui de dur, Samurai era o ființă destul de sensibilă. Atitudinea celor două blonde, vara trecută, pe malul râului, nu-i scăpase. A început, de atunci, să mă trateze ca pe un egal. Pe mine, care aveam doar paisprezece ani! Iar el mergea pe şaisprezece. Diferență ce mi se părea enormă.

Utkin nu venea niciodată cu noi, se îmbăia în locuri mai apropiate de izba lui. Se temea să nu-şi răcească piciorul.

Baia la care mergeam în fiecare duminică nu se deosebea de altele prin nimic. Aceeaşi cabană mică împărțită în două părți inegale. O tindă îngustă unde ne lăsam hainele şi pâslarii, apoi o odaie pătrată cu o laviță de-a lungul peretelui şi o sobă mare ce încălzea un cazan de fontă imens. Îl umpleam cu apă din Curent. În jurul cazanului, era o grămadă de pietre care se încingeau rapid şi care, stropite cu apă, umpleau încăperea cu aburi fierbinți. În fine, mai era un fel de platformă făcută din două scânduri de lemn pe care ne lungeam cu rândul, lăsându-ne biciuiți unul de celălalt cu o măturică din ramuri subțiri de mesteacăn înmuiată în apa clocotindă. Le puneam la uscat încă din vară, în tindă, sub grinzi. Frunzele, umflate de uncrop, umpleau încăperea cu mireasma lor pătrunzătoare.

Da, era o baie la tel ca celelalte. Doar că nu se găsea în fundul unei grădini de zarzavat, ci departe de sat, pe râu, în locul unde Curentul se vărsa în Olei. Era părăsită de mult.

Noi curățasem cazanul de fontă, făcusem provizii de măturici de mesteacăn, reparasem uşa lăsată. Devenită cartierul nostru general de duminică, baia aceasta părea să pregătească, prin alchimia aburilor săi, uimitoarea transmutare a trupurilor noastre...

În seara aceea, sosind, era atât de frig, că nu ne mai simțeam degetele amorțite.

— Minus patruzeci şi opt! a strigat încântat Samurai, coborând drumeagul înghețat ce ducea spre baia noastră de aburi. M-am uitat la plecare...

— La noapte coboară la minus cincizeci, e sigur, am plusat eu, înțelegându-i exaltarea.

Stelele scânteiau cu o fragilitate înfrigurată, înțepătoare. Sub tălpile noastre, zăpada zbura cu un foşnet sec, sonor.

Am împins din toate puterile uşa înțepenită de ger. A cedat cu an scrâşnet casant, de parcă s-ar fi spart un geam. Am aprins o lumânare lipită pe fundul unei cutii de conservă. În jurul flăcării şovăielnice a strălucit un halou irizat. Ghemuit pe vine, Samurai a început să umple soba; eu am smuls scoarță de mesteacăn pentru ațâțat focul.

Încetul cu încetul, interiorul înghețat al odăii întunecate revenea la viață. Pereții negri din bârne se încălzeau. Deasupra cazanului urca un văl subțire de aburi.

Cu un polonic, Samurai lua apă şi stropea pietrele. Şuieratul lor furios era un semn bun. Ne-am dus să ne dezbrăcăm în tinda care acum ne părea glacială…

Adevărata baie de aburi trebuie să semene cu iadul. Flăcările ies afară pe uşița sobei. Pietrele stropite din belşug şuieră ca mii de şerpi. Scândurile devin lunecoase. Gesturile, în întuneric, devin stângace. Cât despre măturicile de mesteacăn, e un adevărat supliciu! Dar şi o plăcere intensă. Prima dată e rândul meu. Mă lungesc pe scândurile înguste ale platformei iar Samurai începe să mă biciuiască fără milă. Înmoaie măturică în apa clocotită şi mă plesneşte pe spinare. Urlu de durere şi de plăcere. Ramurile fine şi mlădioase parcă-mi intră în coaste. Mintea mi se întunecă. Aburii sunt din ce în ce mai fierbinți. Cu o plăcere diabolică, Samurai continuă să-mi tăbăcească spinarea cu măturica înțepătoare. Şi nu uită, din când în când, să verse un polonic cu apă peste pietrele încinse. Preț de câteva clipe, noul val de aburi îl ascunde pe torționarul meu…

În fine, gândirea mea, anihilată de excesul de durere şi plăcere, mă anunța în ultimul ei mesaj că nu mai am trup. Era adevărat! În locul trupului, simțeam o absență radioasă, un delicios neant format din umbră asudată, din aroma uşor înțepătoare a frunzelor de mesteacăn macerate în apa clocotită. Şi din balansul ritmic al măturicii, care acum lovea în gol, trecând prin mine de parcă aş fi fost din aer…

În acel moment, istovit, Samurai se oprea, lăsa jos măturica şi se lungea pe scândurile perpendiculare pe ale mele. Îi întorceam serviciul continuând să fiu străin de trupul meu. Brațele mi se înălțau şi cădeau biciuind spinarea musculoasă a lui Samurai, care gemea de plăcere. Totul se petrecea fără să simt nimic…

Ciudat, privindu-l pe Samurai, am înțeles pentru întâia oară că trupul gol poate să fie frumos…

Aburii erau atât de fierbinți, că nu se mai putea respira. Capetele ne zumzăiau, bule roşii se umflau şi explodau în ochii noştri. Era timpul să trecem la esențial…

Deschideam uşa de la odaie, apoi pe cea de la tindă. Ne năpusteam afară sub freamătul sonor al stelelor, în frigul dens al nopții…

După o clipă, ne opream, goi, la marginea taluzului ce cobora spre Olei. Unu, doi, trei! Şi ne răsturnam pe spate în zăpada virgină. Nu simțeam deloc frigul. Căci nu mai aveam trup.

Sunetul cristalin al stelelor. Bătaia surdă a inimilor noastre. Inimi ce par abandonate, singure, înfundate în zăpada pură şi uscată. Cerul negru ne soarbe în hăul lui roind de constelații…

O clipă… Apoi aburul uşor care ieşea din noi se risipea. Începeam să ne simțim pielea ce ardea zăpada topită, umerii, părul ud prins în crusta de gheață ce se forma deja…

Reveneam în trupurile noastre.

Şi, sărind în picioare dintr-o mişcare, ca să nu stricăm frumoasele amprente din zăpadă, alergam spre cabană…

În seara aceea, Samurai stătea ca de obicei în hârdăul lui preferat. Îşi îndoia picioarele lungi şi intra în el. Eu mă lungeam pe laviță.

Odaia părea cu totul alta după ieşirea noastră sub cerul înghețat. Căldura nu mai înăbuşea, ci învăluia cu blândețe trupurile regăsite. Mirosurile erau vii şi acum, dar mai distincte, limpezite. Era un deliciu să adulmeci răsuflarea fierbinte şi uscată a pietrelor, apoi, întorcând puțin capul, să aspiri mireasma unei măturici de mesteacăn uitată în cazan. Şi să urmăreşti prin întuneric înaintarea lentă a altui miros, mirosul scoarței ce ardea în sobă.

După vânzoleala infernului, după momentul de dispariție sub stele, odaia cufundată în semiîntunericul tihnit şi călduț devenea pentru noi, la apropierea nopții, un ciudat paradis. Vreme îndelungată, rămâneam nemişcați, visători. Pe urmă Samurai îşi aprindea trabucul…

Şi-a aprins unul şi în seara aceea. O havană adevărată, pe care-a scos-o dintr-un toc din aluminiu fin. Ştiam că astfel de trabuce nu se găseau decât în oraş, la Nerlug, la treizeci şi şapte de kilometri de sat, şi costau şaizeci de copeici bucata, inclusiv tocul – prețul a patru prânzuri la şcoală, o avere!

Dar lui Samurai nu părea să-i pese de preț. A întins mâna, a luat toporişca aruncată lângă sobă şi, punând trabucul gros pe marginea plată a hârdăului, a tăiat cu un gest scurt şi precis un mic capăt cafeniu.

După primul fum, s-a aşezat şi mai confortabil în apă şi a spus direct, privind tavanul înnegrit al izbei:

— Olga a spus că mujicii ăştia care fumează chiştoace, mahorcă puturoasă, nu ştiu să trăiască...

— Cum adică nu ştiu să trăiască? am întrebat, ridicând capul de pe laviță.

— Acceptă mediocritatea.

— Ce?

— Da, vor să fie oarecare. Olga are dreptate. Se imită unii pe alții. O slujbă oarecare, o nevastă oarecare, iubiri oarecare. Nişte mediocri, ce mai...

— Şi tu?

— Păi, eu fumez trabuc.

— Sunt mai scumpe, asta e?

— Nu numai. Să fumezi un trabuc e... ăăă... un... E un act estetic.

— Ce?

— Cum să-ți explic? Olga le zice-aşa de bine...

— Estetic... Ce-i aia?

— De fapt, e felul în care faci un lucru. Important e felul în care faci, nu ce anume faci...

— Bine, dar asta e normal. Altfel, ne băteam cu urzici...

— Da... Numai că, vezi tu, Juan, Olga zice că frumusețea începe acolo unde felul de a face e totul. Unde numai felul de a face contează. Nu ne-am biciuit cu măturicile ca să ne spălăm. Pricepi?

— Nu, nu prea...

Samurai a tăcut. Norul parfumat al trabucului a unduit deasupra hârdăului său. Am simțit că-şi căuta cuvintele ca să interpreteze explicațiile Olgăi.

— Vezi tu, a murmurat el într-un sfârşit, trăgând un fum cu ochii pe jumătate închişi. Olga zice, de pildă, că atunci când eşti cu o femeie nu e nevoie să ai un sex mare cât asta! (Samurai a luat toporişca şi i-a ridicat coada lungă, uşor curbată.) Că nu asta contează...

— Ți-a vorbit ea de asta?!

— Da... Mă rog, nu chiar cu aceleaşi cuvinte.

M-am ridicat de pe laviță ca să-l văd mai bine pe Samurai. Speram că va dezvălui o mare taină.

— Şi atunci, ce contează când „faci” o femeie? am întrebat cu o voce prefăcut neutră, ca să nu-i descurajez elanul confesiv.

Samurai a rămas mut, apoi, parcă dezamăgit dinainte că nu sunt capabil să pricep, a răspuns destul de sec:

— Consonanța...

— Aăă... Adică cum consonanța?

— Consonanța cu tot ce-i în jur – lumini, mirosuri, culori.

S-a mişcat în hârdău şi, întorcându-se către mine, a continuat cu însuflețire:

— Olga spune că trupul unei femei opreşte timpul în loc. Prin frumusețea lui. Toți aleargă, se vânzolesc... Tu însă, tu trăieşti în acea frumusețe...

Continua să vorbească, mai întâi cu poticneli, apoi cu o voce din ce în ce mai sigură. Probabil că n-a înțeles vorbele Olgăi decât atunci când a început să mi le explice.

Îl ascultam distrat. Am crezut că înțeleg esențialul. Chipul necunoscutei blonde de pe malul râului îmi revenea acum în fața ochilor. Da, era o consonanță: curgerea râului, răcoarea lui, dogoarea înmiresmată a focului de vreascuri, tăcerea atentă a taigalei. Şi blonda necunoscută pe care o priveam peste dansul flăcărilor, intensa prezență feminină concentrată în curba dulce a gâtului ei.

— Altfel, vezi tu, Juan, dragostea ar fi ca la vite. Îți aminteşti, vara trecută, la fermă...

Da, îmi aminteam. Era în primele zile calde de primăvară. Întorcându-ne de la şcoală, treceam prin colhozul vecin. Deodată, dintr-o construcție lungă din bârne – un grajd înconjurat de noroi gros format din amestecul de zăpadă şi bălegar –, au izbucnit mugetele furioase ale unei vaci.

— Or s-o omoare, ticăloşii! a strigat Utkin indignat, cu chipul schimonosit de suferință.

Samurai a rânjit scurt şi ne-a făcut semn să-l urmăm. Trăgându-ne cu greu cizmele din noroiul cleios, ne-am apropiat de poarta întredeschisă.

Înăuntru, într-un colț separat de restul grajdului cu un perete solid din scânduri groase, am văzut o vacă roşcată cu pete albe pe burtă. Picioarele-i erau împiedicate. Capul, cu coarnele tăiate, era legat de scândurile peretelui despărțitor. Vaca se zbătea neajutorată în țarc. Pe crupa ei se suia, cu o stângăcie greoaie şi sălbatică, un taur enorm. Trei bărbați cu frânghii

groase îi ghidau asaltul înverşunat. Unul dintre bărbaţi ţinea un lanţ având la capăt o verigă trecută prin nările animalului. Taurul scotea mugete fioroase frământând noroiul cu picioarele de dinapoi, încălecând spinarea vacii cu celelalte două. Vaca era susţinută de un soi de hamuri, ca să nu i se frângă picioarele sub greutatea lui monstruoasă.

De sub burta taurului ieşea un soi de vână violacee, noduroasă, a cărei forţă ne atrăgea irezistibil privirea. Vâna aceea lucioasă, de un sângeriu întunecat, lovea greoi crupa albă a vacii. Unul dintre bărbaţi i-a strigat ceva altuia, aflat mai aproape de taur. Acela însă, din cauza agitaţiei şi a vacarmului, n-a părut să-l audă.

În clipa aceea, taurul a scos un muget asurzitor. Am văzut vâna enormă de sub burtă zvâcnind şi împroşcând un jet puternic pe crupa albă a vacii. Bărbaţii au început să strige. Colhoznicul aflat mai aproape a apucat-o cu dibăcie şi a vârât-o în locul potrivit. Ceilalţi doi continuau să urle şi păreau să-l certe pentru întârziere.

Întreaga masă a taurului se zguduia cu opinteli greoaie. Hamurile care susţineau corpul vacii vibrau şi scoteau scrâşnete repetate. Vedeam pielea taurului străbătută de frisoane rapide. Mugetul devenea mai înăbuşit, istovit parcă…

Maşina acuplării îşi încetinea ritmul, iar bărbaţii care-i supravegheau mişcarea oftau deja uşuraţi, ştergându-şi fruntea de sudoare.

Afară, sub un cer strălucitor, am pornit-o spre Svetlaia. Simţeam în toate membrele o amorţeală dureroasă. Ca după un efort supraomenesc, sau după o boală lungă…

Utkin ne-a privit crispat pe amândoi, apoi a strigat cu o voce spartă:

— Are dreptate unchiul meu când spune că omul e cel mai crud animal de pe pământ!

— Unchiu-tău e un poet, a oftat Samurai surâzând. Ca şi tine, Utkin. Iar poeţii se tem întotdeauna de viaţă…

— Viaţă? a repetat Utkin pe un ton foarte acut.

Şi a grăbit pasul, împungând cerul cu umărul drept. Strigătul lui avea să-mi răsune multă vreme în cap.

Samurai mă privea din hârdău. Evident, aştepta un răspuns la întrebarea pe care eu, cufundat în amintirile despre întâmplarea de la fermă, n-o auzisem.

— Dar Olga cine e? l-am întrebat, ca să-mi ascund neatenţia.

— Cine ştie multe îmbătrâneşte repede, a răspuns el cu un surâs vag.

S-a ridicat încet, păşind peste marginea hârdăului.

— Plecăm, e târziu, a mai spus el aruncându-mi un ştergar mare de in.

La întoarcere, am grăbit pasul. Trupurile noastre, în cojoace, erau din nou sensibile la frig, la fel cum privirile noastre erau din nou sensibile la înfricoşătoarea frumusețe a cerului înghețat. Cerul acela nu ne mai sorbea, însă durul său cristal nocturn ne strivea. Crivățul ne şfichiuia obrazul.

Izba Olgăi era la celălalt capăt al satului. Înainte de a ne despărți, Samurai s-a oprit şi, cu o voce puțin crispată din cauza buzelor înghețate, a spus:

— Olga crede că lucrul cel mai important este să mori frumos. Că omul care visează o moarte frumoasă va avea şi o viață extraordinară. Dar asta încă n-am înțeles-o cum trebuie...

— Şi cine poate avea o moarte frumoasă? l-am întrebat, dezlipindu-mi cu greu buzele.

Samurai plecase deja, făcuse câțiva paşi. Fără să se întoarcă, a strigat în vântul înghețat:

— Războinicul!

5

Trenul acela era o fantomă, un vis, o navă extraterestră.

Timpul ce curgea liniştit în căsuța acarului îşi potrivea ritmurile după trecerea lui fulgurantă. Seară de seară.

Izba micuță în care mătuşă-mea făcea douăzeci şi patru de ore de serviciu era pitită între şine şi taigaua ce începea de lângă acoperiş. Ca să ajungă până acolo, îi trebuiau trei ceasuri bune de mers pe jos. Dar mătuşa vorbea cu şoferii care cărau lemne şi care treceau prin sat dimineața. O duceau până la Cotul Diavolului, unde drumul se bifurca. O postată bună era astfel făcută. Îi mai rămânea o oră de mers...

Confortul acelei căsuțe avea ceva efemer, ca-n toate casele în care nu locuieşti permanent. Un pat îngust din fier. O masă, o muşama cu desenele şterse de mult. Un godin din fontă. Câteva ilustrate agățate ca un iconostas deasupra patului.

Obiectul cel mai important din odaia îngustă era o pendulă rotundă. Cadranul cu limbi în formă de săgeți sfârşise prin a dobândi o fizionomie vie. Pe chipul acela familiar citeam toate

orarele şi întârzierile, atribuind fiecărei ore, fiecărui tren o expresie diferită. Printre ele, era una care-mi plăcea în mod special atunci când mi se întâmpla să-mi petrec seara cu mătuşă-mea.

Era momentul crepusculului. Soarele îşi încheiase traiectoria joasă de iarnă, trecând peste vârfurile negre ale brazilor. Acum, dormea la celălalt capăt al căii ferate, spre oraş, către vest. Ieşeam afară, vedeam linia dublă a şinelor scânteind sub chiciură, colorată în nuanțe de roz. Ceața se îngroşa. Lumina violetă de deasupra şinelor înzăpezite se stingea.

Intram în izbă, ascultam şuieratul calm al ceainicului cel mare de pe sobă, o vedeam pe mătuşă-mea pregătind cina: câțiva cartofi, slănină înghețată pe care-o scotea dintr-o chițimie lipită de izbă – frigiderul nostru –, ceai şi biscuiți cu mac... În spatele ferestruicii acoperite cu arabescuri de gheață, albastrul se prefăcea încet în violet, apoi în negru.

După ultima ceaşcă de ceai, începeam să aruncăm priviri nerăbdătoare spre chipul orologiului. Îl simțeam deja venind – trenul acela, ce şerpuia pe undeva, în adâncul taigalei adormite.

Ieşeam din căsuță cu mult înainte ca el să apară. În liniştea serii, îl auzeam apropiindu-se. Mai întâi, un zvon îndepărtat ce parcă ieşea din străfundul pământului. Apoi, zgomotul mat al unei căciuli de zăpadă căzând din vârful unui brad. În sfârşit, un duruit din ce în ce mai sonor, din ce în ce mai insistent.

Când apărea, nu mai aveam ochi decât pentru sarabanda luminoasă a vagoanelor. Şi pentru locomotivă – una adevărată, veche – cu roți enorme vopsite în roşu şi biele sclipitoare. Părea un monstru negru acoperit de chiciură fulguită. Pe pieptul lui, o stea mare, roşie! Bolidul nocturn scotea un muget sălbatic iar răsuflarea lui puternică ne silea să ne dăm câțiva paşi înapoi. Mătuşă-mea agita felinarul, eu deschideam larg ochii.

Confortul pe care-l ghiceam în spatele ferestrelor luminate mă fascina. Ce ființe misterioase adăpostea? Uneori izbuteam să zăresc o siluetă feminină, un cuplu în spatele unei măsuțe cu două pahare de ceai. Dar asta se întâmpla foarte rar. Din cauza geamurilor înghețate ori a perdelei trase, era cu neputință să observ ceva. Totuşi, o siluetă zărită în fugă îmi era mai mult decât suficientă...

Ştiam că trenul avea un vagon special purtând inscripții în trei limbi străine: *Wagon-lit – Schlafwagen – Vagoni-leti.* În astfel de vagoane traversau Imperiul extratereştrii care erau în ochii noştri occidentalii.

Îmi imaginam o femeie aflată deja în compartiment de o zi, şi care avea să-şi petreacă în el o săptămână întreagă! Îi reconstituiam în minte lunga călătorie: Baikal, Urali, Volga, Moscova… Cât aş fi vrut să fiu lângă pasagera aceea necunoscută! Să fiu în spațiul cald şi strâmt al compartimentului, unde călătorii stau atât de aproape unul de altul, încât, mai ales în apropierea nopții, fiecare gest, fiecare privire capătă un înțeles amoros. Iar noaptea în tangajul ritmic al vagonului e lungă, atât de lungă…

Însă, deja, vârtejul de zăpadă provocat de zborul acelui tren fabulos se calma, iar în pâcla rece de deasupra şinelor nu mai zăream decât două luminițe roşii care se estompau văzând cu ochii…

Într-o după-amiază plumburie de februarie, m-am dus iar s-o vizitez pe mătuşă-mea, la căsuța ei de acar. Pe drum, prin taiga, remarcasem o stranie moleşeală răspândită în aer. Zările albăstrii erau în ceață, dar ceața aceasta nu mai scânteia ca aceea din timpul marilor geruri. Atenua strălucirea zăpezii, topea contururile. Taigaua nu mai părea încremenită ca un bloc de gheață vârstat de siluetele negre ale brazilor. Nu, acum trăia în fiecare din arborii ei, îşi revenea deja din lunga nemişcare hibernală.

Pe ramurile de brad ce atingeau acoperişul căsuței, am văzut două ciori. Păreau să-şi vorbească scoțând cârâieli guturale, în care răzbătea de asemeni o sfârşeală molcomă, languroasă. Nu răsunau ca în mijlocul iernii, ci planau în aerul călduț şi plăcut, trezind din când în când un ecou indolent.

— O să se încălzească pe cinste! mi-a spus mătuşa când am apărut în prag. Iar dacă se pune pe nins, apoi nu se opreşte curând…

Acea moleşeală cețoasă a naturii îmi era, în ziua aceea, ciudat de apropiată. De câteva săptămâni, purtam deja în mine – mai curând în suflet decât în minte – o tulburare bizară. Prezența ei era atât de nouă pentru mine, încât o puteam simți material, puteam aproape s-o pipăi, ca pe cutia de aluminiu din buzunar. Dar sensul ei îmi scăpa.

Uneori mi se părea că totul începuse la baia noastră de aburi, în seara când Samurai vorbise despre frumusețea trupului feminin care, zicea el, opreşte timpul în loc… De atunci, aroma trabucului trezea în mine o nostalgie specială, cea mai teribilă dintre toate. Nostalgia unor locuri şi chipuri pe care nu le-ai

văzut niciodată şi pe care totuşi le regreţi de parcă le-ai fi pierdut pe vecie. Eram un tânăr sălbatic, nu puteam şti că era pur şi simplu iubirea ce încă nu-şi găsise obiectul. Asta îi da o intensitate violentă, dar oarbă. Da, adineaori, puţin a lipsit să alerg după ciorile care-şi luau încet zborul, ca să dispar în lenea lascivă a chemărilor lor guturale. Simţeam că natura îşi pregătea deja, instinctiv, liturghia amoroasă de primăvară. Voiam să particip şi eu, dăruindu-mă pe de-a-ntregul… Dar cui?

Îmi era ciudă pe Samurai pentru că vorbise despre acele lucruri grave – iubirea, viaţa, moartea – într-un mod pe care nu-l puteam înţelege, filozofic, livresc. Eram obişnuit să judec viaţa foarte concret. Iubirea – şi vedeam trupul frumoasei necunoscute în spatele focului, linia lui graţioasă. Viaţa – şi revedeam perindându-se, aievea, chipurile ce gravitau în jurul celor trei poli ai universului nostru: taigaua, aurul, lagărul. Moartea – un camion se scufunda încet într-o spărtură lungă în gheaţă, în locul blestemat de la Cotului Diavolului. Şi lupul acela mare, frumos, pe care tăietorii de lemne, după ce-l omorâseră, l-au aruncat de pe tractorul lor lângă izba lui Verbin, strigându-i: „Fă-ţi din el o căciulă bună, moşule!” Lupul era deja ţeapăn, cu labele rigide, inerte. Iar în colţul ochiului său trufaş, o lacrimă mare, îngheţată…

Aş fi vrut să percep viaţa doar în felul acesta, cu toată bucuria şi cu toată durerea ei, nemijlocite, spontane. Samurai, cu întrebările lui fără răspuns, mă tulbura.

Aşteptarea trenului de noapte mi s-a părut stupidă. Da, să aştept faimosul Transsiberian cu ochii holbaţi, cu inima bătând, ca să întrezăresc o umbră ce nici măcar nu-mi bănuia existenţa, ce prostie! De câte siluete feminine nu mă îndrăgostisem deja însoţindu-le în călătoria lor de-a lungul Imperiului? Fără să ştiu dacă lângă frumoasele mele necunoscute nu sforăiau fără griji bărbaţii lor…

Mă simţeam dezamăgit, înşelat, aproape trădat de occidentala mea noctambulă.

Afară, în aerul plumburiu, zburau fulgii mari şi pufoşi pe care totul îi prevestise. Luminişul de deasupra şinelor era ţesut din fulgii lor albi.

M-am apropiat de mătuşă-mea care freca acele macazului cu o cârpă îmbibată în ulei.

— Eu plec, i-am spus apucând levierul.

— Ce-ţi veni? Asupra nopţii? Nici măcar n-ai mâncat!

— M-am uitat la ceas, e abia şase şi jumătate…

— Până ajungi la Cotul Diavolului, e noapte… Apoi, priveşte puțin cerul: peste un ceas va fi un viscol în toată regula.

Voia cu orice preț să mă oprească. Îi spunea ceva intuiția ei ascuțită de femeie singură şi nefericită? A înşirat toate motivele posibile.

— Şi lupii? ştii, nu mai e toamna, când au burta plină…

— Am cu mine o suliță… şi pot să aprind o torță.

În sfârşit, a vorbit de ispita pe care o credea irezistibilă.

— Nu vrei nici măcar să aştepți Transsiberianul?

— Nu, astăzi nu, am răspuns eu după o scurtă ezitare. De astfel, dacă se pune pe nins cum trebuie, o să întârzie foarte mult.

— Asta aşa-i, într-adevăr, a încuviințat ea văzând că nimic nu mă poate reține.

Mi-a strecurat în buzunar câțiva biscuiți cu mac, mi-a întins încă o cutie cu chibrituri – pentru orice eventualitate.

Mi-am luat sulița – un toiag lung cu vârf din oțel. I-am făcut mătuşii un semn de rămas bun. Şi am pornit de-a lungul şinelor, în întâmpinarea trenului care, într-unul din compartimente, o ducea pe necunoscuta viselor mele. Ea încă nu ştia că întâlnirea noastră nu va avea loc…

Meterezele crenelate ale taigalei îşi păstrau expresia de nepăsare calmă, de toropeală leneşă. Perdeaua de fulgi de zăpadă mă fascina cu unduirea ei mută. Începutul unei seri cenuşii şi călduțe… Cât de intens îi simțeam frumusețea şi aşteptarea trează!

Femeia era prezentă în fiecare adiere a aerului. Natura era femeie! O vedeam în vârtejul amețitor al fulgilor mari ce-mi mângâiau obrazul. În țipetele lungi şi languroase ale stăncuțelor ce salutau semnele primăverii, în culoarea roşcată, mai vie, a trunchiurilor de pini sub luciul umed al chiciurii topite.

Zăpada înmuiată, țipetele păsărilor, scoarța roşie, umedă, totul era femeie. Şi, neştiind cum să-mi exprim dorința pe care-o simțeam pentru ea, am scos deodată un teribil urlet bestial.

Apoi, respirând greu, i-am ascultat ecoul prelung pătrunzând în blândețea tăcută a aerului, în adâncurile tainice ale taigalei…

O vreme, am mers de-a lungul căii ferate, pe traverse. Pe urmă, când şinele au dispărut sub un strat tot mai gros de zăpadă, mi-am pus tălpicile şi m-am înfundat în pădure. Ca să scurtez drumul. M-am hotărât să merg la Kajdai. Nu mai puteam aştepta. Trebuia, neîntârziat, să înțeleg cine sunt. Să fac ceva cu

mine însumi. Să-mi dau o formă. Să mă transform, să mă redefinesc. Să mă pun la încercare. Şi mai ales să descopăr iubirea. S-o devansez pe frumoasa pasageră, pe fulguranta occidentală din Transsiberian. Da, înainte de trecerea trenului, trebuia să-mi grefez în suflet şi în trup organul acela misterios: iubirea.

6

Oraşul, cufundat în sumbru-i cotidian de iarnă, părea puțin dispus să-mi împărtăşească exaltarea. Străzile se cutremurau greoi la trecerea camioanelor încărcate cu trunchiuri lungi de cedru. Bărbații apăreau în pragul unicului magazin de spirtoase vârând sticle în sân, sub pufoaică. Femeile, cu sacoşe grele în mâini, mergeau cu paşi apăsați, blindate în paltoanele groase. Vântul sufla din ce în ce mai tare, acoperindu-le obrajii cu cristale de zăpadă. Nu aveau nicio mână liberă ca să se şteargă. Trebuiau să-şi aplece fruntea, iar din când în când să fornăie zgomotos scuturând capul, cum fac caii atunci când vor să alunge tăunii. Între bărbații grăbiți să înece în votcă amintirea unei zile grele şi femeile care înaintau în viscol ca nişte spărgătoare de gheață, nicio legătură posibilă. Două rase străine. În plus, vântul provocase o pană de electricitate. Când un capăt, când altul al străzii se cufunda în întuneric. Femeile grăbeau pasul strângând în mâini baierele sacoşelor. Atât de bine semănau între ele, încât după o vreme am crezut că văd aceleaşi chipuri, ca şi cum, rătăcindu-se, se învârteau în cerc în oraşul acela negru...

Mai bine de un sfert de oră, am rătăcit şi eu sub rafalele albe. Nu îndrăzneam să mă apropii de locul unde avea să se joace totul: o aripă pustie a gării. Aici putea fi întâlnită aceea pe care o căutam. Ştiam deja ce trebuie să fac. Într-o zi, eram cu Samurai, o văzusem. Era aşezată la capătul unui rând de scaune joase din placaj lăcuit, într-o anexă a sălii de aşteptare unde nimeni nu aştepta niciodată. Mai era un bufet unde picotea o vânzătoare, mutând de colo colo ceştile şi sandvişurile cu felii de brânză uscată. Şi un chioşc de ziare cu vitrine prăfuite, tot timpul închis. Şi femeia aceea care din când în când se ridica, se apropia de panoul cu sosiri şi plecări şi îl scruta cu o atenție exagerată. Părea să caute un tren numai de ea ştiut. Apoi mergea să se aşeze din nou.

Îl văzusem pe bărbatul de pe scaunul vecin arătându-i o hârtie mototolită de cinci ruble. Eram în faţa chioşcului şi ne făceam că privim cu interes coperţile revistelor vechi de câteva luni. Le auzisem şuşoteala scurtă, îi văzusem plecând. Ea avea părul de un roşu stins, acoperit cu o broboadă de lână ajurată...

Intrând în săliţa de aşteptare pustie, am văzut-o. Am traversat spaţiul sonor cu paşi încordaţi, lăsând urme de cizme pe dalele lunecoase. Era acolo, pe scaunul ei. Privirea mea îngrozită nu i-a reţinut decât culoarea părului. Şi conturul paltonului subţire cu reverele desfăcute, lăsând să se vadă un colier cu două rânduri de perle roşii.

M-am apropiat de chioşcul închis, am cercetat fotografia ultimilor doi cosmonauţi, surâsurile lor radioase, apoi obrazul neted al lui Brejnev de pe altă copertă. Se auzea doar scârţâitul uşii din holul mare de-alături, şi clinchetul paharelor pe care vânzătoarea adormită le aranja în bufet.

Am privit, fără să le văd, feţele lucioase ale cosmonauţilor, dar toate simţurile mele, ca antenele unei insecte, explorau legătura tenebroasă ce se ţesea între mine şi femeia roşcată. Aerul cenuşiu al sălii de aşteptare părea impregnat cu materia nevăzută formată din prezenţele noastre. Tăcerea femeii în spatele meu. Atenţia ei simulată pentru anunţurile surde ale difuzorului. Trupul ei sub paltonul cafeniu. Trupul în care dorinţa mea se strecura încetul cu încetul. Prezenţa unei femei pe care aveam s-o posed şi care încă n-o ştia. Şi care pentru mine era o fiinţă fabuloasă şi terifiantă în universul acela de zăpadă...

M-am desprins cu greu de vitrina cu ziare, am făcut câţiva paşi în direcţia ei. Însă involuntar traiectoria mea s-a curbat şi, ocolind scaunele, m-a dus în holul cel mare. Cu inima bătând să-mi sară din piept, m-am trezit din nou în faţa panoului cu sosiri şi plecări. Transsiberianul era înscris cu litere mari, câteva trenuri locale cu litere mai mici.

Am simţit brusc un imperceptibil ecou din nesfârşita tristeţe pe care, seară de seară, prostituata roşcată o încerca în faţa acelui panou. Oraşele, orele. Plecările, sosirile. Şi mereu aceeaşi unică linie 1. Da, trenuri ciudate pe care, săptămâni în şir, ea părea să le piardă. Totuşi se ridica adesea, citea panourile cu atenţie. Ciulea urechea la fiecare anunţ al difuzorului răguşit. Dar trenul pleca fără ea...

Aşteptând în faţa panoului, mi-am adunat puterile înainte de-a trece pragul săliţei. Mi-am controlat căciula, să-mi stea bine pe cap – ca la „bărbaţi”, pusă pe-o ureche şi lăsând liber pe

tâmplă un moț căzăcesc. Am pipăit în buzunar bancnota ce se jilăvise în palmele mele fierbinți. Spre ghinionul meu, nu aveam o hârtie de cinci ruble, ci una de trei în care înfăşurasem două ruble de metal, şi îmi spuneam că roşcovana ar putea să vadă doar cocoloşul verzui de trei ruble şi să mă trimită la plimbare cu un chicotit disprețuitor. Dar nici nu puteam să-mi etalez în fața ei întregul tezaur! Pe de altă parte, să încerc să-l schimb pe o singură bancnotă însemna să mă dau de gol imediat: orice vânzătoare ar fi ghicit uşor, credeam eu, cărui tarif corespundeau cele cinci ruble fatale.

În scurta mea îmblănită, strânsă pe talie cu un centiron soldățesc – din piele groasă, cu cataramă din bronz pe care strălucea o stea –, semănam cu orice tânăr muncitor forestier. Costumația asta, comună tuturor bărbaților din ținut, îmi ascundea perfect vârsta. În plus, aveam ochi de lup, cenuşii, puțin aduşi înspre tâmple. Sunt copii care se nasc cu ochi de adult...

Am aruncat o ultimă privire la ora plecării unui tren inutil. M-am întors. Toată angoasa mea şi toată furia dorinței mele se concentrau în clanța uşii cu geam a săliței. În spatele uşii, un spațiu plin ochi cu scânteierea roşu-închis a colierului ei...

Am apăsat clanța. Am mers, de data asta fără a ocoli, spre femeia roşcată... Eram la doi paşi de ea... când lumina s-a stins... S-au auzit câteva exclamații panicate ale călătorilor din holul mare, câteva înjurături, tropăitul unui funcționar ce mătura întunericul cu lanterna.

Ne-am regăsit amândoi pe peron, sub valurile albe ale viscolului. Era singurul loc cât de cât luminat. De luminile Transsiberianului care, încetinind greoi, intra în gară. Suflând din greu şi plină de zăpadă, locomotiva a sfredelit cu farul un lung tunel luminos prin viscolul alb. Ferestrele vagoanelor au proiectat pe peron pătrate de lumină galbenă, blândă. Vârtejurile de zăpadă s-au năpustit asupra lor ca nişte fluturi de noapte asupra luminii unui felinar.

Puținii pasageri care trebuiau să ia trenul se urcaseră deja în vagoane. Cei care trebuiau să coboare se pierduseră deja în viscol, pe ulițele întortocheate ale Kajdaiului... Rămâneam noi, ea şi eu. Călători fără bagaje, gata să sară pe scara unui vagon la fluierul de plecare? Sau rude improbabile, hotărâte să aştepte până la capăt, până când ultimul reflex al unui chip apropiat avea să se piardă în noapte?

Simțeam în spate privirea fiorosului milițian Sorokin care, cu nasul în gulerul mare al şubei, patrula pe peronul înzăpezit. Şi el aştepta semnalul de plecare. Părea nehotărât: s-o salte pe roşcovană şi să-i stoarcă trei ruble, impozitul lui obişnuit, ori să-l umfle pe țărănoiul ăla tânăr, adică pe mine, să-l târască într-un birou strâmt şi afumat ca să se distreze, o bucată de noapte, băgându-l în sperieți. Ceea ce-l deruta pe insul acela mărginit, amorțit, era cuplul nostru. Conştienți de prezența amenințătoare a milițianului corupt, ne apropiasem, puțin câte puțin, unul de celălalt. Ciudat, în doi eram inatacabili. Mai ales eu o protejam pe ea. Da, o protejam pe femeia aceea corpolentă, îmbrăcată cu un palton subțire care abia-i acoperea genunchii. Cu mâna pe catarama centurii, îmi umflam pieptul, privind țintă pătratul luminos pe care îl fixa şi ea. Milițianul nu izbutea să ne disocieze: dacă totuşi tânărul sătean era nepotul ori vărul roşcovanei?

Zăpada proaspătă păstra urmele paşilor noştri ce se apropiau pe nesimțite. Iar în spatele ferestrei, în compartimentul bine izolat, se ghicea o siluetă feminină. Gesturile calme ale serii. Paharul mare cu ceai fierbinte în care trebuie să sufli îndelung, privirea pierdută în furtuna albă ce scrâşneşte la geam. Privirea ce se opreşte distrată pe cele două umbre nedesluşite de pe peronul pustiu. Oare ce pot să aştepte acolo?

Trezit de fluier, trenul s-a urnit trăgându-ne de sub picioare pătratul luminat. Gara rămânea cufundată în întuneric. Cuplul nostru mai avea de trăit doar câteva clipe…

La lumina ultimului vagon am scos, brusc, cele cinci ruble. Ea mi-a observat gestul, a schițat un surâs uşor condescendent (ghicise desigur de ce mă tot foiam în sala de aşteptare), a clătinat uşor din cap. Nu ştiam dacă-i o acceptare sau un refuz. Am urmat-o totuşi.

Am mers mult timp pe drumeaguri înguste, pe lângă garduri vii acoperite cu zăpadă. Viscolul îşi desfăşura aripile în voie şi ne lovea în plin obraz, tăindu-ne respirația. Mergeam în urma femeii roşcate, care cu o mână îşi ținea broboada de lână legată sub bărbie iar cu cealaltă îşi strângea poalele paltonului. Îi vedeam picioarele ce uneori se dezveleau şi nu mai pricepeam nimic, asurzit de şuierul vântului, epuizat de intensitatea dorinței. „Unde ne ducem? spunea în mine o voce înăbuşită, ciudată. Şi ce sens ascuns au aceste picioare puternice, începutul coapselor pline, pulpele groase strânse de cizmele negre din piele? Dar trupul acesta, în paltonul prea subțire? Ce-l leagă de mine? Trupul în haina subțire din stofă, căldura lui pe care o simțeam

deja adânc pătrunsă în mine... Ce sens are această densitate caldă şi vie sub cerul îngheţat, în mijlocul străzilor moarte?”

Am mers îndelung prin oraşul negru şi alb. Iar când înaintezi în viscol, împotriva rafalelor, te prinde somnul. Scârţâitul paşilor pe zăpada îngheţată, foşnetul vântului ce-ţi intră sub căciulă şi-ţi murmură la ureche cântecul trist al fulgilor ce se topesc pe obraz... La un moment dat, am simţit în vânt un miros de cedru ars, mirosul focului. Am ridicat capul, am privit-o pe femeia care mergea în faţa mea. Cu o privire total diferită. Mi s-a părut deodată că mă ducea într-o casă care mă aştepta de mult, care era adevărata mea casă, şi că femeia aceea îmi era fiinţa cea mai apropiată. O fiinţă pe care, în chip miraculos, o regăseam aici, în plin viscol.

Era o izbă de la marginea oraşului, pitită în fundul unei mici curţi înzăpezite. Femeia roşcovană – de la gară nu-mi adresase o vorbă – a surâs deodată şi, urcând în cerdacul de lemn, a spus pe un ton aproape voios:

— Am ajuns. Bun sosit, marinarule!

Glasul acela a sunat straniu, acolo, la frontiera dintre furia albă a furtunii şi interiorul întunecat al izbei. Ca o replică dintr-un ritual pe care ea, o dată frontiera trecută, începea să-l oficieze. Acolo, deveneam bărbatul ei, clientul ei.

Am străbătut tinda întunecată, am urcat câteva trepte care au scârţâit sub paşii noştri. A împins uşa, a pipăit peretele căutând întrerupătorul, l-a apăsat de mai multe ori. Apoi a chicotit înveselită:

— Ha, proastă mai sunt! Tot oraşul bâjbâie pe întuneric iar eu vreau lumină electrică!

Am auzit-o deschizând un sertar, frecând un chibrit. Camera a fost luminată de haloul difuz al unei lumânări. Flacăra aceea tremurată mi-a făcut ţăndări vederea. Gesturile, cuvintele, mirosurile au început să se desprindă din întunericul pâlpâitor. Unul câte unul, incoerente. Proiectau umbre de gesturi, de cuvinte, de mirosuri.

Profilul femeii s-a desenat pe perete – negru pe galben –, ca şi paharul cu un conţinut brun din care sorbea cu înghiţituri lacome. A umplut din nou acelaşi pahar, mi l-a întins. Am recunoscut băutura locală: spirt amestecat cu dulceaţă de răchiţele. Intra în mine la fel ca una din umbrele ce lunecau pe peretele gol al izbei. Ardea, îmi jupuia cerul gurii, mă umplea de întuneric. Ca şi mai înainte, vedeam doar fragmente. Lumânarea rămăsese în odaia vecină, iar fragmentele se stingeau, deveneau

mate. Totul se făcea ţăndări. Un fragment: pieptul ei apărându-mi în faţa ochilor în albeaţa-i puternică, înfricoşătoare. (De necrezut ce lat poate fi!) Albeaţă şi umbră galbenă, amestecate. Pata de culoare deschisă a dispărut de îndată în întunericul care, explodând, a făcut să ţâşnească scârţâitul metalic al patului. Un alt fragment: mâna ei, mare, roşie, trăgând plapuma peste umărul meu gol. Cu o bunăvoinţă şi o insistenţă absurde. Apoi, o statuetă de faianţă pe etajera de lângă pat: o balerină cu partenerul ei, avântaţi. Le-am văzut brusc, de foarte aproape, chipurile netede, ochii ficşi.

Iar tot ce s-a petrecut în patul mirosind a fum îngheţat şi a parfum dulceag n-au fost decât încercări convulsive şi vane de-a aduna la un loc acele fragmente.

La întâmplare, de teamă că nu voi face ceea ce trebuie să facă un bărbat, am apucat un sân, rece şi greu. Nu reacţiona la atingerea degetelor. I-am dat drumul, aşa cum pui în iarbă o pasăre moartă. Am încercat să strivesc cu toată greutatea trupul acela care se risipea în întuneric, să-l reţin în unitatea dorinţei. Obrazul mi s-a cufundat în buclele roşcate. Şi din nou am dat peste un fragment separat – picăturile de zăpadă topită-n părul ei. Şi un cercel, simplu, tocit, care-a lunecat spre buzele mele...

Crezusem că iubirea va avea intensitatea saltului nostru nocturn în zăpadă, al lui Samurai şi al meu, sub cerul îngheţat. Al clipei unice când focul din baia de aburi şi frigul stelar dădeau naştere unei fuziuni fulgurante. Crezusem că nu va fi nimic de atins, de pipăit, de recunoscut, căci totul va fi o fuziune fierbinte. Că voi fi cu toată fiinţa, din afară şi dinlăuntru, organul acelei tainice fuziuni...

Prostituata roşcată mi-a ghicit, se pare, deruta. Şi-a desfăcut greoi picioarele lăsându-mă să lunec în ea. Trupul i s-a adunat, s-a încordat. Mâna i-a lunecat sub pântecul meu, m-a apucat, m-a introdus în ea. Cu un gest precis, îndemânatic. Părea să mă potrivească, să mă branşeze la carnea ei... şi, arcuindu-se uşor, m-a scuturat, m-a silit să mă mişc.

M-am vânzolit între coapsele-i groase. M-am agăţat de sânii ce se ofereau cu o resemnare molatecă, leneşă. Pântecul meu părea că lărgeşte într-al ei o rană mare, cleioasă şi fierbinte.

Deci asta era materia iubirii: lunecoasă, băloasă. Iar amanţii – greoi, abia trăgându-şi sufletul. De parcă fiecare târa, cu trudă, trupul celuilalt... Dar unde?

Toate astea le-am înţeles abia mai târziu. Le-am revăzut pe urmă, când, încovoindu-mă sub rafalele viscolului, mă depărtam

în goană de patul acela mâlos, de izba mirosind a fum înghețat. Obrazul îmi ardea de două palme teribile. Prostituata roşcată mă lovise cu un strigăt răguşit, cu o privire plină de ură.

Alergam spre podul cel mare de peste Olei. Mă afundam în urgia albă fără să gândesc ce voi face. Totul era prea clar ca să mai gândesc. Clar ca prăpastia albă ce se căsca sub picioarele mele, la mijlocul podului. Acolo, în prăpastie ar trebui să fug de privirea femeii roşcate. De privirea ei şi de oribilul eşec care era iubirea. Să sar parapetul şi să scap de viziunea care se preciza puțin câte puțin în capul meu...

Viziunea aceea a țâşnit atunci când, în toiul vânzolelii mele febrile pe trupul acela mare, s-a făcut brusc lumină. În chip absurd, curentul a revenit. Un bec puternic a înghețat camera într-o stupoare lividă. Prostituata roşcată şi-a strâns pleoapele, cu fața crispată într-o grimasă de dezgust. Priveam fața aceea lată. Masca aceea fardată gros. Fardul acela obosit. Porii lucioşi. În lumina crudă, o simțeam lipsită de apărare. Prinsă-n capcană de absurda revenire a curentului. Însă şi eu eram prins în capcană. Nu-mi puteam desprinde privirea. Masca o imobiliza. Mă vânzoleam la câțiva centimetri de grimasa aceea chinuită. Mi s-a făcut o milă ciudată de chipul acela, şi în clipa aceea dorința a explodat.

Nu ştiam dacă ceea ce simțeam era teamă, milă, iubire sau dezgust. Era chipul acela cu grimasa-i tulburătoare, buzele cu damful dulceag de alcool, părul roşcat în care sclipeau picături... şi spasmul violent ce mi-a contractat pântecul – replică deformată a extazului nostru nocturn în zăpada de pe malul Oleiului.

Abia dac-am putut întrezări strălucirea cerului negru, plin de constelații... Prostituata roşcată şi-a relaxat coapsele, m-a împins uşor ca să se elibereze. Mă debranşa de la trupul ei...

Căldura umedă a băii în care-aş fi putut să-mi revin nu mai era. Nici mirosul amețitor al trabucului lui Samurai. Doar o lumină crudă, de un alb uscat, făinos. Am văzut-o pe femeia roşcată ridicându-se, oprindu-se în mijlocul camerei. Goliciunea ei m-a înfricoşat. Mai ales văzută din spate. Speram că va stinge lumina. Dar ea a început să se îmbrace. Trupul n-o asculta, se legăna stângaci când pe un picior, când pe altul. Din când în când îi vedeam profilul aplecat spre hainele pe care şi le încheia la nasturi. Buzele i se mişcau încet, parcă-şi spunea singură cuvinte neauzite. Pleoapele îi erau grele, somnoroase. Efectul alcoolului o toropea din ce în ce mai mult.

În fine, s-a întors cu fața, poate ca să-mi spună să mă grăbesc. Privirile ni s-au întâlnit. A făcut ochii mari. M-a văzut! Buzele îi tremurau. Punându-şi mâna mare la gură, şi-a reprimat un țipăt. S-a auzit doar un soi de icnet înăbuşit.

Cu cămaşa pe jumătate descheiată, s-a repezit la un dulăpior, l-a deschis cu un gest violent, a scos o sticlă. Apoi, fără să-mi dea vreo explicație, s-a aşezat lângă mine pe marginea patului, a tras deoparte plapuma. N-am avut timp să reacționez. Şi-a vărsat în căuşul palmei ceea ce am crezut că-i apă şi a început să-mi frece puternic sexul şi partea de jos a pântecului. Uluit, nu m-am împotrivit. Pielea îmi ardea. Apa era alcool... Din când în când, femeia îmi arunca o privire pe care n-o înțelegeam. O privire îndurerată şi în acelaşi timp duioasă. Ca a mamei lui Utkin când îşi vedea fiul şchiopătând prin curte.

De astfel, nu mai era nimic de înțeles. Ceea ce trăiam nu mai ținea, pur şi simplu, de înțelegere. Arsura alcoolului, şi ea de neînțeles, era mai curând bine venită: se potrivea cu beția ce-mi invada încet fiecare celulă a corpului.

Beția aceea a făcut să nu mă uimească nimic. În chip absurd, tot ce mi se întâmpla devenea firesc. Chiar şi femeia roşcovană care, înainte de a pune sticla la loc, îşi umplea un pahar cu marginea murdară de ruj. Şi lumina care, dintr-o dată, se stingea iarăşi. Şi pachetul de fotografii vechi pe care-l aducea, şi lumânarea...

Totul era firesc. Femeia corpolentă cu cămaşa descheiată, aşezată lângă mine şi care înşira pe plapumă fotografiile alb-negru. Plângea înăbuşit şi şoptea explicații pe care nu le pricepeam. Nu priveam, ci trăiam imaginile decolorate din acele fotografii. Aproape în toate apărea o tânără femeie ce surâdea ferindu-şi ochii de soare. Ținea în brațe un copil care-i semăna. Uneori, lângă ei, apărea un bărbat îmbrăcat cu un pantalon larg şi o cămaşă largă cu guler răsfrânt, cum nu se mai purtau de mult. Respiram aerul acelor zile necunoscute, recunoscându-le în lumina tremurată a lumânării. Un colț pe malul unui râu, umbra unei păduri. Privirile, surâsul lor. Complicitatea lor de familie. Involuntar, trăiam bucuria acelor străini.

Explicațiile pe care femeia roşcată mi le dădea printre lacrimi vorbeau de aceeaşi vară paradisiacă. Urmase fatala risipire a căldurii concentrate în pozele îngălbenite. Cineva plecase, dispăruse, murise. Iar soarele de care tânără femeie îşi ferea ochii în fotografii se transformase în haloul înşelător al trenurilor de noapte, în gara înzăpezită din Kajdai...

Marginea fotografiilor era dantelată. Cel care o tăiase visa poate la lunga poveste de familie pe care ele aveau s-o evoce cândva, adunate într-un album. Luam o poză, îi mângâiam zimţii de pe margini, simţeam în obraz vântul zilelor însorite, auzeam râsul tinerei femei, strigătele copilului...

Flacăra lumânării se subţia, pâlpâia, viscolul se zvârcolea zgomotos în horn, focul înviorat parfuma întunericul cu miresme calde, pătrunzătoare. Beţia a separat clipa aceea de tot ce fusese înainte. Izba femeii roşcate devenea casa mea regăsită. Iar femeia de lângă mine îmi era o fiinţă apropiată, care de-acum înainte avea să-mi lipsească...

Când fotografiile s-au terminat, a încercat să-mi surâdă printre lacrimi. Închizând ochii, s-a aplecat spre mine. Cu o mână şovăielnică, i-am atins uşor umărul. În mintea mea tânără, înceţoşată de alcool, s-a amestecat totul. Femeia era trupul de lângă mine, şi noaptea aceea de viscol, şi clipa mirosind a foc de lemne... şi acea fiinţă regăsită. Am simţit nevoia să mă agăţ de ea, să trăiesc în umbra trupului ei, în ritmul suspinelor sale înăbuşite. Să nu mai părăsesc clipa aceea.

Mi-a atins fruntea cu bărbia. Mâinile mele i-au atins uşor cămaşa, i-au atins sânii. Am închis ochii...

M-a respins violent. Am zărit pe perete mişcarea repetată a unei umbre rapide. Două palme sonore mi-au aprins obrajii.

Era în picioare, cu chipul împietrit, încrâncenat.

— Eu... asta..., am bâiguit, complet pierdut.

— Cară-te imediat, ticălos mic! a spus ea cu o voce obosită, dezgustată.

Şi, dintr-o mişcare, mi-a aruncat hainele.

Dacă nu m-am aruncat imediat în prăpastia albă e pentru că, ajungând la mijlocul podului, am constatat că nu mai existam. Nu mai era nimeni pe care să-l împing spre râul îngheţat.

Exista desigur o umbră din trecut – adolescentul care sorbea cu nesaţ orice vorbă despre iubire, care trăgea cu urechea la confidenţele sexuale ale huidumelor de ţapinari, în cantina muncitorească. O umbră de nerecunoscut.

Mai exista şi celălalt, cel care, cu câteva clipe în urmă, se vânzolea între coapsele unei femei necunoscute, privindu-i ţintă chipul strivit de lumina puternică. Şi el îmi era un străin.

Cât despre cel pe care tocmai îl descoperisem în fotografiile vechi, era o fiinţă pe care n-o întâlnisem niciodată în mine...

M-am trezit pe pod. Mai rămâneau, din cel care fusesem, câteva zdrenţe ce se risipeau în noaptea biciuită de viscol. Vântul

era atât de violent, încât părea că-mi scoate din trup toată căldura scurtei îmblănite. Nu-mi mai simţeam buzele, nici obrajii acoperiţi cu o crustă de cristal. Nu mai existam.

Nenorocirea, ca şi nebunia, îşi au propria logică…

Potrivit acestei logici, podul s-a luminat dintr-o dată. Farurile unui camion întârziat, intempestiv, întâmplător, absurd. Şoferul ar fi trebuit să treacă podul cu toată viteza şi să dispară urmându-şi ţelul obscur. A frânat însă brusc. Pentru că, tocmai, nu avea ţel. Doar goana aceea absurdă prin viscol. Era beat, pur şi simplu. Beat şi trist. Ca încăierarea din faţa magazinului de băuturi alcoolice, sub felinarul chior. Lumina se stinsese, aşa că nici măcar nu-l mai putea pocni pe cel care-i tăiase obrazul cu gâtul unei sticle sparte. Se risipiseră în întuneric, înjurând…

Acum trebuia, mai ales, să nu se oprească. Cele două pete galbene ale farurilor erau unica sursă de lumină, sforăitul motorului unica rezervă de căldură. Da, bătăile inimii sale bete şi motorul acela. Tot universul era negru, în ciuda zăpezii din jur.

S-a oprit însă brusc la mijlocul podului: poate pentru că, în acel defileu glacial, a captat prezenţa unei scântei de viaţă. A văzut o umbră încremenită în spatele parapetului, agăţată de bara de fontă. O umbră ce părea să aştepte stingerea acelei ultime scântei. Când degetele amorţite se vor descleşta…

Sau poate, pur şi simplu, a zărit silueta solitară iar mintea lui înceţoşată şi-a imaginat o femeie. Una pe care s-o poată culege din drum, fericind-o cu restul de votcă din sticla dosită în spatele banchetei. O femeie pierdută, a cărei viaţă semăna puţin cu balansul acela pe parapetul unui pod nocturn. Un trup uzat pe care să-l poată întinde în cuşeta strâmtă din spate. O femeie pe care s-o poată „face”.

Sau, poate, ghicind ce fel de umbră era, s-a ruşinat de gândurile lui, ba chiar i-a fost milă de femeia îngheţată pe care voia deja s-o tragă în cabină.

Poate… Cine ştie ce era în capul unui camionagiu siberian beat, bărbat puternic şi aspru, cu braţele acoperite de tatuaje (ancore, cruci pe o piatră de mormânt, femei cu sânii mari), cu un obraz plin de sânge uscat, cu ochii cenuşii şi trişti, siliţi să străpungă ceaţa beţiei?

A zărit o umbră, s-a gândit la un trup docil întins pe banchetă, a simţit o presiune plăcută în vintre. Apoi s-a indignat: întreaga viaţă ascultă de presiunea asta! Crăpelniţa, femeia, sângele!

A frânat, a sărit în zăpadă trântind portiera. Frecându-şi obrazul cu un bulgăre de zăpadă cules de pe capotă, a mers către umbră. Nu se mai vedea la trei paşi. Rafalele de zăpadă erau atât de dense, că parcă însuşi pământul o pornea la vale, se prăvălea în Olei.

Şoferul l-a bătut pe umăr pe cel care stătea în spatele parapetului, deasupra prăpastiei albe a râului. Apoi a aruncat o privire în jos, holbând ochii. Era vidul, frontiera nevăzută a unui dincolo ameţitor. A apucat gulerul scurtei pline de zăpadă, l-a tras peste parapet.

— Ce naiba faci acolo? a întrebat el târându-şi povara spre camion. Unde te-ai machit în halul ăsta, cretinule? Păi eu, la vârsta ta, trăgeam la şaibă, în uzină! Ăştia, acu, nu se gândesc decât la pileală.

Umbra nu răspundea. De astfel, camionagiul îşi punea întrebările mai mult lui însuşi, gândindu-se la cu totul altceva. La prăpastia înfricoşătoare, la singurătatea pe care-o întâlnise în noapte, la stropul de căldură ce mai ieşea din umbra îngheţată.

A continuat să vorbească şi în cabină. Viscolul de-afară îl trezise, îi dezlegase limba. Crâmpeiele acelea nocturne au fost primele lucruri pe care le-am perceput atunci când, încetul cu încetul, am început să revin în umbra neînsufleţită, zgâlţâită de hopurile drumului.

Mă încălzeam, redeveneam eu. Trebuia să-mi asum o nouă identitate. Străinii din trecut se adunau iarăşi în mine: şi virginul de acum câteva zile, cel ce trăgea cu urechea la confidenţele adulţilor, şi tânărul trup febril scurmând cu sexul său pântecul unei prostituate, şi silueta din viscol, aşteptând clipa din urmă, când degetele amorţite se vor descleşta... Toate acestea eram eu!

Bărbatul m-a întrebat unde locuiesc, a citit răspunsul în tremurul buzelor pe care încă nu le stăpâneam. L-am privit cu atenţie. Faţa buhăită de frig, de alcool, de loviturile pe care tocmai le primise. Încheieturile mâinilor, mari şi păroase. Mâinile pline de cicatrice lucioase, degetele groase cu unghii late şi tari ca nişte copite...

Şi, fără să-mi pot duce gândul până la capăt, am simţit: acum sunt ca el, da, sunt în situaţia lui, în pielea lui, cu infime deosebiri. În locul imensei bucurii pe care aşteptam, de ani de zile, să mi-o aducă acel moment de răscruce al vieţii mele, ce disperare cruntă! Eram ca el... Curând, voi avea aceleaşi mâini tatuate pe volanul unui camion greu, acelaşi chip, acelaşi damf de votcă. Şi mai ales aceeaşi experienţă cu femeile. Îi priveam

pieziş picioarele greoaie, îmi imaginam cu câtă forță desface coapsele femeilor. Coapsele femeii... Ale femeii roşcate! Am simțit tresărind ceva în mine: bineînțeles că a „făcut-o". Înaintea mea...

— Ce te holbezi aşa? a mormăit el, remarcându-mi intensitatea privirii. Nu se poate merge mai repede. N-ai văzut drumul?

La fiecare cursă, ştergătoarele curățau un strat gros de zăpadă lipicioasă. Doar taigaua părea să orienteze camionul ce înainta cu greu în furtună.

Mi-am întors privirea de la el. Nu mai era nevoie să-l privesc: era replica mea exactă, cu câțiva ani în plus...

Acum, ştiam precis ce se va întâmpla. Ştiam că ne rămân de trăit doar câteva minute!

Aşteptam Cotul Diavolului. Şoferul, beat cum era, avea să rateze curba, neîndoielnic. Vedeam deja camionul alunecând pieziş, îl vedeam pe şofer răsucind îndârjit şi zadarnic volanul, auzeam motorul înecându-se într-un muget neputincios. Apoi spărtura neagră în gheața care aici era întotdeauna subțire, din cauza izvoarelor calde din albia Oleiului.

Îmi înghițeam saliva nervos, scrutând drumul. Eram ca glonțul unui revolver gata să tragă. Frânturile de gânduri febrile, imaginile-arsuri împingeau tensiunea la paroxism. Mâinile astea de pe volan striviseră sânii femeii roşcate. Eram încleiați, amândoi, în aceeaşi rană jilavă de sub pântecul ei. Amândoi ne vom zbate mereu în acelaşi spațiu strâmt de la capătul infinitului siberian: străzile cenuşii ale centrului comunal, cabinele de camion puțind a motorină, taigaua mutilată, jefuită, ostilă. Şi femeia roşcată. Deschisă oricui. Şi viscolul nocturn ce ne tăia de lume. Şi cabina îngustă umplută cu o carne asemănătoare, întinată, şi care avea să dispară. Încleştate pe mânerul portierei, unghiile degetelor mi s-au albit...

Şoferul a frânat şi mi-a spus surâzând:

— Înainte de blestematul ăsta de cot, tre' să udăm puțin trandafirii...

L-am văzut deschizând portiera, coborând pe scară şi începând să se descheie la pantalonii vătuiți. Aşteptam cu atâta înfrigurare, încât mi s-a părut că surâde cu subînțeles; parcă-l auzeam: „He, he! Da' ce credeai, mucosule, că mă păcăleşti cu afurisitul ăsta de cot? Nu ți-ai găsit fraierul!"

Am înțeles că lumea asta neagră şi absurdă era dotată, pe deasupra, cu o viclenie bănuitoare şi ipocrită. Nu era atât de uşor – nimicindu-te – s-o distrugi. Alunecând pe muchie de cuțit,

lumea asta ştia să se oprească brusc şi să surâdă cu bonomie vicleană. „O femeie roşcată, zici? Fotografiile înşirate pe plapumă? Prima iubire? Singurătatea? Ei bine, uite! O să mă deschei la prohab şi-o să mă piş pe primele voastre iubiri şi singurătăţi!"

Am sărit din camion şi-am început să alerg în sens invers, pe urmele lăsate de roţi...

Contrar tuturor aşteptărilor, n-am auzit nici chemările bărbatului, nici zgomotul motorului. Nu, şoferul nu a strigat, n-a alergat după mine, n-a făcut cale-ntoarsă ca să mă ajungă din urmă... Oprindu-mă după vreo douăzeci de metri, n-am mai văzut contururile camionului, n-am mai auzit niciun zgomot. Tumultul alb, şuierul sălbatec al vântului prin ramurile cedrilor – nimic altceva. Camionul dispăruse! Pornind mai departe, mă întrebam dacă femeia roşcată, podul, şoferul beat nu erau doar un vis. Un soi de delir cum avusesem într-o zi, când am fost bolnav de scarlatină... Până şi urmele de roţi după care mergeam deveneau tot mai puţin vizibile, iar în curând aveau să se şteargă de tot...

Am regăsit străzile negre ale Kajdaiului. Maşinal, m-am îndreptat către gară. Am intrat în holul mare, abia luminat. De altfel, ceea ce-i da acelui spaţiu pustiu o luminiscenţă un pic ireală erau mai ales reflexele albe ale viscolului.

M-am apropiat de ceas. Era zece şi jumătate. Transsiberianul plecase la nouă. Năucit, nu izbuteam să fac acest calcul simplu, într-atât rezultatul mi se părea de absurd. Trăisem totul într-o oră şi jumătate! Interminabila aşteptare din faţa chioşcului, izba roşcatei, trupul ei şi acea suferinţă numită „iubire", fuga mea, veşnicia îngheţată de pe pod, camionul beat... Dispariţia lui, reîntoarcerea mea.

Parcă pentru a spori şi mai mult irealitatea în care trăiam, o voce din spatele meu, probabil a şefului de gară, i-a răspuns atunci unui călător:

— A, nu, ninsoarea asta nu se opreşte curând... Aţi văzut, până şi Transsiberianul a trebuit să se întoarcă. Abia plecase din gară, şi zăpada pe linii era de un metru...

Am împins uşa, am ieşit pe peron. Şirul acela de vagoane adormite era aşadar Transsiberianul! Ferestrele reverberau uşor reflexul albastru al luminilor de veghe din fiecare compartiment. Le ghiceam, prin florile de gheaţă de pe geamuri, confortul tăcut. Ghiceam de asemeni prezenţa frumoasei occidentale, care-şi ţinuse cuvântul. Mi-am amintit de ea, sau mai precis de aşteptările mele de altădată, lângă izba acarului; mi-am amintit cu o asemenea intensitate, încât evenimentele serii aceleia s-au

transformat definitiv într-o fantasmă deosebit de convingătoare. De teamă să n-o risipesc, mă întorceam la gară. Aşadar, nu se întâmplase nimic. Nimic… Nimic!

Uşa din faţă, care dădea în piaţa din faţa gării, s-a deschis. În semiîntunericul holului, am văzut o femeie intrând, aruncând priviri rapide în jur. Purta un palton subţire şi un şal gros din lână. A venit la mine ca şi cum era lucrul cel mai firesc să mă găsească acolo. O priveam cum se apropie. Mi s-a părut că nu mai are faţă. Trăsăturile ei, fără machiaj, spălăcite – spălate de zăpadă sau de lacrimi – nu erau decât contururi vagi de acuarelă. Îi vedeam doar expresia feţei: iluminată de o suferinţă şi o oboseală extreme.

— Hai să mergem, o să dormi noaptea asta la noi, a spus ea cu o voce foarte calmă şi căreia nu puteai să nu-i dai ascultare.

7

În vis, culoarul vagonului adormit ducea la un compartiment ce reproducea, la dimensiuni şi mai mici, interiorul izbei de acar. Era ca şi cum căsuţa aceea, făcând parte din culoar, s-ar fi căţărat pe şine, aşteptând incerta plecare. O femeie stătea la măsuţa de la fereastră a acelui ciudat – şi atât de firesc – compartiment. Părea să privească afară, în întunericul nopţii din spatele ferestrei. Nu ca să vadă ce ascunde geamul îngheţat, ci ca să nu vadă ce se întâmpla în jurul ei. Pe măsuţă se afla un bulb straniu, cărnos, tăiat în două. În interior, se vedea un soi de cocon alcătuit din foi semitransparente, împăturite delicat unele peste altele. Alcătuirea semăna cu un prunc înfăşat cu grijă. Eu trebuia, nu ştiu de ce, să desfac foiţele acelea fragile, fără să atrag atenţia pasagerei tăcute. Cu degetele amorţite de frig, stângace, desfăceam coconul, fusul acela mătăsos. Presimţeam deja că ceea ce avea să apară va fi greu de privit… Cu cât înaintam în efortul meu migălos, cu atât spaima de ceea ce aveam să descopăr creştea. Aveam să văd ceva viu: curiozitatea mea îi punea în pericol naşterea, dar nu-i puteam constata viaţa decât smulgând foile. Deschizând bulbul, ucideam acel *ceva*, dar dacă nu îndrăzneam să spintec coconul acel *ceva* nu ar fi existat. În vis, importanţa tragică a gestului meu nu apărea atât de clar. Ceea ce-l exprima era încolţirea lentă a unui strigăt sfâşietor. Un strigăt ce-mi urca în gâtlej – un strigăt sec, sugrumat. Degetele mele smulgeau foile fără niciun menajament. Iar femeia aşezată

la fereastră a început, în momentul acela, să întoarcă lent capul în direcția mea... Strigătul a țâşnit, m-a cutremurat, m-a trezit...

Am văzut haloul unei lumânări şi chipul femeii roşcate – un oval calm, şters. Mâna ei îmi mângâia uşor capul.

Văzând că m-am trezit, mi-a surâs şi a suflat în lumânare. Am închis repede pleoapele. Aş fi vrut să adorm din nou înainte ca ea să-şi ia mâna...

Dimineața, după ceai, mi-a spus cu o voce neutră, de parcă ar fi fost vorba de-un fleac cotidian:

— Avem zăpadă până la horn. E amiaza, dar uită-te la ferestre: parcă-i în plină noapte.

— Am să fac o ieşire! am strigat bucuros. Ştiu s-o fac! O să vedeți...

— Nu, nu! Sapi un tunel, doar cât să ieşi...

N-am insistat, înțelegeam că bucuria mea era prostească. Trebuia să plec. Repede. Fără să privesc înapoi...

Cu tălpicile prinse de centură, am început asaltul peretelui de zăpadă care se înălța în spatele uşii de la intrare. Deveneam în acelaşi timp cârtiță, şarpe, delfin. Săpam, sfredeleam, înotam. Mă agitam în mijlocul unui noian alb, urcam în valul lui, care, pe măsură ce mă depărtam de casă, devenea mai întunecat. Lava de zăpadă îmi pătrundea până la trup, mă ardea, îmi făcea înaintarea mai febrilă. Deschideam gura ca să trag rare înghițituri de aer, înghițeam jeturi de cristale ascuțite. Genele-mi înghețau, pline cu mici diamante de gheață. La un moment dat, am crezut că am pierdut direcția, că nu mai ştiu unde e susul şi josul. Da, mă târam pe orizontală, înlăuntrul acelei mase în care rămânea tot mai puțin aer. Sau, şi mai rău, mă afundam în adâncul troianului. Era momentul de panică aproape inevitabil pentru cel ce-şi sapă o ieşire după un viscol mare.

Inima mi s-a strâns. Am schimbat convulsiv unghiul urcuşului. Am urcat spre lumină ca un peşte ce sare împotriva curentului, într-o cascadă...

Cu un trosnet sonor, capul meu spărgea pojghița fină de gheață.

Buimăcit, mă lungeam pe suprafața netedă, sclipitoare. Aerul însorit suna de prospețime, părea o cu totul altă substanță decât aceea pe care o respirasem până atunci. Cerul înviorat de dezgheț se înălța scăpând privirii. Liniştea taigalei era atât de adâncă, încât toate micile zgomote se adunau în jurul meu, venind doar de la gesturile mele – scârțâitul zăpezii sub cot, zgomotul

respirației lacome, lunecarea sonoră a crustelor albe ce se spărgeau căzând de pe căciulă, de pe gulerul scurtei de blană…

Din Kajdai nu se vedeau decât câteva pete întunecate: acoperişurile caselor mai înalte. Apoi câteva linii drepte: trenurile îngropate care dormeau pe şine. Recunoşteam străzile după coloanele albe de fum care urcau din hornuri. Micile puncte negre care se agitau în jurul lor erau locuitorii ce săpau căi de acces.

Casa din care ieşisem era departe de centru, la marginea taigalei. Fumul ei părea că se înalță în mijlocul unei câmpii pustii. Şi, pe creanga unui mesteacăn îngropat în zăpadă, am văzut o căsuță de lemn ce servea drept adăpost pentru păsări.

Mi-am pus tălpicile, m-am apropiat de hornul solitar. Aplecându-mă spre gura lui protejată de un capac din tablă neagră, am scos un strigăt puternic. Aşa era obiceiul. Semnal pentru cel rămas înăuntru… Am auzit scârțâitul portiței de la sobă, apoi un ecou ce părea să vină din străfundul pământului. Un soi de oftat încet care s-a risipit în orbitoarea lumină a zilei de după furtună…

Alergam în ritmul alert al tălpicilor, traversând valea ce cobora spre Olei. Taigaua, pe jumătate trezită, mă urmărea de departe. Brazi mari acoperiți de zăpadă păstrau în umbra lor o strălucire de argint albăstrui, transparent. Iar vârfurile lor scânteiau, pudrate cu pepite de aur.

Din când în când, aruncam o privire în urmă. Coloana de fum din mijlocul câmpiei continua să semnaleze izba îngropată, încăperea cufundată sub zăpadă, lumina tremurată a unei lumânări, interiorul ce păstra întunericul serii de ieri. O seară ireală în străfundul tăcerii compacte a zăpezilor… Femeia roşcată!

Am rămas nemişcat un moment. Priveam câmpia cu mii de cristale, inundată de soare, cerul infinit ce-şi răspândea răcoarea albastră, umbra cu irizări mătăsoase a taigalei. Şi, departe, coloana de fum alb, solitară, în mijloc… Deodată, cu o limpezime insuportabilă, am înțeles: eram condamnat, deopotrivă, şi la acea frumusețe, şi la suferința pe care-o ascundea. Zăpada se va topi. Kajdai va redeveni un orăşel negru. Transsiberianul îl va lăsa în urmă, recuperându-şi întârzierea. Iar prostituata roşcată va reveni în sala de aşteptare. Nu putea exista o altă viață.

O vreme, am urmat curba largă a Oleiului, dominată de troiene imense de zăpadă.

Trecând pe lângă cei trei cedri legendări, cedrii spânzuraților din războiul civil, m-am oprit, uluit. Piroanele ruginite pe care de obicei, lăsându-mi capul pe spate, le vedeam sus de tot, în

dimineața aceea erau la nivelul ochilor mei, le puteam atinge cu mâna. M-am apropiat şi, scoțându-mi mănuşile, am pipăit metalul brun, rugos. O răceală densă, acumulată în decenii, mi-a străpuns degetele. Mi-am tras repede mâna. Am mângâiat solzii aspri ai trunchiului. Păreau să conțină o căldură ațipită, dar vie. Şi dintr-o dată, ceea ce se petrecuse cândva sub arborii uriaşi – moartea aceea atroce dar rapidă – nu mi s-a mai părut la fel de cumplit. O clipă de durere vie, pe urmă tăcerea acestui aer însorit, această viață tainică, ațipită, în perfectă fuziune cu respirația marelui trunchi, cu mirosul aspru al mănunchiurilor de ace, cu scânteierea răşinii înghețate în şanțurile scoarței. Această viață fără gânduri, fără amintiri. Această uitare.

Am apucat strâns cuiul, am tras de el cu toată puterea. Cu ochii pe jumătate închişi, am încercat să pătrund în zona îngustă care mă separa de tăcerea fericită a trunchiului…

Deodată, printre pleoape, i-am văzut: două puncte negre pe culmea albastră a troienelor de zăpadă ce dominau râul. Curând, au ajuns în direcția celor trei cedri. Au coborât panta, au trecut pe gheață Oleiul. Siluetele lor minuscule deveneau din ce în ce mai distincte. Primul înainta cu paşi mari, oprindu-se uneori ca să-l aştepte pe-al doilea. I-am recunoscut. Şi m-a izbit aerul lor țărănesc şi naiv. Mersul, scurtele de blană, fețele pe care le vedeam din ce în ce mai bine aveau ceva copilăresc. Urechile căciulilor se agitau ca nişte urechi de câine. Ocoleau colțul pădurii şi în câteva clipe aveau să treacă pe lângă mine. Mi-a venit să fug. Să mă ascund în adâncul pădurii de brazi înzăpeziți. Ştiam că n-am să mai pot niciodată să mă întorc în viața lor…

Însă primul schior, Samurai, mă văzuse deja. Strigătul lui bolovănos spărgea liniştea. Se îndrepta spre mine.

Surâsuri, saluturi, înțepături ironice. Mă băteau pe umăr prieteneşte. Îmi spuneau noutăți din sat… „Sunt nişte copii, pronunța în mine o voce gravă. Adevărați copii, nepăsători şi minunat de uşuratici."

Nu izbuteam să-mi imaginez că, ieri dimineață, încă eram cu toții la şcoală. Că, ieri, încă eram ca ei.

— Ți-ai înghițit limba, sau ce? a strigat Samurai, înfundându-mi căciula până la sprâncene. Priveşte-l, Utkin, nu mai e un Don Juan, ci un urs deranjat din somn.

Simțeam că-mi dau lacrimile. Aş fi vrut să urlu de invidie. Să fiu din nou ca ei. Să alerg pe câmpie, uşor ca vântul, diafan ca aerul acela însorit, proaspăt ca răsuflarea taigalei. Inocent!

Probabil că Samurai a remarcat aerul meu chinuit. S-a întors şi, luându-şi avânt, mi-a strigat fără să mă privească:

— Hai, să nu pierdem timpul! Altfel nu mai găsim locuri. Mişcă, ursule din pădurea adormită!

I-am urmat maşinal, fără măcar să mă întreb unde mergeam.

După o oră de mers, am văzut că Samurai, urmând o traiectorie oblică, se depărta de Kajdai şi o lua în dreapta, în direcția unui nor plumburiu suspendat deasupra taigalei – deasupra oraşului, a Nerlugului.

„Încă două ore şi jumătate de mers, m-am gândit cu obidă. De ce alerg după ei? Ce să caut eu în oraşul acela?”

Cei doi mergeau acum umăr la umăr, pălăvrăgind. Totul era atât de luminos, atât de senin în micul univers însorit ce se deplasa o dată cu ei. Îi priveam ca din fundul unei temnițe. Din când în când, Samurai se întorcea şi-mi striga vesel:

— Hai, ursule, mişcă-ți lăboaiele!

Nu-i mai priveam cu invidie, ci cu un soi de dispreț amestecat cu ură. Şi mai ales pe Samurai. Îmi aminteam lungile lui discursuri din baia de aburi. Despre femei. Despre iubire. Veşnicele lui citate din nebuna aia de Olga. Cum zicea? „Iubirea e o consonanță.” Ce tâmpit! Iubirea, dragul meu Samurai, este o izbă mirosind a fum rece. Şi oribila singurătate a două trupuri goale sub un bec de un galben violent. Şi genunchii înghețați ai prostituatei roşcate pe care i-am atins lunecând, la sfârşit, de pe pântecul care mă scutura în patul jilav. Şi trăsăturile tulburi ale chipului ei. Şi sânii grei, frământați de atâtea mâini bătucite, oarbe, grăbite. Ca ale camionagiului-fantomă – pline de cicatrice, murdare de vaselină uzată. Ah, Samurai, dacă l-ai fi văzut! Înainte de a înfrunta Cotul Diavolului, a frânat, s-a descheiat la prohab, şi-a scos în palmă carnea aceea enormă, umflată, ai fi zis o ciozvârtă de carne crudă, călduță, flască. Iubirea? Las-o moartă!... şi tu ai să fii ca el, Samurai, cu tot trabucul tău şi cu bazaconiile pe care ți le povesteşte Olga. N-ai să scapi! Nici eu, şi nici măcar Utkin. O să rămânem în centrul comunal cu veşnicele lui încăierări ce se opresc doar când rafalele viscolului întrerup curentul electric. Aici, în satul nostru, unde singura amintire e războiul de acum treizeci de ani, care-a prefăcut toată viața în amintire. Şi în gara asta, unde singura femeie pe care-o mai putem iubi aşteaptă Transsiberianul care n-o s-o ducă nicăieri, niciodată. Lumea asta n-o să ne dea drumul... Voi râdeți, alergați, acolo, în micul vostru țarc însorit. Eu însă, o să vedeți, eu ştiu cum să scap. Ştiu...

M-am oprit un moment. Cei doi se depărtau ducându-şi aureola plină de voci sonore. Mi-am imaginat cedrii şi piroanele ruginite. Ce aproape era – acea tăcere definitivă, acea fugă fără întoarcere!

— Nici măcar n-ai întrebat ce facem în oraş, Juan!

Glasul lui Samurai a răsunat brusc şi m-a adus la realitate.

Explozia verbală pe care mi-o stăpânisem până atunci a izbucnit:

— Şi ce puteți să faceți? Să mergeți ca nişte cretini amărâți la poştă ca să le ascultați pe telefoniste: „Vă rog, care-i nătărăul care-a făcut comandă cu Novosibirskul? Cabina numărul doi!” O, Novosibirsk! Vă curg deja balele!

Samurai, în loc să se supere, a izbucnit în râs.

— Utkin, ia te uită! Se trezeşte ursul! Ha-ha-ha!...

Apoi, făcându-i cu ochiul tovarăşului său, a anunțat:

— O să vedem... Belmondo!

— Bel-*mon*-do, l-a corectat Utkin râzând.

— Ba nu, Belmon-*do*! Tu să taci, rățoiule, habar nu ai de cinema!

Probabil îi îmbătase aerul tare al taigalei. Căci au început să râdă, să strige cuvântul acela de neînțeles, din ce în ce mai tare, fiecare insistând pe varianta lui. Samurai l-a împins pe Utkin, l-a trântit pe jos, urlând mereu cele trei silabe sonore. Utkin se apăra aruncându-i bulgări de zăpadă în față:

— Belmon-*do*!

— Bel-*mon*-do! În italiană se spune Bel-*mon*-do...

— E un bărbat sau o femeie? am întrebat eu, periculos de grav, încurcat de acel „o” final al cuvântului.

Râsul lor a devenit torențial.

— Ah, Samurai! Auzi-l! Dacă nu-i o gagică, nu vine cu noi! Ha-ha-ha!

— Da, da, e o femeie, Juan! Cu mustață... şi cu... o ditamai... o ditamai.

Samurai n-a izbutit să-şi termine fraza... Râdeau ca nebunii mergând în patru labe, cu picioarele răsucite de tălpicile pe care uitaseră să şi le scoată. Numele acela suna atât de straniu în plină taiga...

Au crezut probabil că râsul lor mă cucerise. M-am lăsat să cad în zăpadă lângă ei. Dând frenetic din cap şi râzând zgomotos. Da, profitând de râsul acela, am putut plânge în voie...

Apoi, când ultimele gemete ale orgiei noastre s-au stins, când ne-am trezit tustrei întinşi într-o poiană însorită, cu ochii plini de cer, Samurai a şoptit cu o voce slăbită dar patetică:

— Belmondo!

Partea a doua

8

Ceea ce m-a salvat a fost rechinul acela…

Cred că dacă filmul începea altfel aş fi ieşit din sală şi m-aş fi aruncat sub roțile primului camion. În vacarmul asurzitor al acelui vehicul grosolan, aş fi regăsit liniştea preafericită a cedrului…

Da, filmul ar fi putut începe cu imaginea unei femei mergând pe străzi în timp ce genericul defilează – o femeie „mergând la întâlnirea cu destinul”… Sau cu imaginea unui bărbat la volanul maşinii, al cărui chip impasibil i-ar fi hipnotizat pe spectatorii încă neatenți. Sau, în fine, cu o vedere panoramică… Dar a fost un rechin.

Ba nu, mai întâi am văzut un bărbat, cu un aer dubios şi un costum boțit de culoare deschisă. Un bărbat care încerca să vorbească dintr-o cabină telefonică, pe un corso însorit al unui oraş meridional. Arunca în jur priviri speriate, ascundea telefonul cu palma. N-a avut prea mult timp, căci, pe cerul de azur, apărea un elicopter… Aparatul s-a imobilizat deasupra cabinei şi, lăsând să coboare nişte cleşti enormi, a înhățat cabina, a ridicat-o în văzduh. În interior, nenorocosul spion zgâlțâia telefonul, încercând să-şi comunice mesajul ultra-secret… Dar cleştii monstruoşi se desfăceau deja. Cabina cădea, se scufunda în mare, ajungea pe fund, unde doi oameni-broască o ataşau cu abilitate la o cuşcă lungă. Spionul, cu ultimele guri de aer, se întorcea spre uşa cuştii… Mai reuşea să-şi scoată pistolul şi să tragă. Scoțând câteva bule de aer ridicole…

Un rechin superb – şi, se putea ghici, foarte flămând – irupea în cabina scufundată, îndreptându-şi botul spre burta spionului. Apa se colora în roşu…

Peste câteva clipe, Belmondo îşi făcea apariția. Iar un bărbat – care părea să-i fie şef – îi povestea sfârşitul tragic al colegului său. „Am reuşit să-i găsim rămăşițele pământeşti”, spunea el pe un ton foarte grav. Şi îi arăta o cutie de conservă de… rechin!

Era prea de tot! Absurd peste poate! Absolut inimaginabil! O nebunie superbă!

Nu aveam cuvinte ca s-o comentăm. Trebuia pur şi simplu s-o acceptăm şi s-o trăim ca atare. Ca pe o existenţă paralelă cu a noastră.

Filmul fusese precedat de jurnal. Eram aşezaţi tustrei în primul rând, cel mai puţin apreciat, dar la sosirea noastră nu mai erau alte locuri. Vocea din *off*, onctuoasă şi emfatică în acelaşi timp, comenta pe larg cronica politică a zilei. Mai întâi am văzut splendoarea imperială a unei săli din Kremlin, unde un bătrân în costum negru agăţa o medalie pe pieptul altui bătrân. „Pentru a evidenţia meritele tovarăşului Gromîkin în faţa patriei şi a poporului, contribuţia sa la cauza destinderii internaţionale, şi cu ocazia celei de-a şaptezeci şi cincea aniversări a zilei sale de naştere”, declama vocea din *off* cu o emoţie vibrantă. Iar şirul de costume negre începea să aplaude.

Apoi am văzut apărând o femeie în halat din satin cu picăţele şi care, cu gesturi de o viteză incredibilă, se agita printre sute de mosoare ce se învârteau cu toată viteza. Îşi întrerupea munca o clipă, doar cât să declare pe un ton strident: „Acum lucrez la o sută douăzeci de războaie. Dar pentru a sărbători cea de-a şaptezecea aniversare a iubitului nostru partid, mă angajez solemn să ajung la o sută cincizeci de războaie!” şi, din nou, îi vedeam degetele agile strecurându-se printre mosoare şi fire. Mi s-a părut chiar că acum alerga şi mai repede de la un război la altul, parcă se pregătea deja să bată recordul…

Lumina s-a aprins din nou în pauza de dinaintea filmului. Samurai m-a înghiontit cu cotul, mi-a întins un pumn de seminţe de floarea-soarelui prăjite. Le-am strâns în pumn fără să ies din toropeala ceţoasă ce mă învăluia ca o vrajă. „O să lucreze la o sută cincizeci de războaie, m-am gândit. Apoi probabil la o sută optzeci…” Simţeam că acea stahanovistă a ţesutului şi fastul kremlinian erau în chip misterios legate de cenuşiul nostru centru comunal, şi de Transsiberianul pe care-l aştepta femeia roşcată… Ştiam că de îndată ce se va face întuneric voi arunca seminţele pe jos şi voi fugi spre drumul zguduit de trecerea camioanelor uriaşe. Da, de la primele imagini: va fi o femeie mergând la întâlnirea cu destinul, sau un bărbat la volanul maşinii…

A fost însă rechinul! Absurdul acelei cutii de conserve conţinând rămăşiţele digerate ale unui spion era probabil unicul mijloc de a mă reţine pe malul fragil al vieţii. Da, era nevoie exact de gradul acela de nebunie burlescă pentru a mă smulge din realitate şi a mă proiecta pe acel corso meridional, în cuşca

scufundată unde se pregătea nemaivăzuta execuție. Era nevoie de agentul secret devorat de un rechin şi ajuns într-o cutie de conservă.

Apoi, pe corso, erau şi femei. Mai ales cele două care, preț de câteva clipe, trecând prin fața cabinei telefonice, au ascuns-o vederii cu siluetele lor în minijupe, cu trupurile leneşe, cu pulpele bronzate.

O, pulpe divine! Se deplasau pe ecran, în ritmul mersului lasciv al celor două creaturi trupeşe. Coapse bronzate ce păreau, să ignore total prezența, undeva pe glob, a iernii, a Nerlugului, a Siberiei noastre. Şi a lagărului cu gard de sârmă ghimpată în care se încâlceşte soarele-pendul. Pulpele acelea demonstrau cu o rară putere de convingere, dar fără a vrea să convertească pe cineva, posibilitatea unei existențe fără Kremlin, fără războaie de țesut sau recorduri ale întrecerii socialiste. Coapse perfect apolitice. Perfect amorale. Coapse în afara Istoriei. Departe de orice ideologie. Fără vreo intenție utilitară. Coapse de dragul coapselor. Pur şi simplu superbe picioare feminine bronzate!

Rechinul şi coapsele apolitice au pregătit apariția eroului nostru.

A sosit, multiplu ca o zeitate hindusă în ipostazele-i infinite. Când la volanul unei interminabile limuzine albe ce plonja în mare, când înspumând o piscină înotând într-un perfect stil fluture, sub privirile lascive ale frumoaselor ce se scăldau. Îşi lovea în fel şi chip adversarii, se lupta în capcanele pe care i le întindeau, îşi salva camarazii de arme. Dar, mai ales, nu contenea să seducă.

Cu o forță de care nu eram conştient, continuam să strâng în mână semințele de floarea-soarelui. Se încălziseră, iar sângele pulsa în pumnul strâns. Parcă mi-aş fi ținut în palmă inima, ca să nu explodeze de prea multă emoție.

O inimă cu totul diferită. De acum înainte, noaptea ei tragică nu mai avea nimic ireversibil. Izba femeii roşcate se transforma, văzând cu ochii, într-o simplă etapă, într-o experiență, într-o aventură amoroasă (prima!) printre altele. Profitând de întuneric, mi-am întors uşor capul cercetând pe furiş profilurile lui Samurai şi Utkin. De data asta, îi priveam cu un surâs discret şi indulgent. Cu un aer de superioritate blazată. Mă simțeam cu mult mai aproape de Belmondo decât ei doi, cu mult mai inițiat în tainele senzualității feminine!

Pe ecran, acrobatic dar elegant, eroul nostru culca pe spate o superbă spioană, într-o cădere amoroasă, pe mobila cea mai

puțin potrivită pentru amor... Iar noaptea tropicală îşi arunca vălul complice peste trupurile înlănțuite...

Cu ochii pe jumătate închişi, trăgeam în piept acea aromă iute ce înțepa nările şi aburea privirea.

Eram salvat.

Una peste alta, la acel prim spectacol, n-am înțeles prea bine universul lui Belmondo. Nu cred că toate încurcăturile acelei parodii burleşti a filmelor de spionaj ne-au fost accesibile. Nici permanentul du-te-vino între erou, autor de romane de aventuri, şi dublul său, invincibilul agent secret prin intermediul căruia scriitorul transfigura mizeriile şi eşecurile existenței lui personale.

Nu, n-am înțeles jocul acela, deşi era evident. Însă am prins esențialul: surprinzătoarea libertate a unei lumi multiple în care oamenii păreau să scape legilor implacabile ce hotărau viața noastră – de la cea mai umilă cantină muncitorească până la sala imperială din Kremlin, trecând prin siluetele miradoarelor încremenite deasupra lagărului.

Desigur, oamenii aceia extraordinari aveau şi ei necazuri şi limite. Dar necazurile nu erau fără ieşire iar limitele provocau curajul. Întreaga lor viață devenea o voioasă depăşire de sine. Muşchii se încordau şi rupeau lanțurile, privirea de oțel respingea agresorul, gloanțele aveau întotdeauna o infimă întârziere, țintuind de sol doar umbra acelor ființe ce nu stăteau o clipă în loc.

Iar Belmondo-romancierul ridica acea libertate combativă pe o culme simbolică: maşina agentului secret rata un viraj, cădea din înaltul unei faleze, dar imaginația neînfrânată o recupera pe loc dând filmul înapoi. Nici măcar saltul mortal nu avea, în acel univers, un sens definitiv!

De obicei, după spectacolul de seară, mulțimea de spectatori se risipea rapid. Se grăbeau să se piardă pe o străduță întunecoasă, să plece acasă, să se vâre în pat.

De data asta, totul era diferit. Oamenii ieşeau încet, cu un pas somnambulic, cu un surâs vag pe buze. Revărsându-se pe maidanul din spatele sălii de cinema, au rămas o vreme pe loc, orbiți, asurziți, îmbătați. Surâsurile lor se întâlneau. Necunoscuții formau perechi şi cercuri neobişnuite, efemere, ca într-un dans foarte lent, într-o dezordine plăcută. Pe cerul îmblânzit, stelele păreau mai mari, mai apropiate.

Sub lumina aceea călduță, am străbătut străduțele întortocheate din care nu rămâneau decât treceri înguste între munții de zăpadă. Ne duceam la bunicul lui Utkin care ne găzduia când veneam în oraş.

Mergând în şir indian pe fundul acelui labirint de zăpadă, tăceam. Universul în care abia intrasem rămânea, pentru moment, inexprimabil. Avea, drept unică expresie, frumusețea molcomă a nopții călduțe, respirația discretă a taigalei, stelele joase, culoarea cerului mai densă şi nuanța zăpezii mai vie. Lumea se schimbase. Noi însă, deocamdată, o simțeam doar în carnea noastră, în freamătul nărilor, în trupurile tinere ce sorbeau şi cerul înstelat, şi miresmele taigalei. Plini cu acest nou univers, îl purtam în tăcere, de teamă să nu-i vărsăm conținutul vrăjit. Şi doar un oftat înăbuşit scăpa uneori din prea-plinul acelei emoții:

— Belmondo...

Dezlănțuirea s-a produs acasă la bunicul lui Utkin. Am început să strigăm toți deodată, dând din mâini, țopăind: fiecare voia să evoce filmul în modul cel mai viu. Răcneam zvârcolindu-ne în capcanele întinse de adversari, smulgeam din mâinile lor sadice superba creatură căreia călăii se pregăteau să-i taie un sân, mitraliam pereții rostogolindu-ne pe divan. Eram în acelaşi timp şi spionul din cabina telefonică, şi rechinul ce se apropia cu botul lui agresiv, ba până şi cutia de conservă!

Ne transformasem într-un foc de artificii: gesturi, grimase, urlete. Descopeream inefabilul limbaj al noului nostru univers. Universul lui Belmondo!

Bunicul lui Utkin, un bătrân corpolent, obosit şi melancolic, care prin mersul greoi şi prin părul său alb amintea de un urs polar, ne-ar fi retezat-o scurt în orice altă împrejurare. De data asta însă, ne-a urmărit în tăcere tripla reprezentație. În trei, am izbutit probabil să redăm atmosfera filmului. Da, şi-a putut imagina labirintul subteran, luminat de flăcările lugubre ale torțelor, zidul de care frumoasa martiră era legată cu lanțuri. A văzut personajul infam, zbârcit şi scund, care, cotcodăcind de poftă neputincioasă şi perversă, se apropia de victima sumar îmbrăcată şi întindea spre sânu-i savuros o lamă cu sclipiri fioroase. Un răcnet țâşnea însă din tustrele gâtlejurile noastre indignate. Eroul, cu forță şi frumusețe întreite, îşi încorda muşchii, rupea lanțurile şi zbura în ajutorul superbei prizoniere...

Ursul polar şi-a mijit ochii ironic şi a ieşit din odaie.

Samurai şi cu mine ne-am oprit, gândindu-ne c-am întrecut măsura. Doar Utkin nu ieşea din transa lui de comediant, agitându-se de parcă el însuşi era în pericol de a pierde un sân.

Bunicul a apărut din nou, strângând între degetele-i noduroase gâtul unei sticle de şampanie. Am făcut ochii mari. Samurai a scos un „ă!” sonor. Iar Utkin a ieşit din criza de epilepsie şi, vorbind despre film, a exprimat toate emoțiile noastre printr-o singură exclamație:

— Asta e Occidentul!

Bunicul a pus pe masă trei ceşti de faianță ştirbite şi un pahar cu fațete.

— Păstram sticla asta pentru un prieten, a explicat el desfăcând legătura de sârmă ce ținea dopul, dar el, bietul moşneag, a avut ideea năstruşnică să moară. Un prieten de pe front...

Abia dacă-i ascultam explicațiile. Dopul a sărit cu un pocnet voios, a fost un moment de precipitare plăcută – spumă abundentă, fierbere mânioasă a bulelor, revărsare albă pe fața de masă. Şi, în sfârşit, prima înghițitură de şampanie, prima din viața noastră...

Abia după mulți ani, grație amarei limpeziri a trecutului pe care o aduce vârsta, ne vom aminti de prietenul acela de pe front... În seara aceea însă, caldă şi îndepărtată, nu exista decât pişcătura rece din gâtlejurile noastre ce luaseră foc, şi lacrimile de bucurie ce ne țâşneau din ochi. Oboseala plăcută ca aceea a actorilor după premieră. Şi strigătul lui Utkin, care încă ne răsuna în urechi:

— Ăsta e Occidentul!

Da, Occidentul se născuse în bulele şampaniei de Crimeea, într-o izbă îngropată în zăpadă, după un film franțuzesc vechi de mai mulți ani.

Era Occidentul cel mai adevărat, căci fusese zămislit *in vitro*, da, în paharul acela cu fațete spălat de râuri de votcă. Şi, de asemeni, în imaginația noastră virgină, în aerul pur şi cristalin al taigalei.

Occidentul era acolo. Iar noaptea, cu ochii deschişi în întunericul albăstrui al izbei, visam la el... Desigur, turiştii de pe bulevardul meridional n-au observat cele trei umbre neclare. Cele trei siluete ocoleau o cabină telefonică, mergeau pe lângă terasa unei cafenele şi urmăreau cu o privire timidă două tinere creaturi cu superbe picioare bronzate...

Primii noştri paşi în Occident.

Goneam prin taiga, întinşi pe trunchiurile de cedru, în remorca unui tractor puternic, asemănător cu cele care transportă rachete în armată. Scoarța aspră sub spate, cerul strălucitor deasupra ochilor, umbra argintie a pădurii. Aerul însorit ne umfla scurtele ca pe nişte vele, impregnându-ne cu miros de răşină.

Transportul persoanelor în remorcă, mai ales în una încărcată, era strict interzis. Dar şoferul ne acceptase cu o nonşalanță voioasă. Era primul semn tangibil al schimbărilor aduse de Belmondo în existența noastră...

Aerul dimineții părea atât de blând, încât şoferul lăsase geamul cabinei deschis. Tot timpul drumului l-am auzit povestindu-i filmul pasagerului de lângă el, şeful unei brigăzi de muncitori forestieri. Culcați pe trunchiuri, urmăream povestirea presărată cu exclamații, înjurături şi gesturi largi ale mâinilor care se ridicau periculos de pe volan.

Din când în când, scotea un strigăt foarte sonor:

— Lu' băiețelu' meu i-a ieşit primul dinte! Ha-ha-ha! Băiat mare, z'dai seama?! Mi-a scris nevastă-mea...

Apoi îşi relua povestirea:

— Atunci el, uite-aşa, trage de lanțuri din toate puterile... Zău, i-auzeai oasele pârâind. I-i-i-i! şi hop! Le face bucăți. Şi celălalt, cu cuțitul lui, era deja la doi paşi de fată. Şi ea, nu-ți zic ce pereche de țâțe avea! Şi ticălosul ăla vrea să-i taie una. Z'dai seama! Atunci, tipul se repede şi bum!... Nu, nu te teme, nu mai las volanul...

Apoi îşi întrerupea iar povestirea ca să-şi răcnească mândria de tată:

— A, pezevenghiul! Primul dinte... Milka îmi scrie: nu mai pot să-l hrănesc, mă muşcă de sân pân' la sânge. Ha-haha! Leit taică-su', zău!

Lumea părea total transformată. Acum aşteptam un miracol, ca să ne convingem definitiv. Iar miracolul s-a săvârşit.

S-a întâmplat la Cotul Diavolului, care sub troienele viscolite era şi mai periculos. În locul acela ar fi trebuit să conducă lin, coborând încet pe malul Oleiului. Dar povestirea era în punctul culminant...

Tractorul cu remorca lui grea a coborât panta în viteză şi, fără să încetinească, a intrat pe gheața fragilă, slăbită de izvoarele calde...

Am auzit un urlet scurt în cabină, o înjurătură trasă de Samurai. Au urmat câteva secunde fulgurante şi interminabile, umplute de trosnetul gheţii ce se rupea sub roţi…

Ne-am venit în fire peste vreo sută de metri; eram deja pe celălalt mal. Şoferul a oprit motorul, a sărit în zăpadă. Pasagerul a sărit şi el. Suprafaţa albă a râului era brăzdată de două urme negre, care, încet, se umpleau cu apă…

În liniştea absolută, se auzea doar şuieratul slab al motorului. Cerul avea o strălucire nouă.

Mai târziu, şoferul şi şeful de echipă vor spune desigur că au avut un noroc chior. Sau că i-a salvat viteza remorcii, care zburase aproape fără să atingă solul. Fără s-o recunoască, se vor gândi la ruinele bisericii din locul cel mai înalt de pe mal. Şi fără a şti s-o gândească, nici s-o spună, se vor gândi la îndepărtata existenţă a unui copil (primul dinte!) care, în chip misterios, va fi ţinut tractorul pe gheaţa fragilă.

Noi însă preferam să credem în miracolul simplu, care, de-acum înainte, era atât de firesc în viaţa noastră.

La întoarcere, acasă, totul îmi părea straniu. Stranietatea lucrurilor familiare mă privea cu curiozitate şi părea să aştepte primul meu gest. Ieşisem din camera asta ieri, dimineaţa, plecând la scoală. Au fost apoi cabina acarului, sala de aşteptare din gară, viscolul, casa femeii roşcate, podul, camionagiul… Am scuturat din cap, cuprins de o ameţeală cu totul aparte. Da, apoi întoarcerea mea prin valea înzăpezită, piroanele ruginite ale spânzuraţilor…

Mătuşa a intrat aducând ceainicul cel mare.

— Am făcut clătite, dar câteva sunt arse, poţi să mi le laşi mie, a spus ea cu vocea ei obişnuită, punând pe masă o farfurie cu un teanc de clătite aurii.

Perplex, o priveam pe femeia aceea. Intra în cameră venind dintr-o cu totul altă epocă. Cea de dinainte de viscol. Brusc, mi-am amintit ce mai fusese: însoritul corso de pe malul mării, rechinul, subterana cu frumoasa în lanţuri. Am simţit că mă clatin. Fără să-i explic nimic mătuşii, am ieşit din cameră, am împins uşa de la intrare. Soarele serii picotea în spatele liniei crenelate a taigalei, în capcana nevăzută a miradoarelor. Prin vălul vineţiu al dezgheţului, puteam să-i contemplu discul de aramă fără să-mi feresc ochii. Iar discul acela, eram sigur, se legăna uşor deasupra sârmei ghimpate…

A doua zi, când Samurai a bătut la uşă şi, făcându-mi cu ochiul, mi-a spus: „Plecăm!”, sensul invitației lui îmi era cât se poate de clar.

Ne-am luat tălpicile, l-am cules pe Utkin de lângă izba lui şi am ieşit din Svetlaia...

Oraşul era la treizeci şi şapte de kilometri dacă mergeai pe drum. La treizeci şi doi, dacă o scurtai prin taiga. Opt ore de mers, plus două opriri ca să mâncăm ceva şi mai ales ca să-l lăsăm pe Utkin să-şi tragă sufletul. O zi de mers. La capătul ei: un apus de soare, şi pâcla oraşului între cele două aripi ale taigalei care se depărtau încet. Şi ora care se apropia şi care îşi sporea de fiecare dată vraja: optsprezece treizeci. Spectacolul de seară. Cel cu Belmondo.

Adâncurile taigalei se deschideau iar drumul nostru înzăpezit ne ducea deja spre bulevardul de pe malul mării, în mijlocul mulțimii bronzate a extratereştrilor occidentali...

Da, prima dată n-am înțeles prea mult. În plus, în film erau lucruri pe care cu greu ni le puteam imagina. Personajul editorului, de pildă. Raporturile lui cu eroul nostru erau pentru noi un mister absolut. De ce se temea Belmondo de insul acela burtos, grosolan, şi care-şi ascundea chelia sub o perucă? Ce putere putea avea el asupra supermanului nostru, şi cu ce drept? Cum îndrăznea să arunce nepăsător manuscrisul pe care eroul nostru i-l aducea în birou?

În lipsa unei explicații credibile, trăgeam concluzia că la mijloc era o rivalitate sexuală. Într-adevăr, frumoasa vecină a eroului devenea ținta asalturilor repetate ale abjectului birocrat literar. Sala îşi ținea răsuflarea atunci când editorul, cu balele curgându-i de poftă, devora cu ochi scormonitori crupa grațioasă a tinerei ce făcea imprudența de a se apleca puțin prea mult peste biroul lui. Şi tot el se arunca asupra nefericitei acoperindu-i cu sărutări buzate trupul lăsat fără apărare de o perfidă țigară cu droguri...

Multe nuanțe din film ne scăpau. Dar instinctul nostru de tinere sălbăticiuni ale taigalei ne ajuta să ghicim intuitiv ceea ce viața occidentalilor ascundea înțelegerii noastre. Şi eram hotărâți să revedem filmul de zece sau la nevoie de douăzeci de ori, până vom înțelege totul! Totul, până la acel detaliu care ne-a chinuit mai multe zile: de ce frumoasa creatură venită în vizită la eroul nostru, şi care se dovedea o gazdă perfectă, ei bine, de ce refuza ea să bea un pahar de whisky?

9

Am revăzut filmul de şaptesprezece ori. De astfel, nu-l mai priveam, îl trăiam. Intraţi pe bâjbâite pe bulevardul însorit, am început să explorăm lumea aceea secretă în ungherele ei cele mai intime. Intriga a fost învăţată pe de rost. De acum înainte, ne puteam permite să-i cercetăm împrejurimile şi decorurile: o mobilă din apartamentul eroului – un dulăpior cu folosinţă necunoscută, pe care probabil nici regizorul nu-l remarcase. Un colţ de stradă pe care operatorul îl cadrase fără să-i dea vreo importanţă. Sau lumina unei dimineţi cenuşii de primăvară pe coapsa prelungă a frumoasei vecine adormite, pe jumătate goală, lângă uşa eroului nostru. O, ce lumină! Era, pentru noi, a opta culoare a curcubeului! Cea mai necesară armoniei cromatice a lumii.

Dar mai ales Belmondo... Întrunea în el tot acel joc complex de culori, de îmbrăţişări pasionate, de strigăte furioase, de salturi, de sărutări, de valuri marine, de miresme exotice, de fatalităţi dejucate. Era cheia acelui univers magic, pivotul, motorul lui. Dumnezeul lui...

Am înţeles motivul extremei sale mobilităţi. Ei bine, dacă trăia în acel ritm îndrăcit, începând o nouă cascadorie fără s-o fi terminat pe cea dinainte, e pentru că voia să ajungă la omniprezenţa divină. Să unească prin trupul lui musculos şi suplu toate elementele universului. Să devină însăşi materia fuziunii lor. Ca un mixer viu, amesteca într-un cocteil îmbătător jerbele orbitoare ale valurilor, senzualitatea trupului feminin, gemetele amoroase, strigătele războinice, melancoliile tropicale, bicepşii triumfători şi o mulţime de personaje zămislite cu o titanică fecunditate de zeu păgân: personaje bune, rele, mediocre, sensibile, maniace, aparent blajine, perverse, mitomane...

Ceasornicar celest, el întorcea giganticul resort al acelui univers fabulos, punea în mişcare soarele meridional şi stelele languroase. Iar plămânii săi de boxer suflau viaţă în fiecare din sufletele ce gravitau în jurul lui. Manejul se accelera, cascadoriile se transformau într-o Niagara burlescă. Noi ne lăsam luaţi de apele ei.

Totuşi, în plină febră amoroasă, eroului nostru i se întâmpla să se oprească brusc, să rămână singur, trist şi neînţeles. Părea un zeu în mijlocul creaţiei sale ce nu mai avea nevoie de el... O clipă mai târziu, era deja în aer, într-un elicopter nărăvaş. Noi

însă, pitiți într-un cotlon obscur al universului său, ştiusem să ghicim acel moment de melancolie şi singurătate…

Explorarea Occidentului continua. Cu eşecuri şi cu victorii. Într-o zi, am reuşit în sfârşit să definim rolul editorului. A fost clasificat: era un ticălos cu pofte sexuale fără niciun raport cu nimicnicia lui fizică şi intelectuală, un parazit al celei mai nobile capacități omeneşti, cea a visării.

Această descoperire a coincis cu alta, după vreo trei sau patru noi vizionări. Am pătruns misterul dedublării lui Belmondo!

Acel du-te-vino între luxoasele vile vizitate de faimosul spion şi modestul apartament al scriitorului, între atletul cu trup bronzat şi sclavul maşinii de scris, mai curând depresiv şi ros de tabagism – acea alternanță derutantă a sfârşit prin a-şi dezvălui secretul. Iar aceea care ne-a uşurat enorm investigația a fost frumoasa spioană.

Căci, şi ea, era foarte ambiguă. Legată de peretele subteranei, se zbătea într-un mod extrem de provocator. Din rochia sfâşiată, un sân generos sta gata să alunece în palma lubrică a editorului transfigurat. Superbul sân sortit ablațiunii sadice. Ochii ei de smarald, admirabil tăiați, erau ochii unei antilope captive. Trupul ei avea curbele aero-dinamice ale nobilului animal. Părul bogat îi curgea râu pe umerii goi. Agitându-şi cuțitul, sadicul se apropia, iar noi aproape regretam că lanțurile eroului au cedat atât de repede. Încă o clipă, şi editorul-călău ar fi lăsat trupul superbei antilope fără zdrențele inutile…

Da, ne-au trebuit vreo zece vizionări până am început să distingem liniile antilopei sub aparența studentei palide ce trăia în acelaşi imobil cu scriitorul. Îndepărtatul prototip al superbei spioane, copia-i palidă apărea în cadrul obişnuit al unor zile pariziene ploioase – o lungancă în ginşi, fără forme, o scândură. Un pulovăr gros camufla orice sugestie de rotunjimi, îneca orice idee de senzualitate. Ochelarii de studentă serioasă îi ascundeau sclipirile din priviri. Şi totuşi, ea era – antilopa noastră cu pulpe musculoase şi nervoase, spioana cu pieptul ce se umfla tresăltând sub zdrențele rochiei.

Da, ea era. Dar cât de diferită! Studenta de sub ploaia pariziană părea o sosie nereuşită a antilopei nopților tropicale.

Comparând replica cenuşie cu originalul, am întrezărit secretul fantasmelor bărbatului occidental! Sau mai curând ale soțului occidental… Fascinanta antilopă, originalul înzestrat cu

toate atuurile trupeşti, era amanta reală sau visată. Iar copia lipsită de suplimentele senzuale era nevasta.

O, cât de perspicace era descoperirea noastră juvenilă! Douăzeci de ani mai târziu, rătăcind prin capitalele Occidentului, vom regăsi ambiguitatea erotică pe care ne-o sugerase Belmondo. Femeile fantasmelor masculine – pe coperțile revistelor sau pe străzile rău famate – vor avea sâni în stare să ispitească orice editor sadic, coapse pline şi aurii, ca ale fabuloasei noastre antilope. Iar nevestele îşi vor etala umerii osoşi, şoldurile inexistente, piepturile plate. Ni se va vorbi despre modă, despre aerul timpului, despre idealul puritan, despre egalitatea sexelor… Dar noi nu ne vom lăsa înşelați. Căci explorasem Occidentul nostru până în tenebroasele-i adâncuri subconştiente!

De ce Belmondo? De ce în acele zile îndepărtate ale dezghețului? De ce în crepusculul albastru de februarie? De ce la spectacolul de la ora optsprezece treizeci, când de obicei rulau lungmetraje de război? De ce la cinematograful *Octombrie roşu*, pe jumătate îngropat în zăpadă?…

Era, într-adevăr, o adevărată epidemie belmondofilă. O belmondomanie ce nu avea nimic din pasiunea trecătoare pentru vreo comedie italiană sau din pasiunea efemeră pentru vreun western hollywoodian. Începând cu al doilea spectacol, direcțiunea de la *Octombrie roşu* a fost nevoită să pună un rând suplimentar de scaune. Am văzut chiar un spectator aşezat pe un taburet adus de acasă… Iar vraja nu scădea!

La coada aproape tot atât de lungă ca aceea din fața mausoleului lui Lenin, am văzut apărând oameni din ce în ce mai bizari. Doi frați Nerestov, celebri vânători de zibeline, care veneau foarte rar în oraş – doar cât să-şi golească sacii provocând o revărsare suplă de blănuri. Era atât de ciudat să-i vezi făcând coadă la ghişeu, printre orăşenii îmbrăcați în haine de duminică. Fețele lor tăbăcite de crivăț, enormele căciuli din vulpe albastră, bărbile crețe, totul evoca viața lor solitară în adâncul taigalei…

Apoi, legendara Sova, o bătrână zdravănă şi neînfricată care fabrica rachiu clandestin, dar pe care miliția nu reuşise niciodată s-o prindă în flagrant. După unii, îndeletnicirea ei ilegală se petrecea într-o mină de aur părăsită a cărei ieşire pe jumătate năruită era ascunsă printre tufele de coacăze din grădina ei. Ne-o imaginam sub bolțile negre ale galeriei, sub grinzile de lemn luminate de flacăra slabă a unei lămpi cu petrol. O vrăjitoare trebăluind pe lângă alambicuri. De la mina aceea întunecată la subterana frumoasei înlănțuite, salvate de eroul nostru, era doar

un pas. Bătrâna Sova l-a trecut, mândră, venind într-o zi să se aşeze în primul rând de scaune, îmbrăcată cu şuba ei largă de oaie, purtând pe cap o monumentală tocă din vulpe…

Da, în curând belmondomania a semănat cu un talaz puternic care a scos la suprafața vieții noastre specii umane surprinzătoare. A ajuns până în satele cele mai îndepărtate, a pătruns în cabanele forestiere şi, se pare, a zguduit până şi calmul înghețat al miradoarelor… Fiecare spectacol aducea noi surprize.

Într-o zi, mi-am dat seama că scaunul de lângă mine rămânea liber. Eram aşezați în primul rând. Nu din cauza sosirii noastre târzii, ci ca să fim singuri față în față cu Belmondo, ca să putem intra pe însoritul corso fără să mai sărim peste capete şi căciuli din vulpe… La început, locul liber din stânga mea nu m-a mirat prea mult. Cineva, m-am gândit, se hotărâse să vină după jurnal, profitând de cele zece minute de ştiri kremliniene ca să fumeze o țigară în holul de la intrare.

Totuşi, jurnalul – de data asta, pe lângă nelipsitele secvențe cu decorări, am văzut nişte pescari ce depăşiseră planul cu treizeci la sută –, jurnalul, da, s-a terminat, lumina a revenit pentru o clipă apoi s-a stins din nou, dar scaunul tot nu era ocupat. Mă pregăteam deja să mă mut, scaunul acela liber mi se părea mai central…

În momentul acela, silueta enormă a unui bărbat încovoiat a lunecat pe ecranul însuflețit deja de sclipirile meridionale şi am simțit o cizmă grea lovindu-se în întuneric de picioarele mele. Spectatorul întârziat şi-a ocupat locul. Înainte ca elicopterul să vină deasupra cabinei telefonice, am aruncat o privire spre vecin…

Recunoscându-l, m-am lipit de scaunul meu. Voiam să mă fac mic de tot, invizibil, inexistent…

Era Ghera. Gherasim Tugai pe numele lui adevărat. Nume pe care toți locuitorii regiunii îl pronunțau cu o teamă respectuoasă. El era cel care „fura aur de la stat”, după părerea mătuşă-mii şi a prietenelor ei. Cel pe care miliția îl căuta cu îndârjire şi cu care ne-am întâlnit într-o zi, vara, în plină taiga. Cel care, ascuns în adâncurile ei sălbatice şi inaccesibile, spăla nisip aurifer pe un mic râu năvalnic şi limpede, în mijlocul tăcerii cedrilor centenari.

Stăpânindu-mi teama, l-am privit pe furiş. Scurta din piele de urs avea mirosul vântului rece din vastele spații înzăpezite. Căciula cu urechile legate la spate amintea de casca masivă a

unui războinic nordic. Stătea într-o poziție degajată şi mândră, iar silueta lui enormă depăşea tot rândul de spectatori.

Cu cât îi cercetam profilul în lumina schimbătoare şi multicoloră a ecranului, cu atât o ciudată asemănare se desprindea din trăsăturile lui. Da, îmi amintea de cineva pe care-l ştiam bine... Dar de cine? Pe frunte avea o buclă de păr scăpată de sub căciulă... Un nas turtit, urmare a unei încăierări, desigur... Buze voluntare, un surâs uşor carnivor. Falca inferioară puternică, masivă. Şi ochiul acela căprui, strălucitor...

Buimăcit şi neîncrezător, am privit la ecran. Belmondo, ieşind din azurul orbitor al unei piscine, se întindea pe un şezlong, lângă superba spioană. I-am scrutat profilul. Bucla de păr de pe fruntea udă, nasul, buzele. Ochii... M-am întors spre vecinul meu. Apoi spre ecran. Şi din nou spre omul în blană de urs...

Da, el era... Vraja nu se explică. Aşa că n-am încercat să înțeleg. Am rămas într-un intermundiu ciudat, între cele două chipuri gemene, adunate în retorta de alchimist care era acum sala cufundată în întuneric a lui *Octombrie roşu*. În mijlocul unei lente transmutații a realului în ceva cu mult mai adevărat şi mai frumos...

Am revenit la realitate tresărind. Cizmele uriaşe ale vecinului meu îmi agățaseră, în trecere, picioarele. Părăsea sala cu un minut sau două înaintea finalului. Retorta s-a spart. Puțin a lipsit să alerg după el, să-i şoptesc: „Aşteaptă, o să pierzi scena cea mai frumoasă din film!” Scena în care tânăra vecină adormea lângă uşa eroului, dezvelindu-şi coapsa prelungă, pe care strălucea a opta culoare a curcubeului...

N-am alergat. N-am strigat. Se auzea uşa laterală închizându-se încet. Bărbatul în blană de urs dispăruse...

Când s-a aprins lumina, în mulțimea înceată, orbită şi surâzătoare, am văzut doi ofițeri. Petlițele tunicilor erau de un roşu aprins, semnul distinctiv al unităților de pază din lagăr. Spectatorii le aruncau pe furiş priviri amuzate, care păreau să spună: „A! Ați venit şi voi...”

Da, şi ei fuseseră în retorta magică. Alături de temutul Ghera...

Nu le-am vorbit niciodată de el, nici lui Samurai, nici lui Utkin. Mi-ar fi râs desigur în nas. După acel straniu spectacol, am înțeles că vraja se rupe tocmai pentru că omul nu îndrăzneşte să vorbească despre ea, nici să creadă în ea. Se dovedeşte nedemn de miracol, încercând să-l reducă la o banală cauză materială.

De astfel, cât a ținut dezghețul, miracolele n-au lipsit. A doua zi după apariția misterioasă a bărbatului în blană de urs, l-am văzut la coadă... pe bunicul lui Utkin! A rămas încurcat, prins în flagrant delict de infantilism. S-a grăbit să se justifice:

— Ce vreți, toți vorbesc numai despre asta... Un prieten doctor mi-a povestit că un pacient de-al lui l-a rugat să-i amâne operația ca să poată vedea filmul. Aşa că...

Şi, ca să se scuze, a plătit toate cele patru bilete.

De ce Belmondo?

Cu nasul lui turtit, semăna cu mulți dintre noi. Viața noastră – taiga, votcă, lagăr – modela chipuri de genul acesta. Chipuri de o frumusețe barbară ce străbătea prin asprimea trăsăturilor chinuite.

De ce el? Pentru că ne aştepta. Nu ne abandona în pragul unui palat luxos ci, grație balansului său între vis şi cotidian, rămânea mereu alături de noi. Îl urmam în inimaginabil.

Îl iubeam apoi pentru superba inutilitate a isprăvilor sale. Pentru absurdul voios al victoriilor şi cuceririlor sale. Lumea în care trăiam avea drept temelie țelul apăsător al viitorului luminos. Eram cu toții prinşi în sistem – țesătoarea care se agita la cele o sută cincizeci de războaie de țesut, pescarii care străbăteau cele paisprezece mări ale Imperiului, muncitorii forestieri care se angajau să taie an de an mai multă pădure. Progresul acela irezistibil marca țelul prezenței noastre pe planeta Pământ. Simbolul ei suprem era conferirea de medalii de la Kremlin. Până şi lagărul îşi găsea locul în acea armonie calculată – trebuiau ținuți undeva şi cei nedemni, deocamdată, de marele proiect, şi inevitabilele deşeuri ale existenței noastre paradisiace.

Dar a venit Belmondo cu isprăvile lui gratuite, cu performanțele lui fără scop, cu eroismul lui pentru nimic. Am văzut forța care se admira fără a ținti la un rezultat, strălucirea muşchilor ce nu încercau să depăşească recorduri de productivitate. Am descoperit că prezența trupească a omului poate fi frumoasă în sine! Fără niciun țel mesianic, ideologic sau futurist. De-acum înainte, ştiam că acea fabuloasă frumusețe *în sine* se numea „Occident”.

Apoi, a mai fost întâlnirea aceea de la aeroport. Spioana care-l întâmpina pe eroul nostru trebuia să aibă asupra ei un obiect, un semn de recunoaştere. Care a fost un... *karavai*, o pâiniță neagră rusească, tot ce putea fi mai rusesc, şi numită în ruseşte într-un film franțuzesc! Un urlet de plăcere şi de mândrie națională a

străbătut întregul *Octombrie roşu*... Pe drumul de întoarcere spre Svetlaia, de data asta, a fost unicul nostru subiect de discuție: aşadar, acolo, în Occident, ştiau câte ceva de existența noastră!

De ce Belmondo?

Pentru că a venit la momentul potrivit. A apărut în mijlocul taigalei înzăpezite, propulsat parcă de o cascadorie fantastică. Da, era una din cascadoriile lui – uluitoare succesiune de salturi, urmăriri, împuşcături şi lovituri de pumn, de tumbe, viraje, zboruri şi aterizări. Aşa a aterizat în plină taiga!

A venit în momentul în care fractura dintre viitorul făgăduit şi prezentul trăit era gata să ne cufunde iremediabil în schizofrenie. Atunci când, în numele proiectului nostru mesianic, pescarii se pregăteau să prindă şi ultimul peşte din mări, iar muncitorii forestieri să transforme taigaua într-un deşert de gheață. Atunci când la Kremlin un bătrân îl decora pe altul făcându-l „de trei ori Erou al muncii socialiste" şi „de patru ori Erou al Uniunii Sovietice". Şi când pe pieptul scofâlcit al decoratului nu mai rămânea loc pentru toate acele stele din aur...

Toate acestea se regăseau în cascadoria siberiană a lui Belmondo. Kremlinul, cele o sută cincizeci de războaie de țesut, votca – unic mijloc de a combate ruptura schizofrenică dintre viitor şi prezent. Şi discul soarelui în asfințit, încâlcit în gardurile de sârmă ghimpată...

A sărit dintr-un elicopter suspendat în cerul siberian, s-a rostogolit în zăpadă şi a țâşnit pe ecran invitându-ne să-l urmăm... Era un corso pe malul mării calde. Cu privirile întoarse spre silueta îndepărtată a viitorului luminos, noi am înaintat pe bâjbâite pe *terra incognita* a Occidentului.

Însă mai mult decât orice: iubirea...

Ce ştiam eu despre iubire, ce ştiau toți spectatorii înainte de sosirea lui? Ştiam că există iubirea lui „am făcut-o". Cea mai răspândită, monedă curentă a vieții sentimentale din asprul nostru ținut. Şi iubirea-aşteptare eternă lângă bac... În fine, încă una, cea pe care o găseam de obicei pe ecranul de la *Octombrie roşu*. Îmi amintesc de un film tipic de dragoste...

Ea şi el. O potecă prin lanurile de secară, seara. Ei păşesc în tăcere, cu o timiditate jucată, emițând din când în când suspine elocvente. Momentul decisiv se apropie. Sala încremeneşte, se lipeşte de scaune, în aşteptarea unei logice îmbrățişări. Tânărul colhoznic îşi scoate şapca, face un larg gest circular şi declară:

— Maşa, anul ăsta, la secară, pun pariu că obținem douăsprezece chintale la hectar!

Un muget de frustrare zguduise întunericul sălii…

Mai ales că eroina era foarte frumoasă iar partenerul ei cu-adevărat viril. Dacă i-ar fi sfâşiat fetei rochia, am fi putut admira nişte sâni la fel de rotunzi ca aceia pe care era să-i piardă frumoasa salvată de Belmondo. Dacă s-ar fi lăsat să lunece în iarbă – ceea ce toată sala dorea cu nesaț –, curba coapselor ei ar fi rivalizat cu liniile senzuale ale spioanei…

Dar, pe deasupra lanurilor înserate, îndrăgostiții nu vedeau decât silueta cețoasă a proiectului mesianic, culmile însorite ale viitorului. Şi începeau să discute despre recoltă, înăbuşindu-şi pornirile fireşti… Sărutul venea ca un supliment mai mult sau mai puțin facultativ. Ecranul se întuneca pe imaginea lui. Şi înainte chiar de a se lumina din nou, se auzeau primele scâncete ale pruncului ce apărea în brațele fericitei mame. Evident, tenebrele momentane transpuneau cinematografic noaptea perioadei uterine…

Între pudoarea oficială şi iubirea lui „am făcut-o" a camionagiilor, era aceeaşi prăpastie ce despărțea viitorul profetic de Nerlugul prezentului. Pe fundul acelei prăpăstii: casa prostituatei roşcate. O femeie cu trup obosit şi greoi. O femeie care, plângând, înşiră pe plapumă fotografii cu marginile dantelate. Nu se ştie de ce. În fața unui adolescent care nu se gândeşte decât la pasărea moartă în el – visul lui de iubire. Pe fundul prăpastiei, noaptea de viscol, Transsiberianul întors din drum. Şi chipul şters al femeii deasupra flăcării unei lumânări, şi degetele ei mângâindu-mi părul…

Belmondo i-a întins mâna adolescentului ce ascundea lângă inimă o pasăre moartă. L-a tras spre soarele meridional. Iar magma înfricoşătoare şi tainică a iubirii a început să se exprime cu o claritate occidentală: seducție, dorință, cucerire, sex, erotism, pasiune. Ca un adevărat profesionist al iubirii, a analizat până şi eventualul eşec, şi decepția ce-l pândeşte pe tânărul seducător la primii paşi ai aventurii sale. L-am văzut pregătind o cină la lumina lumânărilor, la care-şi invitase vecina. Şi-a pus costum negru, a aşteptat îndelung şi… a adormit într-o poză de gladiator învins. Ea n-a venit…

Da, saltul în prăpastia iubirii era şi el un element din cascadoria lui siberiană. Iar ca să nu fie vreo îndoială în privința asta, a venit, deghizat în Gherasim Tugai, să se aşeze lângă mine, în rândul întâi de la *Octombrie roşu*…

Dezghețul a durat doar câteva zile. Iarna, luându-şi revanşa asupra acestei paranteze luminoase, a adus un suflu polar tăios, a înghețat stelele în cristalul negru al cerului.

Belmondo însă a rezistat. În fiecare zi liberă, adesea chiulind de la şcoală, ne trezeam înainte de răsăritul soarelui şi plecam la oraş. A paisprezecea oară, a cincisprezecea, a şaisprezecea... Nu ne mai săturam.

10

În pădure încă era întuneric. Zăpada era când aurită de lună, când de un albastru intens. Fiecare brăduț părea un animal la pândă, fiecare umbră era vie şi ne privea. Vorbeam puțin, neîndrăznind să rupem tăcerea solemnă a acelui regat adormit. Din când în când, o ramură de brad se elibera de căciula albă de zăpadă. Îi ascultam foşnetul înăbuşit, apoi bufnitura surdă a căderii. Cristalele de zăpadă mai zburau o vreme sub ramura trezită, sclipind ca nişte paiete verzi, albastre, mov. Apoi totul încremenea din nou în somnolența argintie a lunii... Uneori percepeam un foşnet uşor, dar toate crengile rămâneau nemişcate. Ciuleam urechea: „Lupi?” Iar pe deasupra luminişului vedeam trecând umbra unei bufnițe. Liniştea era atât de pură, încât ni se părea că simțim densitatea şi suplețea aerului înghețat pe care-l sfâşiau marile aripi cenuşii ale păsării.

În acele ore încă întunecate ale nopții îmi plăcea să revin la secretul meu...

Tovarăşii mei străbăteau pădurea ca să vadă o comedie, ca să învețe pe de rost câteva replici noi, ca să râdă. Eu însă mă duceam la *Octombrie roşu* ca să particip la o miraculoasă transfigurare: curând urma să am un alt trup, un alt suflet, iar pasărea din pieptul meu avea să salte în jurul inimii înfoindu-şi penele. Deocamdată însă nu se mişca. Şi, cu o plăcere dureroasă, îmi purtam în mine suferința de adult – casa femeii roşcate.

Credeam că suferința mea era unică, aşa cum credeam că fără seamăn va fi transfigurarea ce mă aştepta pe pământul făgăduit al Occidentului. Aş fi fost foarte surprins să aflu că Samurai şi Utkin, care lunecau lângă mine prin taigaua adormită, duceau şi ei, sub scurtele lor îmblănite, o suferință şi o nădejde. O enigmă. Un trecut misterios. Nu eram singurul ales...

Misterul lui Samurai era aspru şi simplu. Mi l-a destăinuit într-o seară de iarnă, la o lună după sosirea eroului nostru... Eram în mica noastră baie de aburi, el în hârdăul lui, eu întins pe lemnul cald şi umed al laviței. Rafale de vânt loveau în fereastra îngustă cu zăpadă uscată, zăpada marilor geruri. Samurai a rămas o vreme tăcut, apoi a început să vorbească pe un ton glumeț, vesel. Ca atunci când povesteşti o şotie din copilărie. Simțeam însă că-n orice moment vocea lui nonşalantă risca să se prefacă într-un strigăt de durere înăbuşită...

Se întâmplase pe când avea vreo zece ani. Într-o zi caldă de iulie, una din acele zile fierbinți ale verii continentale, Samurai – încă nu i se spunea Samurai – ieşea din apă alergând. Gol puşcă, dârdâia sub soarele fierbinte. Râul nu ajungea să se încălzească în timpul celor câteva săptămâni de caniculă.

A ieşit din apă şi a fugit spre tufişurile în care-şi agățase hainele. Deodată, împiedicându-se de un bolovan sau de o rădăcină groasă, a căzut. N-a avut când să-şi dea seama că nu era o rădăcină, ci o piedică pusă cu abilitate... Două mâini l-au înşfăcat de mijloc. În patru labe, a încercat să se elibereze, nepricepând încă ce se întâmplă. În acelaşi moment, a văzut în fața lui nişte cizme din piele, a simțit o mână grea ce-l apuca de părul ud. A scos un țipăt. Cel care îl ținea de şolduri a început atunci să-l lovească în rinichi cu pumnii. Samurai şi-a arcuit spinarea, a gemut, a vrut din nou să fugă. Dar mâna grea care-l ținea de păr îi strângea acum şi fața, ca o botniță. Două degete cu unghii galbene şi plate i s-au înfipt în partea de jos a orbitelor – era un avertisment: „Dacă mai țipi, îți sparg ochii.” A avut totuşi timp să observe că bărbatul din fața lui se aşezase în genunchi. A auzit înjurături şi râsete prosteşti, puțin cam nervoase. Samurai nu pricepea de ce, dacă voiau să-l ucidă, nu scoteau cuțitul pe dată... Deodată, i s-a părut că insul din spatele lui voia să-i sfâşie trupul gol desfăcându-i picioarele ude. A țipat de durere şi, aproape orbit, a văzut că unul din agresori începea să se descheie la brăcinar...

La primejdie, copilul regăseşte mai uşor în el animalul care n-a dispărut de tot. Agilitatea acestui animal l-a salvat pe Samurai. Trupul lui a făcut o serie de mişcări mai rapide decât pot percepe simțurile umane. Nu erau gesturi, ci mai curând o vibrație fulgurantă ce i-a străbătut trupul din creştet până în tălpi. Brațul lui a respins mâna ce-i astupa gura, iar în aceeaşi clipă capul i s-a lăsat uşor pe spate pentru a slăbi presiunea degetelor ce-i intrau în ochi. Piciorul a țâşnit brusc lovind în

burta agresorului. Umărul luneca pe iarbă împingând trupul acela vibrant înspre râu…

N-a putut deveni pe de-a-ntregul un tânăr animal prins în capcană. În ultimul moment, ceva a trosnit parcă în spatele lui. O durere sfâşietoare l-a sfredelit până-n ceafă. A crezut că nu mai poate face un pas. Dar de îndată ce s-a aruncat în apă, durerea a încetat. Ca şi cum curentul rece şi suplu ar fi refăcut totul în tânărul trup chinuit…

Ajuns pe celălalt mal, a privit râul fără să-i vină să creadă. Niciodată nu trecuse Oleiul înot. Prea lat, prea rapid. Nu-şi mai simțea trupul, nu-şi putea deosebi propria respirație de aceea a cedrilor. Capul ud îi vuia topindu-se în cerul luminos. Iar undeva, în centrul acelui trup fără margini risipit în necuprinsul taigalei, se auzea vocea sonoră şi repetată a unui cuc…

Pe malul celălalt, nu a văzut pe nimeni. A aşteptat seara ca să treacă râul din nou. De data asta a înotat ținându-se de un trunchi de arbore plutitor. Oleiul devenea iarăşi de netrecut. Nu-i luaseră hainele. Pe solul frământat de picioare zăceau câteva chiştoace…

Din ziua aceea, Samurai a avut obsesia forței.

Altădată, lumea era bună. Şi simplă. Ca lumina calmă a norilor albi de pe cer şi reflexul lor în oglinda vie a Oleiului. Acum, în porii negri ai vieții, disimulată de cuvinte, de surâsuri, băltea acea materie vâscoasă: forța. În orice moment, putea să te prindă ca într-o plasă, să te strivească de pământ, să te frângă în două.

Samurai a început să-i urască pe cei puternici. Iar ca să-i poată înfrunta, s-a hotărât să-şi oțelească trupul. A vrut ca agilitatea de animal care-l salvase să devină firească…

Până la venirea toamnei, putea să treacă râul dus-întors, fără să se odihnească. A lui a fost ideea ca, ieşind din baia de aburi, să se arunce gol în zăpadă, sub cerul înghețat. La început, nu era decât un exercițiu războinic… Ştia de asemeni că trebuie să-şi întărească muchia palmei. Ca japonezii. Curând, rupea ramuri groase, uscate, dintr-o singură lovitură. La treisprezece ani, avea forța unui bărbat adult. Nu încă şi rezistența. Venea adesea la scoală cu fața plină de vânătăi, cu degetele zdrelite până la os. Dar surâzător. Nu se mai temea de cei puternici.

Apoi, într-o zi, a schimbat o mică pepită de aur (toți aveam câteva) pe o frumoasă ilustrată străină. Pe cartonul lucios se vedea imaginea unei mări albastre, un bulevard mărginit de palmieri, case albe cu ferestre largi. Era Cuba. Ziarele nu vorbeau

decât despre această țară şi despre poporul ei care avea curajul să reziste puterii Statelor Unite. Ura împotriva celor puternici şi-a găsit astfel un simbol planetar: Samurai s-a îndrăgostit de mica insulă şi i-a urât pe americani. Iubirea lui romantică s-a întrupat într-o figură feminină ideală: o frumoasă tovarăşă de arme, o tânără luptătoare cu farmec creol, în uniformă de camuflaj cu mânecile suflecate...

Însă această iubire, ca şi această ură, venea prea târziu. Entuziasmul revoluționar era hăt, în urmă: chiar şi la noi, în fundul Siberiei, oamenii începeau să-şi bată joc pe față de fostul prieten bărbos. Şi de Samurai, a cărui pasiune era ştiută de toți. La şcoală, băieții cântau adesea în cor, ca să-i audă el, cuplete foarte la modă, pe melodia imnului eroicilor „barbudos” ai lui Castro, însă cuvintele erau cu totul altele, adaptate:

Cuba, dă-ne grâu'napoi!
Şi votca! Haide, Fidel,
Ia-ți zahărul muced, că noi
N-avem ce face cu el!

Samurai îi privea cu dispreț. Nu lua în seamă insolența lor de nevolnici: zeflemiştii ştiau că nu va catadicsi să le aplice o corecție... Dar, în adâncul sufletului, Samurai îşi punea o mulțime de întrebări dureroase... Mai ales din ziua în care Istoria i-a dat o ultimă lovitură sub centură.

Era după o oră de geografie. În ziua aceea, profesorul vorbise despre America centrală. Când a sunat şi sala de clasă s-a golit, Samurai s-a apropiat de catedră şi a scos din ghiozdan frumoasa ilustrată din Havana. Marea de azur, palmierii, vilele albe, trecătorii bronzați. Profesorul a privit-o, apoi, întorcând-o pe cealaltă parte, a citit înscrisul.

— A, păi sigur, era înainte de revoluție! a constatat el. Mă întrebam şi eu...

A tăcut, apoi înapoindu-i ilustrata lui Samurai, a explicat evitându-i privirea:

— Ştii, sunt într-o situație economică destul de dificilă... Fără ajutorul nostru le-ar fi foarte greu. Un prieten de-al meu a lucrat acolo, cooperant. Spune că până şi şosetele au fost raționalizate, o pereche pe an de persoană... Mă rog, e din cauza blocadei capitaliste, desigur...

Samurai a fost răscolit. Să ți-i imaginezi pe temerarii „barbudos”, cu pistolul-mitralieră în mână, stând la coadă ca să obțină o pereche de şosete!

Când a sosit Belmondo, Samurai avea şaisprezece ani. Toate blestematele de întrebări stârnite de iubirea lui trădată erau pe cale să se transforme într-o rană care-l împiedica să vadă, să respire, să surâdă. Devenise puternic, dar răul pe care voia să-l combată se înmulțea precum capetele Hidrei – cu fiecare nouă echipă de muncitori forestieri care sosea, cu fiecare nouă încăierare între bețivani, în fața magazinului de spirtoase. Abia clacă reuşea să cucerească o zonă îngustă de securitate în jurul propriei sale persoane. Viața nu se schimba. Iar frumoasa tovarăşă de arme, în pantaloni kaki şi uniformă de camuflaj cu mâneci suflecate, se lăsa aşteptată. Pe deasupra, bluginşii yankei, făcându-şi apariția pe pulpele plinuțe ale unui fiu de aparacik local, au făcut ravagii în tinerele suflete siberiene…

Trebuia atunci să continue să rupă crengi cu muchia palmei? Să treacă râul înot ținând deasupra capului o bară de fier, replică a viitoarei mitraliere? Să-i cotonogească pe țapinarii beți? Să taie capetele Hidrei sporind răul? Să trăiască şi el ca pe o insulă asediată? Să-i apere pe nevolnicii care te vorbesc pe la spate, şuşotindu-şi ironiile perfide?

Atunci l-a întâlnit Samurai pe Belmondo. A privit isprăvile acelea gratuite, lupta aceea de dragul luptei. Descoperea că lupta poate fi frumoasă. Că poți lovi cu eleganță. Că gestul e adesea mai important decât scopul efortului. Că mai mult ca orice contează să fii sclipitor în ceea ce faci.

Samurai descoperea amara estetică a disperatei lupte împotriva răului. A văzut în ea singura ieşire din labirintul întrebărilor lui blestemate. Da, să lupți gândindu-te numai la frumusețea luptei! Să te arunci de unul singur în aventura războinică. Şi să părăseşti câmpul de luptă înainte ca nevolnicii recunoscători să vină să-ți ridice osanale ori să-ți reproşeze nu ştiu ce exces. Da, să te bați deşi ştii că victoria va fi de scurtă durată. Ca într-un film… Editorul, învins, ridiculizat, rămas fără perucă, se va întoarce în biroul lui inaccesibil; pentru erou însă, cea mai bună răsplată va fi frumusețea celor câteva momente finale: îmbrățişându-şi frumoasa vecină recucerită, îşi aruncă de pe balcon foile manuscrisului spre editor şi clica lui care bat în retragere. Ce nebunie, dar ce gest!

La o săptămână după primul spectacol, Samurai s-a bătut cu doi camionagii beți în cantina muncitorească. Scenariul încăierării clasice era integral respectat. Țipetele stridente ale bucătăresei, tăcerea turmei umane copleşite de frică şi de reflexul lui „nu-i treaba mea”. Şi junele prim care se ridică din fundul sălii şi se apropie de cei doi agresori. Şoferii erau nou-veniți, nu ştiau că palma acelui tânăr frângea ramuri groase din prima lovitură. Două sau trei lovituri ale mâinii-sabie au fost suficiente pentru a-i azvârli în stradă. Dar Samurai nu se mai putea mulțumi cu un asemenea final. S-a întors în cantină şi, sub privirile clienților înțepeniți în fața farfuriilor, a pus lângă casiera ghemuită în spatele tejghelei o rublă mototolită spunând:

— Nenorociții ăia au uitat să-şi plătească ciorba!

Şi a ieşit în vântul înghețat, însoțit de un murmur admirativ…

Întorcându-se acasă, s-a aşezat în fața unei oglinzi şi s-a privit îndelung. Un moț de păr întunecat care-i cădea pe frunte, un nas puțin turtit – urmă a unei lupte inegale –, buze strânse într-un surâs voluntar, un maxilar inferior masiv, obişnuit cu pumnii grei ai bărbaților. I-a făcut prieteneşte cu ochiul celui care-l privea din oglindă. Îl recunoscuse. Se recunoscuse… Nicicând fabulosul nostru Occident nu i se păruse atât de apropiat!

11

Soarele răsărea atunci când, ieşind din taiga, porneam spre valea Oleiului. Lăsam, parcă, noaptea în regatul adormit al brazilor, în umbra argintie traversată de aripile unei bufnițe ce-şi căuta adăpost peste zi.

Discul roşu ieşea dintr-un văl rece şi, încetul cu încetul, ştergea gamele de gri şi de albastru, înlocuindu-le cu cele de roz. Scuturându-ne de toropeala nopții, începeam să vorbim, să schimbăm impresii despre ultima vizionare. Şi mai ales, până la epuizare, până la pierderea vocii, să-l imităm pe Belmondo…

De data asta – mergeam pentru a şaisprezecea oară la film –, Samurai ne-a luat-o puțin înainte, intrând cu paşi mari pe câmpia ce atrăgea cu suprafața ei netedă, mov. Eu m-am oprit ca să-l aştept pe Utkin. Ieşind din umbra pădurii, a ajuns şi el pe acel vast spațiu liber şi luminos, a ocolit vârful unui brăduț îngropat în zăpadă şi a venit lângă mine.

Continuam să fiu puțin stingherit de privirea lui. De acel amestec de invidie, disperare şi resemnare cu care-mi privea chipul...

De data asta, n-a fost nimic. Târându-şi piciorul beteag, împungând cerul cu umărul drept, s-a apropiat de mine şi mi-a surâs. Mă privea ca pe egalul său, fără amărăciune sau invidie. Nu părea să-i mai pese de mersul lui de rățoi. Am fost impresionat de seninătatea chipului său. Pornind mai departe, mi-am spus că, de o vreme, ochii lui păreau calmi şi parcă mai înțelepți. Am încetinit puțin pasul lăsându-l să treacă înainte şi, răspunzând maşinal la vorbele tovarăşilor mei de drum, am început să mă gândesc la misterul lui Utkin.

Şi pentru el, filmul de la şaisprezece treizeci era cu mult mai mult decât o simplă comedie burlescă...

Căci, din ziua îndepărtată de primăvară când trupul i-a fost strivit de sloiurile zăporului, ochii lui de copil au început să vadă altfel. Utkin a dobândit atunci o vedere aparte, una la care ajungi doar trăind durerea sau bucuria extremă. În acele momente, te poți privi ca pe un străin – de la distanță. Un străin de nerecunoscut, în acea durere prea vie, în spasmele plăcerii violente. Preț de câteva clipe, suporți acea dedublare...

Utkin s-a văzut în felul acesta. Lângă peretele alb al unui salon de spital. Suferea atât de cumplit, că aproape îi venea să se întrebe: „Dar cine-i băiețelul ăsta slăbuț care geme şi tremură în carapacea lui de ghips?” Da, foarte devreme, la vârsta de unsprezece ani, a trăit această viziune – un trup schilodit care țipă, care suferă, iar alături, nu ştii prea bine unde, privirea aceea detaşată, calmă. Prezența aceea, amară şi senină. Asemenea unei zile senine de toamnă, cu miros pătrunzător de frunze moarte. Prezența aceea era de asemeni el însuşi, Utkin o ştia, da, o parte din el. Poate cea mai importantă. Oricum cea mai liberă. N-ar fi ştiut să spună ce reprezenta pentru el dedublarea aceea. Dar, intuitiv, percepea în ea tonalitatea imaginarului moment de toamnă...

Era suficient să închidă ochii, să se pună la unison cu soarele jos, scânteind în frunzele galbene, cu mirosul limpezit al pădurii, cu aerul limpede... Putea apoi să-şi pună o întrebare calmă, dezinteresată: „Dar cine-i băiețelul ăsta care-şi târăşte piciorul beteag şi ațინteşte un umăr spre cer?...”

Lui Utkin îi plăcea să intre în ziua aceea pe care n-o văzuse niciodată, să rămână în ea printre arborii necunoscuți cu frunze mari, cizelate, galbene şi roşii, pe care nu-i întâlneai în taiga. Să-l

privească, prin frunzişul plin de soare, pe omulețul care se depărta şchiopătând, cu capul plecat sub rafalele de zăpadă…

Misterul lui Utkin… Important e că enormul triunghi de gheață care se desprinsese brusc de la mal i-a lăsat timp să înțeleagă ce se petrecea. A avut timp să vadă mulțimea de gură-cască ce se dădea înapoi auzind pârâitul amenințător, a avut timp să le audă strigătele. Şi să-i fie frică. Şi să priceapă că-i era frică. Şi să încerce să se salveze fără ca țopăielile lui să provoace râsetele mulțimii. Şi să priceapă că-i o prostie să-i pese de râsetele celorlalți. Şi să gândească: sunt eu, da, sunt eu, eu singur pe gheața asta care se sparge, care se răstoarnă în valuri, sunt eu, e soare, e primăvară, mi-e frică…

Durerea lui, ca un cristal cu impurități, va păstra praful acela de gânduri febrile şi banale. Se vor grava în acel cristal, în transparența-i de lacrimă înghețată.

Fluviul era prea puternic, suflul lui, chiar şi în clipa ruperii zăporului, prea lent pentru ca nenorocirea să poată fi subită. Ochii băiatului o trăiau ca pe un film rulat cu încetinitorul. Bărbatul care, riscând să fie strivit el însuşi de sloiuri, l-a tras pe Utkin din apă, a strigat bucuros:

— Ia uitați-vă la rățoiul ăsta ud! Încă puțin şi s-ar fi cufundat. Zău, e un adevărat rățoi!

Continua să râdă căznit, ca să-şi ascundă propria-i teamă, ca să linişteasca mulțimea de gură-cască. Utkin, care în acel moment devenea Utkin-Rățoiul, era întins pe zăpadă, încovrigat ca un ghemotoc ud, şi îl privea pe bărbatul care râdea ştergându-şi de pantaloni mâinile jupuite. Îl privea cu ochiul său tulbure, profitând de ultimele clipe dinaintea durerii. Un presentiment tainic îi spunea că râsul acela venea deja dintr-o cu totul altă epocă a vieții lui. La fel încurajările mulțimii de curioşi, care se întrebau dacă trebuia chemată salvarea, sau dacă Rățoiul avea să-şi revină singur, uscându-se şi bând un ceai fierbinte. Soarele, de asemeni, era un soare de altădată. La fel şi frumusețea primăverii. Iar porecla pe care tocmai o primise – Utkin[1] – era atribuită, de fapt, unei ființe ce nu mai exista – unui băiat ca oricare altul, care venise să privească pornirea zăporului, în dimineața aceea, o dimineață oarecare a vieții sale…

Iar când, dintr-o dată, zăpada s-a înnegrit, când soarele a început să sune vibrând, pătrunzându-i în trup cu masa lui de foc, când crestele primelor valuri de durere au început să-i biciuiască obrazul, Utkin a auzit pentru întâia oară vocea aceea

---

[1] Utka = rață, pe ruseşte. (*n.tr.*)

îndepărtată: „Dar cine-i băiețelul ăsta care țipă de durere scuipând sânge din plămânii striviți, zbătându-se pe zăpada topită ca un pui de pasăre cu aripile frânte?”

Faptul că nenorocirea venise fără grabă, în ritmul puterii fluviului şi a imensității sloiurilor, i-a inspirat lui Utkin un gând ciudat şi foarte îndepărtat de gândurile lui de copil. A început să se îndoiască de realitatea a tot ce-l înconjura. De însăşi realitatea...

Această îndoială a țâşnit din ziua când l-au adus acasă de la spital. Utkin era culcat într-o odaie a izbei lor, o odaie foarte curată, plină cu obiecte prietenoase ce evocau, fiecare, un ecou discret de amintiri, o odaie ce avea blânda tonalitate a prezenței materne. Maică-sa a adus de la bucătărie un ceainic, a pus pe masă două ceşti, a făcut ceaiul. Utkin ştia deja că viața lui nu va mai fi niciodată ca până atunci. Că de acum înainte lumea îl va întâmpina în cadența mersului său şchiopătat. Că vârtejul jocurilor prietenilor săi îl va împinge mereu din centru spre periferie, spre inacțiune. Spre excludere. Spre inexistență. Ştia că maică-sa va avea mereu acea veselie forțată în voce şi acea sclipire sumbră de disperare în ochi pe care nicio duioşie n-ar putea-o disimula.

Din nou, şi-a amintit nenorocirea rulată cu încetinitorul – alunecarea greoaie şi maiestuoasă a sloiurilor, ciocnirea lor titanică, zgomotul asurzitor al şocului, fragmentele uriaşe ce se încălecau descoperind blocurile de o transparență verzuie, de peste un metru grosime. Memoria reproducea cu o precizie infailibilă şirul sincopat al gândurilor lui de atunci. Stând în picioare pe triunghiul de gheață, încercând să-şi mențină un imposibil echilibru, se temuse că ceilalți vor râde de el... De vină pentru stângăcia lui fusese, cu siguranță, frica aceea de ridicol...

Da, totul a depins de foarte puțin. Dacă ar fi fost ceva mai rapid, dacă i-ar fi păsat mai puțin de privirile mulțimii adunate pe mal, nimic nu s-ar fi schimbat. Dacă s-ar fi îndepărtat cu câțiva centimetri de malul fluviului, ceaiul pe care avea să-l bea cu maică-sa ar fi putut avea cu totul alt gust, iar ziua de primăvară din spatele ferestrelor un cu totul alt sens. Da, realitatea nu s-ar fi schimbat.

Năucit, descoperea că lumea aceasta solidă, evidentă, condusă de adulții atotştiutori, se dovedea dintr-o dată fragilă, nesigură. Câțiva centimetri în plus, câteva priviri batjocoritoare ale celorlalți, şi te trezeşti într-o cu totul altă dimensiune, într-o altă viață. O viață în care colegii de ieri îşi iau zborul lăsându-te

să şchiopătezi în zăpada topită, în care mama face un efort supraomenesc ca să surâdă, în care puțin câte puțin te obişnuieşti că eşti aşa, încremenind definitiv în această nouă înfățişare.

Universul, devenit dintr-o dată nesigur, îl îngrozea. Uneori însă, fără s-o poată exprima clar, Utkin simțea o libertate amețitoare gândindu-se la descoperirea sa. Într-adevăr, toți oamenii luau lumea în serios, convinşi de realitatea ei. Şi numai el ştia cât de puțin ajunge pentru a face universul lor de nerecunoscut.

Atunci a început să rămână în toamna însorită pe care n-o trăise niciodată, printre marile frunze galbene pe care nu le văzuse niciodată. Nici măcar nu ştia cum se năştea în el ziua aceea. Dar se năştea. Utkin închidea ochii şi respira mirosul tare şi proaspăt al frunzişului... Din când în când, un mic şuşotit neplăcut începea să-i foşnească în minte: „Ziua asta nu e reală, iar realitatea e că eşti un şontorog cu care nimeni nu vrea să se joace.” Utkin nu ştia ce să-i răspundă vocii aceleia. În mod inconştient, ghicea că realitatea, depinzând de câțiva centimetri şi de câteva râsete batjocoritoare ale unor gură-cască, era mai ireală decât orice vis. Neputând s-o spună, Utkin surâdea mijindu-şi ochii sub soarele jos al zilei sale de toamnă. Aerul era străveziu, fire lungi de păianjen pluteau în aer unduind uşor... Iar acea frumusețe era argumentul lui cel mai bun.

Apoi, într-o zi, avea deja treisprezece ani – şi doi din noua sa viață –, bunicul i-a dat să citească o povestire. Bunicul, ursul polar taciturn şi singuratic, fusese ziarist. Textul lui, două pagini şi jumătate bătute la maşină, purta pecetea de neşters a stilului gazetăresc, aproape la fel de tenace ca litera „k” a maşinii sale de scris, care de fiecare dată voia să urce mai sus decât celelalte. Detaliu pe care Utkin nici măcar nu l-a remarcat, într-atât l-a răscolit povestirea. Şi totuşi, istoria aceea nu avea nimic extraordinar.

Ca un reporter din vremea tinereții lui, bunicul evoca o coloană de soldați, înglodată undeva pe drumurile războiului, sub ploaia înghețată de noiembrie. Armata lor, bătută, risipită, se retrăgea din fața diviziilor nemțeşti, căutând refugiu mai aproape de inima Rusiei... Păduri desfrunzite, sate moarte, noroi...

„Fiecare soldat ducea cu el amintirea unui chip drag, eu însă nu aveam pe nimeni. Nici prietenă, mă credeam urât şi eram foarte timid, nici logodnică, eram prea tânăr, nici părinți, aşa voise soarta. Nimeni la care să mă pot gândi. Eram cel mai singur

sub cerul plumburiu şi jos. Din când în când, pe lângă coloana noastră trecea câte o căruță. Un cal costeliv, un morman de valize, câteva fețe înfricoşate. Pentru ei, eram soldații înfrângerii. Într-o zi, am întâlnit o căruță oprită în plin câmp. Crepuscul ploios, vânt, drum desfundat. Mergeam în urma celorlalți, în rândurile noastre nu mai era nicio ordine. O femeie, cu un copil în brațe, a ridicat ochii vrând parcă să ne spună adio. Privirea ei a întâlnit-o în treacăt pe-a mea. O clipă... S-a lăsat noaptea iar noi continuam să mergem. Încă nu ştiam că îmi voi aminti privirea aceea toată viața. În anii războiului. Apoi, în cei şapte ani de lagăr, nesfârşiți. Chiar şi azi... Mergând în asfințit, îmi spuneam: «Fiecare duce, în noapte, o amintire a lui. Acum am şi eu, iată, această privire...» O iluzie? O himeră? Poate... Dar datorită ei am străbătut infernul. Da, dacă sunt în viață, e datorită acelei priviri. A fost un adăpost unde gloanțele nu mă atingeau, unde cizmele gardienilor care-mi zdrobeau coastele nu ajungeau până la inimă...”

Utkin a citit, a recitit povestirea, şi-a povestit-o de mai multe ori. Şi, într-o zi, revenind la povestea lui simplă, s-a gândit: „Dacă nu mi se întâmpla ceea ce mi s-a întâmplat, n-aş fi înțeles niciodată sensul acelei priviri pe care un soldat o ducea în ochii săi prin noaptea de război...”

Utkin era sigur de ziua lui de toamnă luminoasă. Însă bărbatul se trezea deja în trupul de adolescent, în învelişul plăpând şi schilodit. Lumea îşi picura savuroasa-i otravă de primăvară, ambra mortală a iubirii, lava trupurilor feminine. Utkin ar fi vrut să-şi ia zborul ca să ne-ajungă din urmă, pe noi, care planam deja în efluviile-i îmbătătoare. Elanul i se frângea, avântul său îl arunca la pământ.

Avea aceeaşi vârstă cu mine, paisprezece ani, în iarna aceea de neuitat. Partea feminină a şcolii îi arătase, în momentul nenorocirii şi câțiva ani după aceea, o atenție aparte. Reflexul matern pentru un copil rănit. Dar, foarte repede, starea lui a devenit una obişnuită, deci lipsită de interes. Din viitoare mame care-l iubeau ca pe o păpuşă bolnavă, fetițele acelea se transformau în viitoare logodnice. Utkin nu le mai interesa.

Atunci am început să surprind privirea cu care Utkin îmi fixa chipul: un amestec de invidie, ură şi disperare. O întrebare mută, dar sfâşietoare. Iar atunci când, la scăldat, cele două tinere necunoscute ne priveau trupurile goale, am înțeles că intensitatea acelei întrebări putea într-o zi să-l ucidă pe Utkin.

Dar a venit Belmondo… şi, mergând pentru a şaisprezecea oară să-i vadă filmul, Utkin a ieşit din umbra violacee a taigalei, a făcut câțiva paşi în direcția mea privindu-mă cu un surâs vag, de parcă tocmai se trezise în mijlocul acelui câmp înzăpezit, luminat de vălul violet al unui soare matinal. Iar în ochii lui nu mai era nicio duşmănie bolnăvicioasă. Un surâs vag părea să fie răspunsul la întrebarea de altădată. Şi-a agitat brațul, arătându-l pe Samurai care mergea înainte, la vreo sută de metri. Apoi a râs încetişor:

— Ăla vrea să vadă mai multe spioane decât noi, sau ce?

Am grăbit puțin pasul ca să-l ajungem din urmă pe Samurai…

… Da, într-o zi Belmondo a sosit… Iar Utkin a aflat că în Occident suferința şi întrebările lui fără răspuns îşi găsiseră de mult o expresie clasică: mizeria vieții zise reale şi focurile de artificii ale imaginarului, cotidianul şi visul. Utkin s-a îndrăgostit de bietul sclav al maşinii de scris. Pe acel Belmondo îl simțea mai aproape. Pe cel care urca scara gâfâind dureros, cu plămânii cavernoşi, ruinați de tutun. Da, o ființă vulnerabilă, în fond. Rănit când de grosolănia propriului său fiu, când de trădarea involuntară a tinerei vecine.

Cu toate astea, ajungea o foaie albă în maşina de scris şi realitatea se transfigura. Noaptea tropicală, cu filtrul magic al miresmelor ei, îl făcea puternic, rapid ca gloanțele revolverului său, irezistibil. Făcea neobosit naveta între cele două lumi ale sale, pentru a le uni, în cele din urmă, prin energia lui titanică: foile manuscrisului zburau deasupra curții iar frumoasa vecină îl îmbrățişa pe eroul prea puțin eroic. În acel final, Utkin vedea o inefabilă făgăduință.

Iar atunci când, la şcoală, urca pe scara mare târându-şi cu greu piciorul, îşi imagina că e scriitorul urmărit de mizeriile cotidiene, acel Belmondo al zilelor ploioase. Atât că, în film, în capul scării aştepta frumoasa vecină, plină de bunăvoință. Pe când la şcoală, din mulțimea de fețe zeflemitoare, nimeni nu-l aştepta pe Utkin pe palier. „Viața e idioată, spunea în el o voce amară. Idioată şi rea…” Totuşi, există Belmondo, murmura altă voce…

La jumătatea drumului nostru, când soarele ajungea în punctul cel mai înalt al traseului său luminos, ne opream ca să mâncăm puțin. Vântul care sufla de-a lungul văii era tăios. Căutam un adăpost, aşezându-ne în spatele unui troian de zăpadă modelat de viscol. Suflul glacial trecea pe deasupra acelei

cornişe ascuţite, ziua părea liniştită, fără o adiere. Soarele, scânteierea orbitoare a zăpezii, calmul total. Puteai crede că era deja primăvară. Din când în când, Utkin şi cu mine ne lipeam palmele de pielea scurtei lui Samurai. Scurta lui, vopsită în negru, era caldă. Prietenul nostru surâdea:

— Am o adevărată baterie solară, nu-i aşa?

Eram la jumătatea lui martie, încă în plină iarnă. Dar niciodată nu simţisem mai intens prezenţa tainică a primăverii. Era acolo, trebuia doar să ştii locurile în care se adăpostea aşteptându-şi sorocul.

Vântul rece, mâncarea, lumina crudă ne ameţeau, ne cufundau într-o picoteală fericită... Brusc, o rafală de vânt se spărgea cu un şuierat ascuţit în cornişa troianului, presărându-ne proviziile – coltuce de pâine, ouă tari, tartine cu unt – cu cristale fine de zăpadă. Era timpul să isprăvim de mâncat şi să pornim din nou. Ne puneam tălpicile şi ne căţăram pe panta albă, părăsind adăpostul. Suflul îngheţat gonea spre noi şerpi lungi de zăpadă spulberată...

La apusul soarelui, reveneam la tăcerea de dimineaţă. Vorbeam din ce în ce mai puţin, iar în curând nu mai vorbeam deloc. În pâcla albăstruie din zare, silueta oraşului începea să se profileze încet. Ne concentram înaintea filmului...

În timpul acelui drum, al şaisprezecelea, am înţeles un adevăr uimitor: fiecare va vedea un Belmondo diferit! O oră mai târziu, în întunericul sălii, observam discret chipurile lui Utkin şi Samurai. Am crezut că înţeleg de ce Utkin nu se alătura râsetelor generale atunci când scriitorul se lupta gâfâind cu treptele scării. Şi de ce obrazul lui Samurai rămânea dur şi impenetrabil când insolitul editor se apropia de frumoasa prizonieră ca să-i taie un sân...

12

Ieşind de la spectacol, am auzit o voce în mulţime:

— Sâmbătă, gata, îl dau pentru ultima oară. Ne ducem sâmbătă?

Ne-am oprit tustrei, năuciţi. Clădirea cinematografului, zăpada frământată în picioare, cerul negru, totul ni s-a părut dintr-o dată schimbat. Fără o vorbă, ne-am repezit spre afişul cel mare, un dreptunghi din pânză de patru metri pe doi reprezentând chipul eroului nostru, înconjurat de femei, palmieri şi elicoptere. Ochii ne-au îngheţat pe data fatidică:

PÂNĂ LA 19 MARTIE

Când bunicul lui Utkin ne-a văzut fețele, a ridicat din sprâncene şi a întrebat:

— Ce-i cu voi? Până la urmă l-au ucis pe Belmondo al vostru, aşa-i?

Nu ştiam ce să-i răspundem. Chiar şi în izba aceea mare şi primitoare în care se născuse într-o zi Occidentul, noi ne simțeam abandonați.

Totuşi, asta e viața: ceea ce dorim din tot sufletul se întâmplă adesea sub forma de care ne temem cel mai mult.

În ziua ultimei noastre întâlniri cu Belmondo, în acel 19 martie ce avea să marcheze un adevărat sfârşit al lumii, am văzut un afiş nou! Diferit de cel dinainte, dar şi asemănător, căci era luminat de surâsul lui strălucitor şi de ochii scânteietori pe care i-am recunoscut de departe. Se vede că şi desenatorul se perfecționase – Belmondo părea mai viu, mai relaxat. Iar chipul acela luminos era înconjurat, de data asta, de animale: gorile, elefanți, tigri...

Mai întâi a fost o explozie de bucurie sălbatică: era El, se întorcea! Apoi ne-a cuprins o anxietate nemărturisită, o îndoială care-a început să ne roadă inimile fervente: îşi rămânea fidel lui însuşi? Dar nouă?

Da, mai întâi noul Belmondo ne-a dus cu gândul la un impostor îndrăzneț, ca unul din țarii falşi care-au colorat istoria Rusiei. Ca falsul Dimitri sau falsul Petru al III-lea, despre care ne vorbea profesorul de istorie... Aveam un sentiment apăsător. Al şaptesprezecelea spectacol a fost cel al marii angoase.

Tot timpul filmului, inconştient, am aşteptat de la el un gest, o privire complice. Sau o replică anume, care să ne liniştească atestând autenticitatea filmului următor. Îl pândeam mai ales în ultima scenă, iată-l, apare în balcon, surâde, aruncă paginile manuscrisului... Aici speram să fie o punte!

Belmondo însă, cu mâna dreaptă pe şoldul vecinei cucerite, rămânea impasibil. Părea să se bucure calm de suspansul care pentru noi era o adevărată tortură.

După spectacol, am cercetat din nou panoul. Chipul eroului nostru, pictat în culori prea noi, prea țipătoare, ni s-a părut artificial. I-am cercetat îndelung privirea în lumina alburie a unui felinar nocturn. Misterul ei ne neliniştea...

În ziua premierei, am păstrat tăcerea tot timpul drumului. De data asta, fără să ne vorbim între noi, n-am mai făcut obişnuitul popas pentru mâncare. Nu ne trăgea inima. Nici vremea, de astfel, nu ne-o îngăduia. Pâcla îngheţată ni se lipea de feţe, înăbuşea puţinele cuvinte, ştergea punctele de reper după care ne orientam. Fiecare îi simţea pe ceilalţi încordaţi, nervoşi.

Într-un boschet de la intrarea în oraş, ne-am scos tălpicile şi le-am lăsat într-o ascunzătoare, ca de obicei. Nu voiam să părem nişte ţărănoi. Mai ales în faţa lui Belmondo.

Până s-a stins lumina, ni s-a părut că am aşteptat mai bine de-un ceas. Cât despre jurnal, de data asta a ţinut o veşnicie. Vedeam un cosmonaut, care, ca o fantomă fosforescentă, înota în jurul navei spaţiale cu mişcări de o lentoare somnambulică. Iar vocea din *off*, deloc tulburată de acea tăcere interstelară, anunţa cu vibraţii patetice:

— Astăzi, când întregul nostru popor şi întreaga omenire progresistă a planetei se pregăteşte să sărbătorească cea de-a o sută treia aniversare a marelui Lenin, cosmonauţii noştri, făcând acest pas important în cucerirea spaţiului, aduc o nouă dovadă de nezdruncinat a justeţii universale a doctrinei marxist-leniniste…

Vocea continua să vibreze în adâncurile infinite ale cosmosului, în timp ce fantoma scânteietoare legată de navă se pregătea să revină în capsulă. Înainta spre uşă cu aceeaşi lentoare chinuită, centimetru cu centimetru, de parcă se împotmolea în gelatina vâscoasă a unui coşmar. Atunci am putut constata că nu eram singurii care-l aşteptam febrili pe noul Belmondo. Când cosmonautul somnambulic a început să-şi vâre capul pe uşa navei iar vocea din *off* a declarat că acea ieşire în spaţiu demonstra superioritatea de netăgăduit a socialismului, s-a auzit exclamaţia furioasă a unui spectator scos din răbdări:

— Da' intră naibii odată! Hai, intră!

Nu, nu eram singurii care ne temeam de impostura unui fals Belmondo. Toată sala cinematografului *Octombrie roşu* se temea să nu fie trădată…

După primele secvenţe ale filmului, orice îndoieli dispăruseră. Cu muşchii încordaţi la maximum, eroul nostru escalada zidul unei clădiri în flăcări. Flăcări prelungi riscau în orice moment să-i aprindă pelerina de mătase neagră. Iar sus de tot, pe o cornişă îngustă, eroina scotea gemete disperate, înălţa ochii la cer, gata să leşine…

Cea de-a o sută treia aniversare, plimbarea cosmonautului somnambulic, justețea universală a doctrinei, totul s-a şters dintr-o dată. Sala a încremenit: va reuşi s-o smulgă din flăcări pe frumoasa evanescentă?

Belmondo era adevărat!

Când tensiunea a atins apogeul, când întregul *Octombrie roşu* şi-a potrivit respirația după ritmul escaladei temerare, când toate degetele s-au încleştat de scaune imitând efortul degetelor agățate de cornişa de la ultimul etaj, când Belmondo mai rezista doar grație magnetismului privirilor noastre, incredibilul s-a produs...

Camera de filmat a descris un zigzag amețitor şi am văzut clădirea culcată la orizontală, pe planşeul unui platou de filmare. Şi pe Belmondo care se ridica în picioare, scuturându-şi pelerina de praf... Un regizor îl certa pentru nu ştiu ce greşeală de interpretare. Escalada nu era decât un truc! Se târa la orizontală pe o machetă ale cărei ferestre scuipau flăcări bine controlate.

Aşadar, totul era trucat! El însă era mai adevărat ca oricând. Căci ne primise în sacrosancta bucătărie a cinematografului, îngăduindu-ne să aruncăm o privire în spatele nevăzut al magiei. Încrederea pe care o avea în noi era aşadar fără margini!

Clădirea aceea culcată la orizontală reprezenta, de fapt, puntea visată, cam ca spionul din cutia de conservă. O punte către o lume mai adevărată decât lumea celei de-a o sută treia aniversări şi a doctrinelor universale.

Şi, întăriți de experiența noastră occidentală, l-am urmat pe Belmondo în noua lui aventură. Ieşea din studio sărind peste ferestrele şi pereții clădirii în flăcări...

Redescopeream Occidentul. Lumea în care oamenii trăiau fără să le pese de umbra lugubră a culmilor luminoase. Lumea aventurii pentru frumusețea gestului. Lumea trupurilor mândre de forța superbelor mecanisme trupeşti. Lumea pe care o puteai lua în serios pentru că nu se temea să se arate comică.

Dar mai ales limbajul ei! Era o lume în care orice putea fi spus. În care realitatea cea mai încurcată, mai tenebroasă îşi găsea cuvântul care s-o exprime: amant, rival, metresă, dorință, legătură... Realitatea amorfă, incalificabilă ce ne înconjura începea să se structureze, să se definească, să-şi dezvăluie logica. Occidentul se citea!

Şi repetam pe litere, cu drag, cuvintele acelui univers fantastic...

De data asta, Belmondo era cascador. Încă pe jumătate analfabeți în limbajul occidental, ghiceam totuşi în acest rol o puternică figură de stil. Da, o metaforă în carne şi oase. Cascador! Erou al cărui curaj era mereu atribuit altuia. Condamnat să rămână tot timpul în umbră. Să iasă din joc chiar în momentul când eroina urma să-i răsplătească bravura. Sărutarea ei, vai, ajungea pe buzele fericitei sosii care nu făcuse nimic ca s-o merite…

La un moment dat, acest rol ingrat a fost deosebit de dur. Cascadorul a trebuit să se rostogolească de mai multe ori pe o scară ca să evite rafalele unui pistol-mitralieră. Regizorul, care avea toate apucăturile sadice ale editorului din filmul precedent, îl obliga fără milă să repete exercițiul. Urcatul scării devenea tot mai greu, căzătura tot mai dureroasă. Şi, de fiecare dată, o voce feminină exploda într-o disperare tragi-comică:

— Doamne sfinte! L-au omorât!

Dar eroul se ridica după teribila căzătură şi anunța:

— Nu, încă nu mi-am fumat ultimul trabuc!

Această replică, repetată de patru-cinci ori, a găsit un neaşteptat ecou în sufletul spectatorilor din *Octombrie roşu*. Utkin şi cu mine ne-am gândit imediat la trabucele lui Samurai şi ale fostului său idol de la Havana. Dar ecoul acestei exclamații a fost mai profund. Ea concentra ceea ce mulți spectatori încercau să spună de mult. „Nu, nu, voiau să spună mulți dintre ei, încă nu am…” Dar nu găseau cuvântul potrivit ca să explice că, da, chiar şi după zece ani de lagăr, puteai încerca să-ți refaci viața. Că puteai, chiar văduvă de război fiind, să mai speri. Că până şi aici, în fundul Siberiei, primăvara exista şi că anul acesta, negreşit, va fi o primăvară plină de fericire şi de întâlniri faste.

— *Nu, încă nu mi-am fumat ultimul trabuc!*

Expresia fusese găsită.

Şi Dumnezeu ştie câți locuitori din Nerlug, în clipele cele mai negre ale vieții, n-au formulat mental această replică, făcându-şi singuri cu ochiul, ca să prindă curaj.

După acel spectacol, pentru prima oară, ne-am petrecut noaptea nu la bunicul lui Utkin, ci într-un vagon…

Samurai ne-a adus la gara din Nerlug iar acolo, sărind peste şine, s-a îndreptat spre liniile cele mai îndepărtate, pe jumătate acoperite de zăpadă… Ne-am apropiat de garnitura trasă lângă un teren viran. Mai multe trenuri dormeau pe liniile moarte. Samurai

părea să ştie ce caută. Mergând printre două trenuri de marfă, a intrat deodată sub un vagon făcându-ne semn să-l urmăm...

Ne-am pomenit în fața unui tren de persoane cu ferestre întunecate. Oraşul, zgomotele şi luminile gării dispăruseră. Samurai a scos din buzunar o tijă subțire de oțel, a vârât-o în broască. S-a auzit un țăcănit uşor şi uşa s-a deschis...

Un ceas mai târziu, eram instalați confortabil într-un compartiment. Nu era curent electric, dar lumina îndepărtată a unui felinar şi reflexul zăpezii ne erau suficiente. Samurai, care pornise instalația de încălzire de la capătul culoarului, ne-a făcut un ceai adevărat – singurul ceai adevărat, cel care se bea în trenuri, în serile de iarnă. Am pus pe masă mâncarea de care nu ne atinsesem la amiază. Mirosul focului şi al ceaiului tare plutea în compartiment. Mirosul lungilor călătorii de-a lungul Imperiului... Mai târziu, lungiți în cuşete, am discutat îndelung despre Belmondo. De data asta, fără strigăte, fără gesturi largi. Era prea aproape de noi, în seara aceea, ca să fie nevoie să-l imităm...

Noaptea, am visat-o pe noua lui parteneră. Pe fermecătoarea cascadoare. Somnul meu era transparent ca zăpada ce începuse să cadă în spatele ferestrei negre. Mă trezeam des, ca să adorm din nou după câteva clipe. Ea nu mă părăsea, dar pentru cele câteva secunde se muta în compartimentul vecin. Cu ochii plini de întuneric, îi simțeam prezența tăcută dincolo de peretele subțire care ne separa. Ştiam că trebuie să mă scol, să ies pe culoar şi s-o aştept acolo. Eram sigur că o voi întâlni, pe ea, pe misterioasa pasageră din Transsiberian. Însă de fiecare dată când visul era gata să capete formă, auzeam zgomotul unui tren ce trecea pe o linie paralelă cu a noastră. Aveam iluzia că cei care goneam prin noapte eram noi. Adormeam iarăşi. Iar ea revenea, era din nou acolo. Vagonul nostru gonea înspre Vest. Sfidând zăpada şi frigul. Spre Occident.

Astfel, sfârşitul lumii n-a mai avut loc. Iar Nerlugul a văzut încă două sau trei filme cu Belmondo. Părea că, în urma unui enorm decalaj de timp, acele comedii se rătăciseră, aruncate de valul zilelor pe un țărm pustiu, aşteptând ani de zile ca să irupă, în sfârşit, unul după altul.

Belmondo îmbătrânea puțin, apoi întinerea din nou, îşi schimba partenera, țara, continentul, revolverul, tunsoarea, nuanța pielii bronzate... Nouă însă ni se părea întru totul firesc. Îi atribuiam o imortalitate foarte specială, cea mai exaltantă, aceea

care-ți permite să călătoreşti prin vârste, să te întorci în timp, ori să te apropii de declin doar pentru a simți mai bine gustul tinereții.

Nu era de mirare că acea călătorie prin timp amesteca atâtea trupuri feminine superbe, atâtea nopți toride, atâta soare şi atâta vânt.

Belmondo s-a mutat în oraş, în sala cinematografului *Octombrie roşu*, la jumătatea drumului dintre clădirea masivă a miliției şi KGB-ului local şi uzina *Comunarda*, unde se fabrica sârma ghimpată pentru toate lagărele din acea parte a Siberiei...

A ocupat panoul cel mare, iar trecătorii de pe bulevardul Lenin nu mai vedeau uniformele cenuşii ale milițienilor, nici enormii colaci de sârmă ghimpată cărați în camioane, ci surâsul lui.

Fără s-o spună, locuitorii erau siguri că autoritățile făcuseră o gafă enormă lăsându-l pe omul acela, cu un asemenea surâs, să-şi stabilească domiciliul pe bulevard. Fără să-şi poată explica intuiția lor, simțeau că surâsul acela avea să le joace un renghi conducătorilor oraşului. Într-o zi... Căci deja spectatorii constatau surprinşi că nu se mai înfiorau la vederea uniformelor cenuşii, nici nu se tulburau în fața infamilor arici de fier din camioane. Vedeau surâsul de la capătul bulevardului Lenin, lângă cinema, şi surâdeau ei înşişi simțind o boare de încredere în mijlocul ceții înghețate.

Iar în fața magazinului de spirtoase, pentru prima oară în viața noastră, am fost martorii unei explozii de râs, nu ai unei bătăi... Da, toți bărbații aceia aspri, roşii în obraji, râdeau în hohote; se cocoşau nu din cauza unei lovituri în plex, ci de râs! Se loveau peste coapse cu pumnii lor de fier, îşi ştergeau lacrimile, înjurau, râdeau! Iar în gesturile, în strigătele lor, îl recunoşteam pe ultimul Belmondo. Era acolo, printre siberienii noştri – căutători de aur, vânători de zibeline, tăietori de lemne...

Din nou, locuitorii care treceau pe lângă magazin îşi spuneau cu o bucurie secretă: „Da, au făcut o mare prostie, activiştii ăştia, lăsându-l acolo, pe bulevard!”

Imperturbabil, Belmondo ne surâdea de departe.

În iubirea oarbă pe care i-o purtam, ne explicam toate schimbările prin prezența lui. Totul era, direct sau indirect, legat de el. Ca acel tunet, ca acele fulgere de la-nceputul lui aprilie, în cerul încă iernatic, deasupra oraşului îngropat în zăpadă.

Am auzit acea furtună intempestivă noaptea, după film, lungiți în cuşetele compartimentului nostru. Un fulger ne-a

încremenit chipurile uimite. Tunetul a bubuit. Noi îl ascultam prin somnul plin de vise. Trenul nostru nemişcat părea să pornească într-o călătorie în care domnea un minunat haos de anotimpuri, climate şi timpuri. O furtună tropicală peste ținutul zăpezilor.

Ne grăbeam să adormim din nou, în speranța unor vise fastuoase. Dar ceea ce am văzut în călătoria aceea s-a dovedit de o simplitate neaşteptată...

Era o gară mică, mult mai modestă decât cea din Nerlug, o casă pierdută printre brazii tăcuți. O sală de aşteptare luminată slab de o lampă ce nu se vedea. Zgomotul înăbuşit al câtorva persoane, puține, care nici ele nu se vedeau, un funcționar ce-şi reprima căscatul. Mirosul unei sobe în care ardeau butuci de mesteacăn. Iar în mijlocul sălii, în fața unui panou cu sosiri şi plecări ce nu conținea decât câteva rânduri, o femeie. Citea cu atenție orele de sosire, privind din când în când orologiul cel mare de pe perete. Simțeam, în somnul meu, că de data asta nu aştepta zadarnic, că dintr-o clipă în alta, negreşit, avea să vină cineva. Cu un tren ciudat a cărui sosire nu era anunțată de niciun panou...

Aerul nocturn, îmbibat de mirosul înțepător al furtunii, intra în vagonul nostru adormit. Avea prospețimea primei înghițituri de aer pe care o inspiră călătorul ce coboară din tren, noaptea, într-o gară necunoscută, unde-l aşteaptă o femeie...

13

Într-o seară, am nimerit peste un tren nou-nouț...

Da, în vagoanele acelea nu mai urcase niciun călător. Vopseaua verde era netedă, lucioasă, plăcuțele emailate de o albeață strălucitoare, de faianță. Prin geamurile perfect transparente, părea să se străvadă un interior mai adânc, mai îmbietor. Interiorul acela, cu banchete mirosind a muşama nouă, concentra în el însăşi chintesența călătoriilor. Spiritul lor. Sufletul. Voluptatea lor.

În seara aceea, Samurai n-a pornit instalația de încălzire. A scos din rucsac o sticlă ciudată, plată, pe care-a luminat-o cu o lanternă. Apoi, punând pe masă o cană din aluminiu, şi-a turnat câteva picături dintr-un lichid gros, cafeniu, şi a băut încet, parcă pentru a-i simți întreaga savoare.

— Ce-i asta? am întrebat noi curioşi.

— E mult mai bun decât ceaiul, credeți-mă, a răspuns el surâzând cu un aer misterios. Vreți să gustați?

— Nu, mai întâi ne spui ce este!

Samurai şi-a mai turnat din lichidul cafeniu, a băut mijindu-şi ochii, apoi a anunțat:

— Infuzie de Harg. Vă amintiți? Rădăcina pe care a găsit-o Utkin. Vara trecută…

Băutura avea un gust pe care n-am izbutit să-l identificăm, nici să-l asociem cu vreun gust cunoscut. O savoare alcoolizată ce părea să detaşeze gura şi capul de restul trupului. Sau mai curând să umple restul trupului cu un soi de imponderabilitate luminoasă.

— Olga mi-a spus, a explicat Samurai cu o voce care plutea deja în imponderabilitatea aceea aeriană, că nu e un afrodiziac, ci doar un simplu euforizant…

— Afro, ce? am întrebat eu, zăpăcit de acele silabe insolite.

— Eufo, cum? a făcut Utkin holbând ochii.

Sonoritatea acelor cuvinte necunoscute avea şi ea ceva volatil, vaporos…

Ne-am lungit în cuşetele noi, având în minte scena din film care ne impresionase cel mai mult şi care a alunecat imperceptibil în somnul nostru plin de vise de iubire demne de rădăcina Harg…

În scena aceea, fermecătoarea parteneră a lui Belmondo, îmbrăcată doar cu un sutien şi cu nişte chiloți minusculi, smulgea fața de masă răsturnând o vază enormă cu un buchet superb. Şi, într-un elan sălbatic, îi propunea eroului nostru să celebreze liturghia lor senzuală acolo, pe masă. Eroul eluda această ofertă extravagantă. Iar asta pentru că voia – înțelegeam noi – să ne menajeze pudoarea. Deja, vederea acelei bacante umplea întregul *Octombrie roşu* de un freamăt cu totul special. Belmondo simțea că, dacă cedează dorinței, declanşarea unei revoluții la Nerlug era iminentă. Cu ocuparea clădirii masive a miliției şi demolarea fabricii de sârmă ghimpată *Comunarda*. Refuza aşadar propunerea, dar, ca să-şi salveze prestigiul viril în ochii spectatorilor, evoca un cu totul alt câmp de luptă amoros:

— Pe o masă? Şi de ce nu în picioare într-un hamac? Sau pe schiuri?

Cât îl puteam iubi şi câtă încredere aveam în el ca să luăm în serios o asemenea ipoteză! Da, crezusem cu tărie într-o atare performanță erotică pur occidentală. Două trupuri bronzate, în picioare (!) într-un hamac agățat de trunchiurile păroase ale

palmierilor. Dezlănţuirea dorinţei era proporţională cu dezechilibrul fericit de sub picioarele lor. Frenezia îmbrăţişărilor sporea amplitudinea tangajului. Profunzimea fuziunii inversa pământul şi cerul. Amanţii nopţii tropicale se regăseau în căuşul hamacului, leagăn de iubire al cărui balans se potolea încetul cu încetul…

Cât despre amorul pe schiuri, eram cei mai potriviţi ca să ne imaginăm scena. Cine, mai bine decât noi, care ne petreceam jumătate din viaţă pe tălpicile pentru zăpadă, şi-ar fi putut imagina acea căldură intensă care ne înfierbânta trupurile după două-trei ore de mers? Amanţii aruncau beţele, pista se împărţea în două şi nu se mai auzea decât respiraţia gâfâită, scârţâitul cadenţat al zăpezii sub schiuri şi râsul unei coţofene indiscrete pe o creangă de cedru…

Preferam totuşi hamacul, era mai exotic. În seara aceea, plutind în aburii rădăcinii Harg, ne lăsam legănaţi de el. Auzeam în somn foşnetul frunzelor lungi de palmier, trăgeam în piept briza nocturnă a oceanului. Din când în când, o nucă de cocos cădea pe nisip, un val languros venea să moară lângă sandalele noastre împletite. Iar cerul plin ochi de constelaţii tropicale se legăna în ritmul dorinţei noastre…

Treziţi în plină noapte, am rămas o vreme cu ochii deschişi, fără să facem vreo mişcare. Fără ca vreunul din noi să îndrăznească să le spună celorlalţi ce-i trecuse prin minte. Legănatul hamacului continua parcă şi-acum. Ne-am gândit mai întâi la un tren care trecea pe lângă noi şi care ne scutura încet… Până la urmă, Utkin, care se culcase în cuşeta de jos, şi-a lipit fruntea de fereastra neagră, încercând să străpungă întunericul. I-am auzit exclamaţia neliniştită:

— Unde ne ducem aşa?

Trenul nostru gonea prin taiga. Nu erau simple manevre pe liniile din gară, ci, neîndoielnic, un mers rapid şi regulat. Nu se vedea nici cea mai mică lumină: doar zidul impenetrabil al taigalei şi o fâşie de zăpadă de-a lungul liniei.

Samurai s-a uitat la ceas: era două fără cinci.

— Ce-ar fi să sărim? am propus eu cuprins de panică, dar simţind deja începutul unei beţii exaltante.

Ne-am dus toţi trei spre ieşire. Samurai a deschis uşa vagonului. Ni s-a părut că o creangă de brad îngheţată ne plesneşte peste obraz, tăindu-ne răsuflarea. Era ultimul ger al iernii, lupta ei de ariergardă. Àcele vântului, pulberea de zăpadă şi umbra nesfârşită a taigalei… Samurai a trântit uşa.

— Să sari aici înseamnă să te arunci direct în gura lupilor. Pun pariu că mergem deja de cel puțin trei ore. Apoi, la viteza asta… Nu ştiu decât un om în stare s-o facă, a adăugat el.

— Cine?

Samurai a surâs făcându-ne cu ochiul:

— Belmondo!

Am râs. Frica ne-a mai trecut. Revenind în compartiment, am hotărât să coborâm la prima oprire, la prima aşezare de oameni… Utkin a scos o busolă şi, după manipulări migăloase, a anunțat:

— Mergem spre est!

Am fi preferat direcția opusă. Dar aveam de ales?

Legănatul vagonului a învins rezistența noastră eroică la somn. Am adormit imaginându-ne toți trei aceeaşi scenă: Belmondo împinge uşa vagonului, scrutează noaptea înghețată ce defilează cu toată viteza în vârtejul de zăpadă spulberată şi, sprijinindu-se pe scara vagonului, se aruncă în umbra deasă a taigalei…

Am fost treziți de o linişte şi de o nemişcare absolute. Şi de răcoarea luminoasă a dimineții. Ne-am luat căciulile, rucsacurile, şi ne-am repezit spre ieşire. Afară însă nu se vedea nici urmă de locuire sau de activitate umană. Doar coasta împădurită a unei coline care se impregna încet de limpezimea soarelui ce răsărea…

Rămâneam în fața uşii deschise, adulmecând aerul. Nu era înghețat şi sec, ca la Svetlaia. Ne pătrundea în plămâni cu o blândețe catifelată, mângâietoare. Nu era nevoie, înainte de a-l trage în piept, să-l încălzeşti în gură, ca pe asprele pale de vânt de la noi. Zăpezile care se întindeau în fața noastră ne-au dus cu gândul la un straniu dezgheț permanent. Iar pădurea ce urca pe coasta colinei era, şi ea, total diferită de taigaua noastră. În desenul ramurilor, arborii de aici aveau o delicatețe puțin sinuoasă, manierată. Da, parcă erau desenate cu tuş pe un fond de zăpadă muiată, în lumina cernută a soarelui ce răsărea. Iar în jurul trunchiurilor se încolăceau şerpii lungi ai lianelor. Era jungla, pădurea tropicală, pe care înghețul o încremenise brusc…

Deodată, printre arbori, am văzut o portocală… Da, o pată colorată semănând cu nişte bucăți de coajă de portocală presărate pe zăpadă, printre trunchiurile şi crengile negre. Samurai – care era prezbit – a strigat:

— Păi ăsta-i un tigru!

De îndată ce cuvântul a fost pronunțat, fragmentele de coajă s-au asamblat într-un corp de felină puternică.

— Un tigru de Usuri, a şoptit Utkin cu admirație.

Tigrul era acolo, la două sute de metri de tren, şi părea că ne priveşte calm. Probabil că în fiecare dimineață traversa linia ferată prin acelaşi loc, şi era surprins să vadă trenul nostru nou-nouț care-i tulbura obiceiurile de stăpân al taigalei.

Trenul s-a pus în mişcare şi ni s-a părut că simțim tensiunea imediată din muşchii acelui corp regal, gata să facă un salt ca să evite pericolul...

Nu a mai fost, până la capăt, nicio oprire. Am încetat să ne mai facem griji, înțelegând că dintr-o escapadă anodină călătoria noastră se transformase de-o bună bucată de vreme într-o adevărată aventură. Trebuia s-o trăim ca atare. Se va opri vreodată trenul ăsta nebun?

Busola lui Utkin continua să arate sudul. Cerul se făcea din ce în ce mai cețos, contururile dealurilor deveneau neclare. Iar gustul vântului ce intra pe fereastra deschisă scăpa oricărei definiții: călduț? umed? liber? nebun?

Parfumul lui aparte se intensifica, se îngroşa. Şi, de parcă locomotiva obosea în cele din urmă să lupte împotriva acelui flux din ce în ce mai dens, de parcă vagoanele noi se împotmoleau în valul acela înmiresmat, trenul a încetinit, a trecut pe lângă o periferie modestă, apoi pe lângă un peron foarte lung, şi în sfârşit s-a oprit.

Am coborât în mijlocul unui oraş necunoscut. Cu flerul nostru de sălbăticiune, mergeam pe bulevardul impregnat de suflul puternic simțit încă din vagon. Voiam să ajungem la izvorul lui. Mai întâi a fost o îngrămădire de clădiri urâte şi joase, de antrepozite cu porțile căscate, au urmat siluetele negre ale macaralelor...

Şi, dintr-o dată, a fost capătul lumii!

Orizontul a dispărut în pâcla călduță. Pământul s-a oprit la câțiva paşi în fața noastră. Cerul începea la picioarele noastre.

Ne-am oprit pe malul Pacificului. Răsuflarea lui profundă fusese aceea care ne imobilizase trenul...

Refăcusem traseul fabulos al cazacilor de odinioară. Şi, la fel ca ei, am rămas multă vreme tăcuți, trăgând în piept mirosul iodat de alge, încercând să înțelegem deneînțelesul.

Acum, sensul călătoriei noastre ne apărea cu claritate. Neputând ajunge în Occidentul viselor noastre, recursesem la un şiretlic: mergând spre est, ajunsesem în acest Extrem-Orient unde estul şi vestul se întâlnesc în abisul cețos al oceanului. Inconştient, folosisem şiretlicul asiatic al tigrilor din Usuri: ca să-l

păcălească pe vânătorul ce merge pe urmele lor, fac un cerc larg prin taiga şi, la un moment dat, ajung în spatele urmăritorului…

Şi astfel, făcându-ne că fugim de Occidentul inaccesibil, ne pomenisem în spatele lui.

Am întins mâna spre valul ce murmura pe pietrele şlefuite ale plajei. Apa avea un gust aspru, sărat. Râdeam lingându-ne degetele…

Oraşul, în fața imensității oceanului, părea aproape mic. Semăna cu toate oraşele mijlocii ale Imperiului, cu Nerlug, de pildă: aceleaşi blocuri din prefabricate, aceleaşi nume de străzi – bulevardul Lenin, piața Octombrie –, aceleaşi lozinci scrise pe pânză roşie. Erau însă portul, şi cartierul de lângă el…

Aici ghiceam cel mai bine prezența Occidentului. Mai întâi, vapoarele. Cu enorma lor masă albă, dominau agitația de pe cheiuri, stivele de containere, clădirile antrepozitelor. Ne lăsam capul pe spate ca să le citim numele, ca să le admirăm ghirlandele de fanioane multicolore.

Mulțimea de pe străzile portuare nu avea nimic în comun cu trista galerie de chipuri pe care-o întâlneai la Nerlug. Paltoanele în culori deschise ale femeilor, surâzătoare, tinere, vestele negre ale matelotilor, care, după desertul cețos al oceanului, sorbeau din ochi furnicarul de ființe şi lucruri. Din loc în loc, auzeam crâmpeie de replici în limbi străine. Ne întorceam: erau când fața şi ochii oblici ai unui japonez, când barba blondă a unui scandinav. Desigur, nu rareori vedeam panouri chemând poporul să sporească productivitatea muncii, ori să se avânte spre victoria finală a comunismului. Aici însă, erau cel mult o pată de culoare în tabloul viu al cartierului…

Printre femeile cu capul descoperit, printre marinarii purtând bluzoane scurte şi berete cu panglici negre fâlfâind în vânt, printre străinii cu haine elegante şi uşoare, ne simțeam ca nişte extratereştri. Scurtele noastre de oaie, căciulile mari şi mițoase de blană, pâslarii groşi arătau că veneam din fundul iernii siberiene. Dar, ciudat, nu ne simțeam deloc stingheriți. Ghicisem imediat sufletul ospitalier al străzilor, primitoare cu oameni veniți din colțurile cele mai exotice ale globului, oameni pe care nimic nu putea să-i surprindă. Mergeam în mijlocul mulțimii animate, trăgeam în piept vântul iodat al largului… Nu mai eram noi înşine!

Eram dublurile noastre ideale: Amantul, Războinicul, Poetul.

Privirea mea, la fel ca aceea a unui şoim, intercepta din zbor rapide priviri feminine aruncate în direcția noastră. Samurai

înainta mândru, cu un surâs imperceptibil pe buze, cu o umbră de oboseală în ochi – un soldat după o efemeră victorie într-un război fără capăt. Cât despre Utkin, el îşi dădea seama că, pentru întâia oară, nimeni nu lua seama la felul lui de a merge. Căci nu puteai înainta altfel pe străzile acelea – vântul desfăcea poalele paltoanelor de culoare deschisă ale femeilor, făcea să fâlfâie pantalonii largi ai marinarilor, pe străini îi făcea să se clatine. Utkin împungea cerul cu umărul, şi era întru totul firesc, toți trecătorii aveau impresia că-şi iau zborul, luați de vântul Pacificului. În plus, erau atâtea de văzut, că ne opream tot timpul. Utkin aprecia mai demult opririle în care mersul lui şchiopătat dispărea... Acolo însă, pe străzile acelea, era inutil să-l ascundă – din contră, în agitația teatrală a mulțimii, piciorul lui beteag devenea semnul unui trecut personal unic...

— Ar fi bine să cumpărăm ceva de halit, a îndrăznit în cele din urmă să propună Poetul.

— Mai am paisprezece copeici, a spus Amantul. O pâine pentru trei, o să ajungă.

Războinicul tăcea. Apoi, fără să ne spună nimic, s-a îndreptat spre unul din grupurile din mijlocul micii piețe. Vedeam oameni care schimbau pachete, cercetau haine, încălțări. O piață portuară. Samurai s-a pierdut în mulțime câteva minute, apoi a reapărut, surâzător.

— Mâncăm la restaurant, ne-a anunțat el.

Întrebările erau inutile. Ştiam că Samurai îşi vânduse „rinocerul", o pepită de aur cu o proeminență ce amintea de cornul acestui animal, o pepită mare, cât unghia de la degetul mare. Ne spunea mereu că o păstrează pentru o situație deosebită...

Chelnerii ne-au privit cu un aer indecis, întrebându-se desigur dacă e cazul să ne dea afară ori să ne tolereze. Aerul hotărât al lui Samurai şi tonul lui voluntar i-au impresionat. Ne-au întins meniul.

La masă, vorbeam despre Belmondo. Fără să-i pronunțăm numele, îi evocam aventurile de parcă fuseseră trăite de cunoştințele noastre apropiate sau de noi înşine. Am început discuția – ceva între o pălăvrăgeală mondenă şi un dialog între agenți secreți.

— A greşit că s-a lăsat băgat în povestea aia cu furtul tabloului, spunea Samurai cu vocea lui calculată, în timp ce-şi tăia cotletul.

— Da, şi mai ales la Veneţia! întărea Utkin, intrând cu plăcere în joc.

— Sau măcar să fi scăpat mai întâi de amantă, adăugam eu cu o vehemenţă voioasă. Pentru că, nu-i aşa, o fată ca ea, goală cum era, cu fundul gol şi cu un soţ furios ca un câine turbat, asta, pentru un spion, e curată sinucidere…

Clienţii de la mesele vecine tăcuseră şi întorceau capul spre noi. Era clar, discuţia noastră îi făcea curioşi. Cei trei chelneri îşi păstrau aerul ursuz şi dispreţuitor. Nu pricepeau dacă eram nişte tineri colhoznici în plin delir, sau trei muşi care făcuseră înconjurul lumii.

— Hai, tineret, plata rapid şi fuga marş la şcoală! S-au săturat toţi de balivernele voastre…

Am văzut, la mesele vecine, câteva surâsuri curioase. Chiar şi pentru un restaurant din port, trioul nostru era prea insolit.

Samurai l-a privit pe chelner cu o indulgenţă ironică şi a anunţat ridicând uşor tonul, ca să-l audă toţi:

— Puţină răbdare, încă nu mi-am fumat ultimul trabuc!

Şi, fără grabă, dintr-un toc elegant de aluminiu fin, a scos o havană adevărată, lungă de cel puţin douăzeci de centimetri. Cu un gest precis, i-a tăiat un capăt şi a aprins-o.

Suflând primul nor de fum înţepător, i-a spus chelnerului rămas cu gura căscată:

— Ai uitat să ne aduci o scrumieră, tinere…

Efectul a fost năucitor. Cei de la mesele vecine şi-au stins ţigările lor jalnice; chelnerii, stupefiaţi, au dispărut în bucătărie. Samurai, lăsându-se pe spătarul scaunului, a început să-şi savureze trabucul cu ochii mijiţi, cu privirea pierdută în depărtarea unui vis. De acolo, Belmondo ne trimitea surâsul lui cald…

Aşa am mâncat „rinocerul” de aur al lui Samurai. Îl vânduse la repezeală, deci ieftin. Cu rublele ce-i rămâneau, am putut cumpăra trei bilete clasa a treia la un tren de noapte. Bilete fără loc într-un vagon ticsit, plin cu bagajele heteroclite ale unor călători puţin exigenţi în materie de confort; un bec chior din tavan le lumina chipurile banale şi hainele groase. Iar difuzorul din perete transmitea buletinul de ştiri al serii:

— … în cinstea celei de-a şaptezecea aniversări… colectivul a hotărât să depăşească cu unsprezece la sută…

Locomotiva a mugit, iar în tonul acelui strigăt de adio am simţit pentru ultima dată aerul răcoros şi ceţos al Pacificului…

În schimb, pasagerii au scos un oftat de uşurare – în sfârşit! – şi au început să-şi scoată din bagaje mâncarea învelită în hârtie pătată de grăsime. Vagonul s-a umplut de mirosuri de pui fript, de cârnat afumat, de brânză topită. Neputând suporta acele efluvii alimentare, ne-am cățărat sus, pe plasele pentru bagaje. Rumoarea discuțiilor ajungea până la noi, estompată de țăcănitul roților. Era un flux neîntrerupt în care se amestecau de toate: istorii alarmante despre legendarele întârzieri ale trenurilor din cauza unor viscole cosmice, teama că peştele congelat va începe să se dezghețe şi să picure pe hainele călătorilor, povestiri vânătoreşti, diatribe contra japonezilor care „ne jefuiesc taigaua” şi, bineînțeles, inevitabile amintiri din război punctate de refrenul „pe vremea lui Stalin era mai multă ordine”.

Din acea cacofonie atenuată de țăcănitul roților, străbătea vocea egală a unui omuleț fără vârstă, un soi de chinez rusificat cu fața rotundă, cu ochii ca nişte crăpături înguste, negre şi strălucitoare, din care țâşnea privirea. Era aşezat într-un colț şi, fără pauză, povestea tot felul de istorii legate de viața lui pe malul marelui fluviu. Povestirile se înlănțuiau, formau o saga epică adresată nu se ştie cui. Oricum, insul s-a dovedit a fi cel mai rezistent la oboseala nopții. Toți ceilalți pasageri tăcuseră de mult, ghemuiți pe băncile tari, încercând să găsească cea mai bună poziție între picioarele şi coatele vecinilor. Doar povestea bătrânului chinez nu se mai termina. Vocea monotonă şi parcă de copil a acelui bărbat fără vârstă umplea întunericul:

— ... era de-acuma în iunie, când dintr-o dată a-nceput să ningă. Aveam în grădină cartofi, au înghețat, aveam morcovi, au înghețat, aveam trei meri, au înghețat, totul a înghețat. Fluviul s-a umflat şi mai mult. Peşte nu era. Atunci, Nicolai mi-a zis: în sat, la inspectoratul de vânătoare, se dau cincizeci de ruble pentru fiecare lup ucis. Îi zic: da, numai că mai întâi trebuie să-i ucizi. El îmi zice: noi o să-i plantăm, lupii. Zic: cum adică, să-i plantăm? Păi, ca pe cartofi, îmi zice. Şi uite ce-a făcut. A mers în taiga, le-a găsit vizuina. Lupoaica nu era. În vizuină, şase pui. Numai că pentru pui inspectoratul nu dădea nimic. Atunci, Nicolai le-a legat picioarele cu sârmă. Şi am plecat. El mi-a zis: lupoaica nu-şi părăseşte puii niciodată. Iar puii or să crească. Numai că n-or să poată merge... Toamna, ne-am întors. Iar Nicolai i-a ucis pe toți, cu o bâtă, ca să facă economie de cartuşe. L-am ajutat să-i care la teleagă, apoi să-i aducă-n oraş. La inspectorat, i-au dat trei sute de ruble. Nicolai a cumpărat votcă, opt sticle, ca să sărbătorim. Dar a băut prea mult, doctorul zicea

că şi-a ars stomacul. Apoi l-am îngropat, iar cu restul de bani nevastă-sa a cumpărat o piatră de mormânt pe cinste, din granit negru. Dar muncitorii care-o cărau au băut, au băut, şi...

Nu mai puteam să ascult vocea aceea. Mi-am astupat urechile. Dar povestirea părea să-mi intre în cap şi fără cuvinte, auzisem deja prea mult, puteam uşor să prevăd continuarea: au băut, iar piatra a căzut şi s-a spart...

Nu mai suportam; am coborât de pe plasa îngustă şi am început să merg de-a lungul culoarului plin de bagaje şi de picioarele călătorilor ațipiți. Am traversat două vagoane asemănătoare cu al nostru, pline cu aceleaşi damfuri de mâncare, cu aceeaşi rumoare surdă de oameni înghesuiți şi zgâlțâiți, cum sunt întotdeauna călătorii din ultimele vagoane. Au urmat vagoanele de clasa a doua; aici călătorii dormeau în cuşete, din care ieşeau afară picioare desculțe sau în ciorapi groşi de lână, blocând culoarul îngust. Trebuia să-i ocolesc cu agilitate... Apoi am ajuns la un culoar gol. Toate uşile compartimentelor erau închise. Călătorii din vagonul acela dormeau deja...

Am străbătut încă trei-patru culoare mirosind a săpun de toaletă, curate, pustii. Simțeam că mă apropii de țelul expediției mele... Acel misterios vagon-lit, vagon-vis... Acolo unde călătoreau puținii occidentali ce se aventurau în ținuturile sălbatice ale patriei noastre.

Am împins uşa, am adulmecat aerul şi, în clipa aceea, am văzut-o!

Stătea la fereastră, în spațiul îngust dintre uşile de la capătul vagonului. Era acolo, cu privirea pierdută în tenebrele nopții siberiene. Fuma. O țigaretă lungă şi fină de culoare brună, în care am recunoscut replica feminină a havanei lui Samurai. Pe umeri avea o blană uşoară şi mătăsoasă. Chipul ei, în lumina discretă a vagonului de lux, nu avea nimic deosebit. Trăsăturile-i fine aveau paloarea senină a călătoriilor de întoarcere...

M-am oprit la câțiva metri de ea, parcă mă loveam de aura invizibilă ce-i învăluia întreaga persoană. O devoram din ochi. Priveam mâna care ținea țigareta şi desfăcea puțin o poală a hainei de blană. Piciorul încălțat cu o botină scurtă, sprijinit pe un mic rebord al peretelui. Genunchiul, sub transparența întunecată a ciorapului, mă fascina. Genunchiul acela fragil lăsa să se ghicească un picior ce nu avea nimic din rotunjimea bronzată a antilopelor din filmele noastre. Nu, vedeam o coapsă prelungă şi nervoasă, şi auriul fin al pielii catifelate.

Deşi eram un tânăr sălbatic, pătrundeam misterul intim al chipului, al trupului acela. Nu cu gândirea. N-aş fi putut nici măcar să spun pe cine întâlnisem. Însă aroma ţigaretei lungi, reflexul de pe genunchiul femeii erau suficiente pentru intuiţia mea. O priveam şi simţeam că nimbul ei protector se risipeşte încet. Şi mi se părea tot mai puţin imposibil să mă arunc spre genunchiul acela, să-l sărut muşcându-l, sfâşiind ciorapul, urcându-mi tot mai sus obrazul orb…

Probabil că pasagera nocturnă îmi bănuia chinul. Peste profilul ei a plutit umbra unui surâs. Îşi cunoştea nimbul inviolabil. O amuza să-l vadă la doi paşi de ea pe tânărul barbar, un sălbatic cu cojoc de oaie şi căciulă mirosind a foc de lemne şi răşină de cedru. „De unde vine ursul ăsta tânăr? se va fi întrebat ea surâzând. Parcă ar vrea să mă sfâşie…”

Tortura mea contemplativă devenea insuportabilă. Sângele îmi zvâcnea în tâmple, iar cuvintele care se repetau ca un ecou nu spuneau nimic, şi totuşi spuneau totul: „O occidentală!… Da, o occidentală. Am văzut o occidentală în carne şi oase!”

În momentul acela, trenul şi-a încetinit mersul şi, intrând pe un pod interminabil, a înaintat greoi pe şinele devenite mai sonore. Diagonale enorme din oţel au început să defileze în spatele ferestrei. M-am repezit la uşa vagonului, am apucat mânerul şi am deschis-o cu forţă. Puterea suflului şi profunzimea hăului negru de sub mine m-au împins înapoi.

Treceam peste fluviul Amur.

Zăporul ce se pregătea în imensitatea lui neagră era cu totul diferit de simbolica descătuşare a sloiurilor care în filmele de propagandă ilustra invariabil „dobândirea conştiinţei revoluţionare de către popor”. Simbolurile acelea ne dezgustau prin sclipiciul lor sterp: câţiva intelectuali în derivă contemplau sloiurile ce curgeau pe Neva şi hotărau pe loc să se dedice revoluţiei…

Nu, Amurului puţin îi păsa de prezenţa contemplatorilor săi. Părea imobil, atât de lentă îi era gestaţia nocturnă. Se vedea o întindere de zăpadă ce se deschidea ca o pleoapă gigantică. Irisul negru – apa – apărea, se lărgea, devenea un alt cer, un cer răsturnat. Un dragon fabulos se trezea, eliberându-se încet de pielea veche, de solzii de zăpadă pe care şi-i smulgea de pe trup. Pielea aceea uzată, poroasă, cu crăpături verzui, forma cute, se rupea, îşi proiecta fragmentele în pilonii podului. Puternica undă de şoc a apei făcea să vibreze sonor pereţii vagonului. Dragonul scotea un lung şuierat înăbuşit, se freca de pilonii de granit,

sfâşia cu ghearele zăpada de pe maluri. Iar vântul aducea cețurile Pacificului, spre care se întindea capul dragonului, şi suflul stepelor înghețate în care i se pierdea coada...

Revenindu-mi puțin câte puțin, am privit-o pe occidentală. Profilul ei m-a frapat prin calmul său absolut. Spectacolul, pare-se, o amuza. Nimic mai mult. O observam şi, aproape fizic, simțeam că nimbul ei transparent era cu mult mai impenetrabil decât crezusem. „E zăporul pe fluviul Amur”, se putea citi pe buzele ei. Da, noaptea aceea era numită, înțeleasă, gata să fie explicată.

Eu însă nu înțelegeam nimic! Nu înțelegeam unde se termina suflul titanic al fluviului şi unde începea respirația mea, viața mea. Nu înțelegeam de ce reflexul de pe genunchiul unei femei necunoscute mă tortura în halul ăsta, şi nici de ce, pentru gura mea, avea gustul ceței îmbibate cu miresme marine. Nu înțelegeam cum, fără să ştiu nimic despre această femeie, puteam simți atât de intens suplețea catifelată a coapselor ei, îmi puteam imagina auriul lor blând sub degetele mele, sub obrazul meu, sub buzele mele. Nu înțelegeam de ce, o dată ghicit secretul căldurii lui aurite, era mai puțin important să posed acel trup. Şi de ce a răspândi căldura aceea în suflul sălbatic al nopții mi se părea deja o posedare infinit mai vie...

Nu înțelegeam nimic. Dar, inconştient, mă bucuram...

Ultimele tronsoane ale podului defilau. Amurul dispărea în noapte. Transsiberianul intra în liniştea deasă a taigalei.

Pasagera nocturnă şi-a strivit restul țigaretei în scrumiera fixată în perete... Fără să mai închid uşa, am început să alerg prin vagoane.

Ştiam că voi regăsi Orientul, Asia şi povestea fără sfârşit a chinezului fără vârstă. O viață în care totul era întâmplător şi în acelaşi timp hotărât dinainte, în care moartea, suferința erau acceptate cu resemnarea şi indiferența ierbii din stepă, în care, noapte de noapte, o lupoaică le aducea de mâncare puilor ei cu labele legate cu sârmă, şi îi privea mâncând, şi uneori scotea un urlet de jale prelung, parcă ghicind că vor fi ucişi şi că moartea lor absurdă o va preceda cu puțin pe aceea a ucigaşului lor, la fel de crudă şi de absurdă. Şi nimeni n-ar putea spune de ce toate astea, şi numai saga monotonă din fundul unui compartiment ticsit putea explica acea absurditate...

Am traversat culoare goale şi culoare în care atârnau picioare goale sau în ciorapi de lână, vagoane pline de răsuflarea grea şi de gemetele celor adormiți, vagoane zumzăind de interminabile

poveşti din război, din lagăre, din taiga – toate vagoanele care ne separau de Occident.

Cățărându-mă pe plasa de bagaje, am început să şuşotesc spre Samurai, culcat în fața mea:

— Asia, Samurai, Asia…

O vorbă şi totul e spus. Nu putem, face nimic. Asia ne stăpâneşte prin spațiile-i nemărginite, prin veşnicia iernilor ei şi prin saga fără sfârşit pe care un chinez rusificat şi nebun – totuna – o povesteşte necontenit într-un ungher întunecat. Acest vagon ticsit este Asia. Dar eu am văzut… o femeie. O femeie, Samurai!… La celălalt capăt al trenului. Dincolo de grămezile de saci murdari, de plasele şiroind de peşte dezghețat, de sutele de trupuri ce-şi rumegă războaiele şi lagărele lor. Femeia aceea, Samurai, era Occidentul pe care Belmondo ne ajutase să-l descoperim. Dar, vezi tu, Belmondo a uitat să ne spună că trebuie să-ți alegi vagonul o dată pentru totdeauna, că nu poți fi în acelaşi timp şi aici, şi acolo. Trenul e lung, Samurai. Iar vagonul occidentalei a traversat deja Amurul, pe când noi încă ne îmbătăm cu răsuflarea lui sălbatică…

Da, îmi spuneam replicile în întuneric, fără măcar să ştiu dacă Samurai mă auzea. Vorbeam despre occidentală, despre reflexul de pe genunchiul ei, sub luciul transparent al unui ciorap cum nu văzusem nicicând pe un picior de femeie. Dar, cu cât povesteam, cu atât simțeam că palpitanta unicitate a întâlnirii noastre se ştergea… La urmă, am tăcut. Şi nu Samurai, ci Utkin (eram aşezați unul cu capul la picioarele celuilalt) a întrebat cu un şuşotit nervos:

— Iar noi, noi unde suntem?

Vocea lui Samurai i-a răspuns, ieşind parcă dintr-o lungă meditație nocturnă:

— Noi suntem pendulul. Între amândouă… Rusia este un pendul.

— Adică orice, a mormăit Utkin. Nici una, nici alta…

Samurai a oftat în întuneric întorcându-se pe spate, apoi a murmurat:

— Ştii tu, Rățoiule, să nu fii nici una, nici alta e deja un destin…

M-am trezit brusc. Utkin, prin somn, mă împinsese cu piciorul. Şi Samurai dormea, cu brațul atârnându-i în gol. „Asia… Occidentul”… aşadar totul fusese un vis. Am simțit o stranie uşurare: Occidentul lor rămânea neştirbit. În colțul lui, chinezul continua să mormăie:

— Iar vecinul ăsta, întorcându-se din război, s-a însurat cu alta, are deja trei copii, iar pe prima nevastă, pe logodnica lui, a uitat-o de mult. Iar ea îl aşteaptă în fiecare seară pe mal. Mai speră că se va întoarce… De la sfârşitul războiului, îl aşteaptă… Îl aşteaptă… Îl aşteaptă…

Partea a treia

14

— Ultima dată când am mers la Paris a fost în iunie 1914... Tata credea că sunt destul de mare ca să urc în Turnul Eiffel. Aveam unsprezece ani...

Astfel şi-a început Olga povestirea, în seara aceea de aprilie, într-o izbă îngropată în troiene de zăpadă.

După ce ne-am întors din călătoria noastră în Occident, adică în Extremul-Orient, Samurai hotărâse că eram destul de copţi ca să fim iniţiaţi în taina vieţii Olgăi. Ne-o dezvăluise pe un ton laconic, dar grav:

— Olga este o aristocrată. Şi a văzut Parisul...

Rămaşi fără grai, nici Utkin, nici eu nu reuşeam să formulăm vreo întrebare în ciuda mulţimii de întrebări ce zumzăiau în capetele noastre. Realitatea unei fiinţe care văzuse Parisul ne depăşea...

O ascultam pe Olga. Samovarul scotea fluierături uşoare şi blânde suspine melodioase. Rafalele de zăpadă sunau în fereastră. Olga îşi aranjase părul cărunt într-o coafură ondulată, fixată cu un pieptăn mic de argint. Purta o rochie lungă cu dantele negre pe care n-o văzusem niciodată. Vorbele îi erau colorate de o îngăduinţă visătoare ce părea să spună: „Mă credeţi o babă nebună, lasă că ştiu eu... Nebunia mea este că am trăit într-o epocă de o bogăţie şi de o frumuseţe pe care voi nici nu vi le imaginaţi. Nebunia mea este că am văzut Parisul...”

O ascultam şi, nevenindu-ne să credem, descopeream epoca în care Occidentul aproape că fusese vecinul nostru de peste drum. Mergeam acolo ca să ne petrecem vacanţele! Mai mult: ca să urcăm într-un turn!... Nu ne mai reveneam. Aşadar, Occidentul n-a fost întotdeauna planeta interzisă de acum, accesibilă doar prin intermediul feeriei cinematografului!

Nu, în amintirile Olgăi această planetă era un fel de cartier mărginaş şi pitoresc al Sankt-Petersburgului. De unde, într-o zi, venise în familia lor o anume domnişoară Verrière, care o învăţa pe micuţa Olga o limbă cu „r”-uri ciudate, vibrante şi senzuale...

— Înţelegeam deja destul de bine franceza, ne spunea Olga, ca să pot descifra romanele pe care le citea soră-mea mai mare, şi

pe care le ascundea în noptieră... În trenul care ne ducea la Paris am reuşit, pentru întâia oară, să pun mâna pe unul din acele volume interzise. Într-o zi, ieşind din compartiment, soră-mea şi-a uitat cartea pe cuşetă. Am aruncat o privire pe culoar: pălăvrăgea cu Dra Verrière. Am deschis cartea şi, imediat, am nimerit peste o scenă care m-a făcut să uit de existența celorlalți şi chiar de a mea...

Olga ne mai toarnă o ceaşcă de ceai, apoi deschide un volum cu pagini îngălbenite şi, cu voce scăzută, începe să citească...

Citea în franceză şi ne dădea nouă o traducere, un rezumat? Sau era un text în ruseşte? Nu-mi mai amintesc. N-am reținut, în seara aceea, nici titlul romanului, nici numele autorului. Trăiam sub şocul puternic al imaginilor ce inundaseră brusc odaia din izba înzăpezită.

Era un dineu monden, într-un fabulos Paris romantic. Un supeu în înalta societate, după un bal mascat... Splendoarea decorului, aurul viu al lumânărilor, convivii eleganți şi îmbrăcați luxos ai unui festin rafinat. Femei scânteietoare. Mâncăruri delicioase, carafe, lustre, flori. Un tânăr dandy, aşezat în fața iubitei sale, schimbă cu ea priviri pasionate. Deodată, distrat şi stângaci, scapă o furculiță. Se apleacă, ridică uşor fața de masă şi... lumea se năruie! Piciorul superb al iubitei e aşezat pe piciorul celui mai bun prieten al său şi-l mângâie încetişor. Da, picioarele lor sunt lipite, iar din când în când şi le strâng şi mai tare... Iar când tânărul dandy se ridică, ochii femeii îl întâmpină cu acelaşi surâs iubitor... El fuge. Fuge printre ruinele iubirii sale...

Rămăsesem muți în fața acelui picioruş feminin mângâind pantoful amicului perfid. În fața acelor picioare lipite pe sub fața de masă. În fața acelei furculițe... Nimic din universul nostru nu corespundea rafinamentului voluptuos al scenei. Căutam cu disperare în anturajul nostru un picior capabil de o asemenea mângâiere, de o asemenea trădare. Prin fața ochilor noştri defilau pâslari uriaşi, mâini roşii, pline de crăpături...

Olga continua să citească. Eroul disperat spera să afle consolare la cea mai bună prietenă a iubitei sale. Măcar ea trebuia să-i înțeleagă şi să-i împărtăşească durerea. Iar prietena se arăta foarte înțelegătoare, sensibilă. Un suflet geamăn părea să-şi întindă aripile spre el... Însă în toiul lamentațiilor sale, eroul observa că rochia femeii, aşezate în fața şemineului, lunecase – din neatenție, desigur – dezgolindu-i genunchiul şi chiar pielea fină a coapsei. Discret, şi crezând că stângăcia femeii se datora emoției provocate de povestea lui, tânărul îşi ferea privirea,

sperând că până la urmă confidenta sa își va remarca neglijența. Peste câteva clipe, aruncă din nou o privire furișă: genunchiul, coapsa se oferă iarăşi privirii sale, cu o dezinvoltură şi mai flagrantă. Un gând nebunesc îi vine în minte: prin acea postură provocantă, sufletul geamăn îl invita să uite de necaz între coapsele sale! Privirile lor se întâlnesc, ochii femeii sunt umezi de dorință...

Într-adevăr, cu ce puteam noi compara uluitoarea complexitate sentimentală a Occidentului care ni se dezvăluia în seara aceea? În ce termeni să exprimăm erotismul atât de nuanțat al acelei scene de seducție? Femeia aşezată în fotoliu, dezvelindu-şi, versată, piciorul. O femeie care continuă să asculte mărturisirile dureroase ale tânărului îndrăgostit trădat, care-i arată întreaga compasiune, iar în acelaşi timp, pe nesimțite, își ridică poalele rochiei... Nu, o asemenea dialectică senzuală nu avea echivalent în limbajul nostru de oameni ai taigalei!

Din noi trei, eram singurul în stare să mi-o imaginez pe confidenta seducătoare ce-şi dezvelea coapsa roză şi fină. Căci o văzusem! Era pasagera nocturnă, din seara întoarcerii noastre de la Pacific. Ea era. Tot ea era iubita infidelă al cărei picior mângâia pe sub masă piciorul perfidului conviv. I-am recunoscut paloarea pielii şi eleganța botinei sprijinite de rebord. „Şi cine ştie, îmi spuneam în seara lecturii, dacă nu fugisem ca un imbecil, dacă pasagera, desfăcându-şi haina de blană, nu avea să-şi ridice încet poala rochiei continuând să privească pe fereastra neagră cu o atenție exagerată!"

Surâsul pe care Belmondo ni-l arunca de la capătul bulevardului Lenin nu era deci atât de simplu. Occidentul balnear al frumoaselor antilope bronzate, Occidentul eroic şi aventurier al cascadoriilor amețitoare ascundea un alt Occident: un Occident voluptuos, un regat de inimaginabile perversiuni sexuale, de rafinate fantezii erotice, de capricioase arabescuri afective...

Ne opream la hotarul acestui continent necunoscut. Drept ghid o aveam pe fetița de la începutul veacului, care, într-o zi, deschizând un roman în trenul Sankt-Petersburg-Paris, nimerise peste acele rânduri care-o vrăjiseră:

Iubita mea îmi dăduse întâlnire în acea noapte, iar eu duceam încet paharul spre buze în timp ce o priveam. Când m-am întors să iau o farfurie, mi-a căzut furculița...

În tot acel timp, n-am încetat să mă gândesc la femeia roşcată din izba îngropată în zăpadă. Amintirea mea devenise chiar mai intensă. Descoperind Occidentul, noaptea aceea de viscol îşi pierduse sensul ei tragic – prostituata roşcată se transformase foarte logic în prima mea experienţă amoroasă, în prima mea cucerire. Aşteptam cu ardoare urmarea. Le vedeam deja pe viitoarele mele iubite: când frumoase spioane cu trupuri robuste şi bronzate, promiţând toride lupte corp la corp pe nisipul fierbinte al oceanului, când seducătoare languroase cu farmece decadente şi perverse...

Femeia roşcată devenea materia acelor fantasme – argilă de carne, magmă corporală pe care-o voiam anonimă. Nu aveam nevoie decât de greutatea ei fizică, de greutatea sânilor, de masa coapselor, de caldul volum al şoldurilor. Sculptam la nesfârşit acea materie, dându-i forma viselor mele despre Occident. Da, era materia amorfă ce se lăsa modelată de dalta spiritului occidental. Frânturile haotice şi febrile ale nopţii de viscol se legau într-o intrigă amoroasă, trupul mare al Roşcatei se acoperea cu haine elegante, picioarele ei – cu luciul transparent al ciorapilor. Iar din penibila noastră acuplare sub un bec orbitor, nu rămânea decât senzaţia de îmbrăţişare ce se distila alunecând sub lumina discretă a unui compartiment de lux, spre semiîntunericul unui salon, unde, în faţa focului din şemineu, o femeie îşi dezvelea pe nesimţite delicata-i nuditate...

Claritatea occidentală alunga tot ce fusese haotic în noaptea aceea. Fotografiile întinse pe plapumă, lacrimile, stângăcia ei de femeie beată mi se păreau acum o zgură măruntă, fărâmituri de lut îndepărtate de o daltă ştiutoare şi precisă.

Femeia roşcată era tot timpul în faţa privirii mele invadate de trupurile feminine în formare. Dar nu mai era ea – transformată de ştiinţa mea occidentală, de nerecunoscut sub noile-i veşminte. Cât despre chipul ei, îi uitasem expresia încă din noaptea aceea. Zăpada, oboseala, beţia făcuseră din ea o acuarelă spălăcită. Asta îmi uşura foarte mult sculptura amoroasă.

Ciudat, pe măsură ce trupul prostituatei roşcate se estompa, simţeam şi mai mult nevoia s-o revăd, să refac acea primă experienţă, privind-o însă cu totul alţi ochi. Să refac provizia de magmă trupească pentru fantasmele mele. Să posed trupul acela mare şi puternic, uzat, luându-mi materia primă a senzaţiilor pe care aveam să le şlefuiesc mai apoi. Să-i folosesc abundenţa aflată la-ndemână, în aşteptarea Occidentului.

Apoi, de-acum înainte, reîntâlnirea cu ea avea pentru mine importanța unui simbol. Nu mai suportam soarta lui „nici una, nici alta”. Trebuia să aleg. Nu puteam trăi pendulând între chinezul pe jumătate nebun, pierdut în povestea lui fără sfârşit, şi universul lui Belmondo, între Orient şi Occident. Iar alegerea noastră era definitivă. Vizita la prostituata roşcată avea să tragă o linie finală sub povestea Asiei. Avea să fie un adio fără întoarcere.

15

Mi-a trebuit mult timp până m-am hotărât să mă duc la Kajdai. Zilele treceau iar eu nu eram singur niciodată. Filmul de la optsprezece şi treizeci, ceaiul la Olga – toate momentele libere ni le petreceam împreună.

O seară de aprilie, călduță şi tăcută, a făcut posibilă acea întâlnire de adio...

După-amiază, am simțit cu toții, în aer, că iarna va purta ultima bătălie de ariergardă. Cerul s-a acoperit, s-a încălzit, s-a întunecat într-o aşteptare înnorată. Fulgii mari de zăpadă au început să se învârtă într-un vârtej din ce în ce mai bogat, din ce în ce mai amețitor. Era începutul ultimului viscol. Prin oftatul acela stins, prin suflul acela moleşit, iarna voia să-şi arate puterea primăverii victorioase care bătea la uşă. Ca o pasăre istovită de călătoria lungă de şapte luni, avea să-şi agite cu disperare marile-i aripi albe, iar la sfârşit avea să-şi ia zborul lăsându-ne izbele sub stratul moale al pufului ei de zăpadă...

A doua zi, satul s-a trezit îngropat. De data asta însă, iarna era gata, o simțeam. Stratul de zăpadă pe care-l străpungeam cu o lopată din placaj era uşor, luminos, şi se năruia singur – într-o cădere moleşită. Iar soarele, la suprafață, era deja cu totul primăvăratec. Strălucea cald peste câteva hornuri ce ieşeau din zăpadă, peste vârfurile înnegrite ale acoperişurilor. Dinspre taiga venea un miros dens, tulburător, mirosul năvalnicei treziri a nenumărate vieți vegetale. Iar o stăncuță, nemăsurat de mare într-un plop devenit foarte mic, cârâia cu o bucurie smintită şi dezordonată. Când m-a văzut ieşind din tunelul meu, s-a avântat în cer umplând văzduhul cu chemările-i bete. Apoi, în linişte însorită, am auzit murmurul picăturilor ce se formau pe acoperişul încălzit de raze. Naşterea tainică a primului pârâiaş...

Seara, am pornit spre Kajdai. Nu din satul nostru, ci din Nerlug. Acolo, în oraş, cumpărasem ceva ce nu mai ţinusem niciodată în mână: o sticlă de coniac. Era plată şi o puteam strecura uşor în buzunarul scurtei. Din când în când o scoteam, îi scoteam dopul care ieşea cu un scârţâit plăcut şi trăgeam o duşcă ce-mi ardea gura.

Nu mai vedeam decât trupul femeii roşcate. După fiecare duşcă, îl mânuiam cu tot mai multă îndemânare, îl apucam fără menajamente. Scotoceam trupul acela pentru a-i lua ceea ce visul meu, mai târziu, avea să modeleze. Şi eram tot mai mândru de virilitatea mea arogantă. Vedeam în ea semnul rupturii definitive cu trecutul. Da, trebuia să dispreţuiesc trupul acela mare şi amorf, să-l umilesc, să-i impun o forţă trufaşă. Lunecând pe câmpia inundată de lumină arămie, mă excitam imaginându-mi acel trup-argilă. Palmele mi se umpleau de masa grea a sânilor pe care îi trăgeam, îi frământam, malaxând, torturând materia lor granuloasă. Mâna nu mi se mai crampona prosteşte de umărul ei, ca prima dată, ci se pierdea în grosimea moale a coapselor. Mă simţeam un sculptor, ca un artist luându-şi materia din natura generoasă dar lipsită de simţul formelor. Şi, de asemeni, mă simţeam un occidental – o fiinţă la care dorinţa, iubirea, trupul feminin sunt învestite cu orgolioasa limpezime a gândului.

Datorită lecturilor Olgăi, mă familiarizam cu acea limpezime pe zi ce trecea. Eram sigur că lumina aceea minunată putea explica sentimentele cele mai tenebroase. Chiar şi această vizită la o femeie pe care n-o iubisem niciodată şi al cărei trup mă înfricoşa cu masa lui năruită. În mintea mea, puţin câte puţin, dorinţa de a o revedea se asocia cu eleganţa perversă a femeii-confidentă, care îşi dezvelea uşor pielea roz-pală a coapsei. Şi care păstra în privire un reflex de compasiune aproape maternă…

Da, la un moment dat, m-am simţit pervers. Deci adult. Deci eliberat de tot calabalâcul de fleacuri sentimentale pe care mintea mea le târâse odinioară într-un flux indistinct. Eram pervers, înţelegeam lucrul ăsta, deci eram un occidental! Şi liber, căci, fără nicio tulburare, aveam să fac tot ce voiam cu trupul acela care mă aştepta deja. Apoi aveam s-o părăsesc, fără ca femeia roşcată să ştie că era ultima noastră întâlnire…

Fericit că am înţeles în sfârşit totul, m-am oprit în vârful unui troian uriaş de zăpadă ce domina valea Oleiului. Mijindu-mi ochii în lumina apusului, am scos dopul şi am băut o înghiţitură zdravănă din lichidul cafeniu al cărui nume străin suna atât de

bine. Iar în minte îmi răsunau, în toată limpezimea lor occidentală, cele câteva fraze ce exprimau perfect ceea ce mă pregăteam să trăiesc:

Nu ştiu ce forță disperată mă împingea la asta, simțeam un fel de dorință surdă s-o mai posed o dată, să beau pe trupul ei superb toate aceste lacrimi amare, apoi să ne sinucidem împreună. În fine, o uram şi o adoram…

La gară, am intrat în hol cu un pas hotărât, cu siguranța unui cuceritor. După călătoria pe țărmul Pacificului, totul în clădirea aceea mi se părea mic, țărănesc. Panoul prăfuit cu mersul trenurilor, şirul de becuri chioare sub abajurul lor de sticlă mată, câțiva călători cu bagajele lor rustice. M-am dus în mica sală de aşteptare. Mi se părea că văd deja reflexul părului roşcat deasupra rândului de scaune… Dar femeia nu era acolo. Surprins, am dat ocol sălii: vitrina cu surâsul decolorat al cosmonauților, bufetul cu vânzătoarea somnoroasă, geamurile înghețate… Nu-mi imaginam că femeia roşcată ar putea să lipsească. Mai ales într-o zi cu viscol… Ziua unei alegeri atât de importante şi definitive!

Am ieşit pe peron. Vagoanele dormeau sub plăpumile groase de zăpadă. O măturătoare înarmată cu o lopată mare croia încet o pârtie spre magazii. „Unde poate fi la ora asta?”, m-am întrebat agasat, văzând toată inerția aceea provincială.

Deodată, un răspuns simplu mi-a venit în minte: „Ce tâmpit pot să fiu! Probabil e cu cineva… În clipa asta, cineva o «face»!”

Am simțit că o bucurie răutăcioasă îmi strâmbă buzele într-un surâs veninos. Cu un pas rapid, am traversat gara şi, luând-o pe pârtiile făcute prin troiene, m-am dus spre celălalt capăt al Kajdaiului, spre izba femeii roşcate…

„Da, am să aştept la uşa ei, îmi spuneam, am să aştept să termine…” Iar perversitatea dorinței mele creştea în intensitate. Îi simțeam gustul pe buzele mele arse de alcool. Trupul Roşcatei va fi, încă, fierbinte. Un aluat încălzit, gata de frământat…

Din izba ei, nu se vedea decât coama acoperişului, hornul cu capacul lui înnegrit. Şi mesteacănul pe jumătate îngropat în zăpadă, cu căsuța pentru păsări. Soarele dispăruse deja în spatele lizierei crenelate a taigalei. În asfințitul de aprilie, albastru şi limpede, crengile mesteacănului, coama acoperişului, contururile troienelor imaculate se profilau cu o claritate miraculoasă. Iar în mijlocul acelei seninătăți, cu o stranie

detaşare, îmi simţeam propria prezenţă, ca un arc întins să plesnească.

Am văzut în zăpadă o urmă lungă şi întunecată: tunelul care ducea la uşa izbei. M-am apropiat cu grijă, ca să nu se audă scârţâitul paşilor. Tunelul era deja plin cu umbra vineţie a serii.

Am văzut treptele de zăpadă tasată ce coborau spre intrare. M-am aplecat deasupra tunelului îngust, am privit înăuntru...

Spre marea mea uimire, uşa izbei nu era închisă. O lumină slabă lumina cerdacul şi pragul casei. Mai întâi am auzit un ciocănit uşor, o serie de lovituri uşoare, cum face de obicei o toporişcă despicând surcele pentru foc. Da, cineva se pregătea să facă focul şi deschisese uşa ca să aerisească izba îngropată în zăpadă. Zgomotul acela familiar m-a descumpănit. Să cobor imediat? Să mai aştept puţin?

În clipa aceea am auzit vocea...

Era un cântec ce părea să vină de foarte departe, de parcă trebuise să străbată spaţii nesfârşite înainte de a începe să curgă în izba înzăpezită. Vocea abia se auzea, dar exista în ea acea uimitoare, pură şi adevărată libertate a cântecelor pe care le cânţi în singurătate, doar pentru tine, pentru vânt, pentru liniştea serii. Cuvintele veneau în ritmul respiraţiei, întrerupte din când în când de trosnetul lemnului despicat. Nu se adresau nimănui, ci se topeau pe nesimţite în umbra albastră a aerului din ce în ce mai răcoros, în mirosul zăpezii, în cer.

Nu mai mişcam, ciulind urechea la glasul ce venea din adâncul zăpezii.

Povestea din cântec era foarte simplă. Una pe care ar fi spus-o orice femeie, seara, cu privirea pierdută în dansul fluid al flăcărilor. Aşteptarea disperată a iubitului, pasărea ce-şi ia zborul – fericită, pasărea! – deasupra stepei, gerul ce arde florile verii...

Da, povestea o ştiam pe de rost. Nu ascultam decât vocea. Şi nu mai pricepeam nimic!

Era vocea aceea, simplă şi blândă, era cerul, al cărui hău întunecat se umplea cu primele stele, era suflul tăios al taigalei apropiate. Şi mesteacănul singuratic cu căsuţa lui încă goală, păstrând o tăcere atentă în aerul mov al crepusculului.

M-am ridicat de la gura tunelului, am privit în jur. Vocea care curgea sub cer, ieşind din umbra violetă de sub tălpile mele, părea să lege în chip misterios liniştea limpede a serii de prezenţele noastre, a mea şi a ei, atât de apropiate şi atât de diferite. Cu cât mă impregnam de acea tainică armonie, cu atât visurile mele febrile mi se păreau mai neînsemnate. În mintea-mi

tânără şi beată se stingeau încet replicile disputelor care mă tulburau de-atâtea zile. Mai întâi nişte cuvinte monotone, ca ale bătrânului chinez din tren: da, spunea el, asta-i viaţa, o prostituată roşcată al cărei trup va potoli dorinţele bărbaţilor tineri şi mai puţin tineri, care vor muri cu toţii când o să le vină sorocul, apoi va veni o altă femeie, brunetă sau poate blondă, şi alţi bărbaţi vor căuta în trupul ei scânteia de negăsit a iubirii; vor fi alte ierni şi alte dezgheţuri, şi alte viscole, şi veri scurte ca momentele de plăcere, iar în viaţa acelei femei va exista întotdeauna o seară în care, stând în faţa focului, va cânta încetişor un cântec pe care nu-l va auzi nimeni…

Astfel vorbea în mintea mea glasul impasibil al Asiei.

O altă voce o întrerupea ca să şuşotească: prima dată ai fost naiv şi inconştient, acum încearcă să te bucuri de dorinţa ta conştientă, şi de faptul de a-ţi înţelege dorinţa, de gândul tău biruitor. Cu trupul acesta, cu senzaţiile trăite de tine, alcătuieşte o poveste frumoasă de dragoste. Spune-o, povesteşte-o, gândeşte-o!

Ecoul acelor cuvinte s-a stins… Îndepărtându-mă de izba femeii roşcate, m-am dus să mă aşez în zăpadă, cu spatele sprijinit de un cedru. Mi-am scos căciula, mi-am descheiat scurta de blană. Vântul şerpuitor mi-a îngheţat fruntea umedă. O stea joasă strălucea pe cer ca o lacrimă şovăielnică. Clipa pe care o trăiam avea şi ea puritatea fragilă a unei lacrimi. Tot universul acela nocturn părea un cristal viu atârnat de genele unei fiinţe nevăzute. Mă simţeam privit de ochii aceia imenşi. Eram înlăuntrul acelei lacrimi fragile, în limpedea ei densitate.

Din tunelul îngust urca glasul îndepărtat al femeii roşcate. Da, al femeii cu trupul mare şi veştejit, cu chipul tocit de privirile tuturor bărbaţilor care se vânzoliseră pe pântecul ei, cu veşnica-i aşteptare a unui tren ce nu mergea nicăieri, cu fotografiile ei cu margini dantelate, cu lacrimile ei bete…

Ea era toate acestea. Şi era alta, cu totul diferită. Vocea care se înălţa spre freamătul primei stele. Câmpia albă ce se poleia cu transparenţa albăstruie a nopţii. Mirosul de fum al focului răscolit. Şi ochii aceia imenşi umplând întreaga adâncime a cerului.

Genele mi-au tremurat, totul s-a topit, s-a tulburat. O dâră caldă mi-a mângâiat obrazul…

Niciodată nu mă întorsesem în sat atât de târziu. Niciodată nu mersesem atât de mult pe creasta lungă a troienelor ce dominau Oleiul, în umbra taigalei adormite. Abia înaintam, fără

să mă gândesc la vreun pericol, sau la prezența nevăzută a lupilor. În asemenea clipe, omul este cruțat de soartă, condus ca un somnambul de clarul de lună... Încercam să-mi amintesc chipul femeii roşcate. Zadarnic. Acolo unde-i căutam trăsăturile, apărea ovalul palid pictat cu acuarelă spălăcită. Deodată, mi-am reamintit fotografiile. O femeie tânără cu un copil în brațe, silueta ei pe iarba însorită, scânteierea unui râu... Mergeam privind ochii aceia surâzători.

La fel ca monograma ghicită într-un păienjeniş de linii, ovalul tern s-a luminat, s-a precizat dintr-o dată. Femeia roşcată mă privea cu ochii tinerei necunoscute din fotografii. Îşi regăsea chipul de altădată. În amintirea pe care i-o păstram.

Când am ajuns acasă, mătuşa nu mi-a spus nimic. Mi-a deschis uşa încercând să nu-mi întâlnească privirea şi a plecat să se culce din nou, gândindu-se probabil că veneam de la prima mea întâlnire de dragoste, de la prima mea aventură de bărbat...

M-am trezit în mijlocul nopții. În somn, am crezut că înțeleg în sfârşit de ce căsuța pentru păsări îmi evoca insistent o amintire confuză. Pentru că fusese meşterită cu multă grijă şi finețe. Pereții, acoperişul şi stinghia erau ornamentați cu şanțuri cioplite în lemn. Da, îmi amintise de marginile dantelate ale fotografiilor. Erau urmele unei vieți pe care cineva o visase frumoasă, chiar şi pentru micile fleacuri ale existenței. „Cât de mult a iubit-o pe femeia aceasta!”, am murmurat încet în întuneric, surprins eu însumi de cuvintele mele.

Câteva zile mai târziu, într-un incendiu solar, satul a luat-o din loc: Oleiul s-a urnit, a rupt gheața, a pornit-o spre sud. Spre fluviul Amur.

Îmbătați de agitația plină de prospețime luminoasă, simțeam că ne ia amețeala. Cerul se prăvălea în şuvoaiele curentului. Izbele noastre navigau printre zăpezile încă intacte, între pereții întunecați ai taigalei.

Contemplam tustrei curgerea lentă. Utkin rămânea la doi paşi în spatele nostru. Era pentru prima oară, după atâția ani, când venea să privească zăporul...

De altfel, eliberarea acelui flux primăvăratec n-avea nimic din forța devastatoare a Amurului. Şi nimic simbolic. Pur şi simplu carapacea hibernală a râului se rupea. O carapace de zile, de amintiri, de clipe, care pleca spre sud, în scrâşnetul melodios al sloiurilor, în clipocitul torentelor eliberate, în jerbele soarelui.

Pe sloiurile plutitoare, am văzut trecând urmele tălpicilor noastre, găurile lăsate de sulițele noastre. A urmat Cotul Diavolului, făgaşele adânci săpate în zăpadă de roțile camioanelor grele, stropii negri de motorină…

Apoi, brusc, a fost o mişcare neaşteptată. O bucată mare de gheață de lângă baia noastră de aburi s-a desprins şi, lunecând pe râu, a urmat cursul navigației generale. Nu mai aveam ochi decât pentru suprafața ei colțuroasă. Se vedeau clar, imprimate în zăpadă, amprentele trupurilor noastre goale. Lăsate de Samurai şi de mine cu două zile înainte, când făcusem ultima baie nocturnă – urma beatitudinii noastre mute în fața cerului înstelat. Două trupuri cu picioare lungi depărtate şi cu brațele-n cruce se depărtau încet spre marele fluviu. Spre soarele Asiei. Spre Amur…

16

În ziua zăporului, Utkin a rămas puțin absent, cu privirea pierdută. Din cauza amintirii dureroase pe care i-o trezea fluviul, ne gândeam noi. Seara însă, în timp ce stăteam pe primul taluz eliberat de zăpadă, a scos din buzunar o foaie mototolită şi, cu un surâs crispat, ne-a spus:

— Vreau să vă citesc un poem!

— Un poem de Puşkin? am întrebat eu, ironic.

Utkin n-a răspuns, şi-a coborât privirea şi a început să citească. Citea cu o voce inegală, seacă, parcă nici nu era a lui. La primele rânduri, am fost cât pe ce să scot un fluierat. Samurai m-a oprit cu o privire rapidă şi rece.

Ştiu că aşteptarea ta sub această zăpadă
E mai disperată chiar decât moartea…
Ştiu că trecând pe lângă tine
Voi avea parte doar de-o privire miloasă
Eu însă n-am să mă apropii
Am să rămân acolo, în pâcla rece a câmpiei,
Doar ca să fie o prezență în golul ei alb…
O siluetă depărtată.
Iar tu vei putea să-l visezi
Pe bărbatul care va merge veşnic spre tine,
Fără să ajungă vreodată…

La ultimele cuvinte, vocea lui Utkin s-a înecat. Şi-a vârât foaia în buzunarul scurtei, s-a ridicat brusc şi a început să alerge de-a lungul Oleiului, împotmolindu-se în zăpada moale. Semăna mai mult ca oricând cu o pasăre rănită care încearcă să-şi ia zborul...

Noi tăceam. Samurai şi-a scos trabucul, l-a aprins cu un gest lent, cu privirile visătoare. Suflând fumul amar, îşi încrețea fruntea, îşi clătina uşor capul în ritmul gândurilor neauzite. Apoi, văzând că-i urmăream expresia feței, a plescăit din limbă, a oftat:

— Totuşi, femeile sunt proaste. Pentru un poem ca ăsta, ar merita să-şi vândă sufletul! Dar ele preferă frumuşei ca tine sau găligani ca mine. Iar el... aleargă, ca un nebun! Priveşte-l, a căzut, nefericitul!... Nu, nu, e mai bine să-l lăsăm singur, acum...

Samurai a tăcut. Îl priveam pe Utkin, în depărtare, ridicându-se, scuturându-şi zăpada lipită de scurtă, reluându-şi mersul şchiopătat spre primii arbori ai taigalei... Deodată, Samurai a surâs şi mi-a făcut cu ochiul.

— Recunoaşte că niciodată n-ar fi avut curaj să ne citească poemul dacă nu l-am fi cunoscut pe Belmondo! Poate că nici nu l-ar fi scris...

Ne întorceam în sat în lumina albastră şi fluidă a asfințitului de primăvară.

— Du-te şi caută-l acasă, m-a rugat Samurai. Spune-i că mâine dau filmul pentru ultima oară. Nu se ştie când o să-l mai putem vedea. Pe ăsta sau pe altele. Până la iarna viitoare, probabil că nu...

A doua zi, la ora optsprezece treizeci, după performanțele muncii socialiste şi decernarea de decorații de la Kremlin, intram într-un oraş feeric ieşind din valurile mării. Veneția! Iar neîmblânzitul Belmondo gonea la volanul unei vedete rapide, croindu-şi drum printre gondole languroase. Fugind de urmăritori, intra cu barca direct în holul unui hotel luxos al cărui parter depăşea cu puțin nivelul canalului. Uşile zburau în țăndări, angajații se adăposteau în ungherele mai ferite. Iar el, cu un surâs îngăduitor şi cu un gest larg, anunța:

— Am rezervat un apartament regal pentru la noapte...

Şi câte buze nu murmurau în mijlocul taigalei noastre, în primăvara siberiană, cuvântul magic „Veneția!”...

Samurai nu se înşelase: după acel spectacol, Belmondo s-a retras. Ca şi cum, vara, prezența lui la capătul bulevardului Lenin nu mai era indispensabilă. Într-adevăr, arborii se

acopereau cu umbra verde a primelor frunze ascunzând încetul cu încetul clădirea masivă a miliției şi KGB-ului, estompând contururile colțuroase ale fabricii de sârmă ghimpată.

Dar, mai ales, Occidentul pe care el voise să-l aclimatizeze pe solul veşnic înghețat al ținutului nostru părea să fi prins rădăcini. Vara avea să facă restul, s-o fi gândit el, plecând în vacanță.

Da, acum Occidentul părea bine fixat în inimile noastre. Oare întâmplător până şi reportajele stupide despre blindajul de aur al decorațiilor kremliniene şi despre țesătoarele stahanoviste ne provocau acum un soi de melancolie? Ne aminteam că, iarna trecută, țesătoarele şi moşnegii decorați precedau apariția eroului nostru. Ne erau, acum, aproape dragi. Şi uluiți, sub măştile lor de roboți ai propagandei, descopeream prima nostalgie din viață: lungile noastre marşuri prin taigaua înzăpezită, constelațiile complexe de miresme, de tonuri luminoase, de senzații…

Într-o seară de vară, adunați tustrei în jurul samovarului, ascultam povestirea Olgăi. Vorbea despre autorul unui roman pe care nu putea să ni-l citească, mai întâi pentru că era prea lung – ți-ar trebui ani, spunea ea, ca să-l citeşti, şi o viață întreagă ca să-l înțelegi –, apoi nici nu era, pare-se, tradus în ruseşte… Prin urmare, s-a mărginit să ne facă rezumatul unui sigur episod care, după ea, îi exprima esența… Eroul bea, la fel ca noi, un ceai, chiar dacă nu avea samovar. O înghițitură parfumată de ceai şi alta de prăjitură cu nume necunoscut provocau în el o reacție gustativă miraculoasă: vedea renăscând zgomotele, mirosurile, sufletul zilelor îndepărtate ale copilăriei. Fără a îndrăzni s-o întrerupem pe Olga, şi nici să-i mărturisim gândul nostru, ne întrebam cu o uimire neîncrezătoare: „Ce-ar fi ca imaginea văzută de sute de ori a țesătoarei, mirosul proaspăt al căciulilor acoperite cu zăpadă topită, întunericul sălii de la *Octombrie roşu*, ce-ar fi ca toate acestea să poată înlocui prăjitura tânărului estet francez, ce-ar fi să putem accede şi noi la misterioasa melancolie occidentală cu mijloacele rudimentare pe care le aveam la îndemână?”

Cu Belmondo, se mai văzuseră miracole…

Dar, mai mult chiar decât prin conținutul romanesc, Occidentul intra în noi prin limba sa…

Germana pe care-o învățam la scoală nu avea pentru noi nicio legătură cu Occidentul viselor noastre, era limba inamicului, un instrument în caz de război şi atât. Limba

americanilor ne făcea silă. Toate odraslele nomenclaturii locale o bâiguiau mai mult sau mai puțin. Se înființase chiar o clasă specială cu predare în limba engleză în care-i adunaseră pe toți. Proletarii însă trebuiau să învețe limba inamicului…

Nu, pentru noi singura limbă adevărată a Occidentului era limba lui Belmondo. Revăzându-i filmele, de zece, cincisprezece, douăzeci de ori, am învățat să distingem pe buzele lui urmele imperceptibile ale cuvintelor fantomă şterse de dublaj. Un mic freamăt în colțul gurii când fraza în ruseşte era deja terminată, o rapidă rotunjire a buzelor, accente care ghiceam că se repetă în mod regulat…

Uneori, Olga ne citea în franțuzeşte. Cuvintele fantomă apăreau încetul cu încetul. Belmondo începea să ne vorbească în limba lui maternă. Dorința de a-i răspunde era atât de vie, încât franceza a pătruns în noi prin impregnare, fără gramatică sau explicații. Mai întâi îi imitam sunetele ca nişte papagali, apoi ca nişte copii. De altfel, grație filmelor, o vorbeam înainte de a fi auzit-o. Buzele noastre, imitând mişcarea văzută pe buzele lui Belmondo, repetau lăuntric strofele pe care Olga, în seara clară şi blândă, le citea în fața ferestrei deschise:

Impossible union
Des âmes par le corps…

Toate reveriile noastre juvenile îşi găseau o expresie limpede în aceste versuri ale unui poet de odinioară…

Într-o zi, Utkin i-a vorbit Olgăi de engleză. Ea a surâs, aristocratic, cu colțurile buzelor puțin crispate:

— Engleza, dragii mei prieteni, nu e decât o franceză degenerată. Dacă-mi aduc aminte bine, până în secolul al XVII-lea, franceza era limba oficială a englezilor. Cât despre americani, ce să mai vorbim… Puținele gânduri pe care le mai au, pot foarte bine să le exprime cu ajutorul celor mai sumare interjecții…

Eram încântați de o asemenea explicație. Aşadar, fără să-şi dea seama, micii activişti studiau un erzaț mizerabil al limbii lui Belmondo! Şi care, în plus, putea fi înlocuit foarte bine cu o serie de gesturi şi interjecții primare. Cel mai încântat a fost Utkin. Americanii erau oaia lui neagră. Nu le putea ierta exterminarea indienilor. În viziunea lui, indienii nu erau altceva decât strămoşii noştri siberieni care trecuseră odinioară strâmtoarea Bering şi se răspândiseră în Marea Prerie a Americii. „Sunt frații noştri de

sânge”, repeta el adesea, proiectând o alianță de război cu indienii împotriva americanilor. La sfârşitul acelui război, New York-ul urma să fie ras de pe fața pământului iar câmpiile uzurpate de albi redate bizonilor şi indienilor…

Belmondo a plecat. Portretul cel mare de lângă *Octombrie roşu* a dispărut, făcând loc unor chipuri ursuze dintr-un film despre războiul civil. Dar Occidentul era acolo, printre noi. I se simțea prezența în aerul primăverii, în transparența vântului căruia îi simțeam uneori gustul înțepător, oceanic, în expresia relaxată a fețelor.

Iar dacă noi trei, îndrăgostiți de Occident, îi căutam esența secretă în lectură şi în sonoritatea limbii sale, ceilalți fideli o descopereau în semne mai tangibile. De pildă, lovitura de teatru a directoarei noastre.

Da, aceea care, potrivit unor bârfe pe cât de insistente pe-atât de absurde, se deda la orgii sexuale în cuşetele strâmte ale camioanelor ce cărau trunchiuri enorme de arbori. Femeia veşnic înfofolită cu un şal, cu o haină şi cu o fustă din lână groasă – la fel de țeapănă şi deasă ca un covor –, încălțată cu cizme îmblănite care abia lăsau să se vadă câțiva centimetri din pulpele protejate de călțuni tricotați. Pe scurt, un trup inabordabil, inimaginabil, inexistent. Iar chipul ei, chipul acela de femeie ofilită, evoca o uşă zăvorâtă pe care oricum nimeni n-ar fi avut intenția s-o deschidă vreodată… Şi brusc, o asemenea lovitură de teatru!

Într-o zi de mai, am văzut oprindu-se pe străduța de lângă şcoală o maşină nemaivăzută. O marcă străină cum nu vedeam decât în filmele despre ororile capitalismului în putrefacție. Şi în filmele lui Belmondo, bineînțeles… Ştiam deja că, făcând un troc ingenios, se putea procura o asemenea maşină de la japonezi, în Extremul-Orient. Era însă prima dată când vedeam una „în carne şi oase”.

Nu era nouă, nici vorbă. Fusese probabil vopsită şi revopsită, reparată de nenumărate ori, piesele originale fuseseră poate înlocuite. Tăblița de înmatriculare semăna cu a oricărui camion. Dar pentru noi nu asta conta. Importante erau liniile ei nobile, silueta zveltă, insolită. Într-un cuvânt, aerul ei occidental.

Totul s-a petrecut foarte repede. Trecătorii şi noi, elevii, n-am avut timp nici măcar să ne adunăm în jurul frumoasei limuzine. Portiera s-a deschis şi un bărbat înalt, bine făcut, în uniformă de ofițer al marinei comerciale, a făcut câțiva paşi privind spre intrarea şcolii. Toată lumea i-a urmărit privirea.

O femeie cobora treptele scolii. Directoarea! Da, ea era... Am uitat de maşină. Căci femeia care se apropia de căpitan era foarte frumoasă. I se vedeau picioarele descoperite până la genunchi, lungi, zvelte, ciorapii negri cu reflexe transparente. I se vedeau chiar şi genunchii alungiți, de o fragilitate elegantă. Mai mult, avea sâni, avea şolduri! Sânii erau puțin ridicați de dantelele elegante ce-i încadrau decolteul pudic al rochiei. Şoldurile umpleau stofa fină cu mişcările lor ritmice. Era pur şi simplu o femeie frumoasă şi sigură de gesturile ei, care păşea surâzând spre bărbatul care o aştepta. Părul ridicat îi lăsa dezgolită linia delicată a gâtului, în urechi străluceau cercei în care erau montate boabe de chihlimbar. Chipul îi semăna cu un buchet de flori de câmp, în candoarea-i proaspătă şi deschisă.

De altfel, în momentul întâlnirii, nu am văzut decât acel buchet. Celelalte trăsături ale directoarei transfigurate ni s-au gravat în ochi, dar abia mai târziu au fost cercetate de memoria noastră colectivă. Lovitura de teatru a fost prea rapidă.

A ieşit în strada primăvăratecă, a traversat-o. Căpitanul a făcut câțiva paşi către ea, lăsând să-i plutească pe chip un surâs oarecum misterios. Apoi, cu un gest de prestidigitator, şi-a scos frumoasa caschetă bleumarin, s-a înclinat în fața femeii ce se oprea în fața lui. Mulțimea şi-a ținut respirația. Căpitanul a sărutat-o pe obraz...

Vasăzică, ştiau să facă toate acestea! Ea: să se îmbrace elegant, să se coafeze, să fie vie, ispititoare; el: să stăpânească maşina aceea grozavă, să-i deschidă portiera unei doamne, spunându-i un cuvânt de curtoazie. Dar mai ales să demareze în trombă, ca Belmondo!

Da, a făcut-o pentru noi, trecând pe roşu, sfidând uniformele cenuşii, înghițind străzile din Nerlug cu cele patru roți furibunde. Vâjâitul frumoasei limuzine ne-a asurzit, viteza ei a deformat toate perspectivele obişnuite – arborii şi casele păreau că vin peste noi. Scrâşnind din pneuri, maşina cotea deja spre bulevardul Lenin. Iar la geamul lăsat, vedeam fluturând în vânt un capăt al eşarfei roz a directoarei noastre. Ca un semn de adio...

O săptămână mai târziu, oraşul afla cheia misterului... În ziua ultimului viscol, profitând de închiderea şcolii, directoarea se hotărâse să meargă la film – la primul spectacol, ca să fie sigură că nu va da nas în nas cu elevii. De luni de zile, toată lumea vorbea despre un anume Belmondo. Ea însă nu se putea coborî la soiul acesta de cultură de mase. Şi totuşi, ispita era mare.

Directoarea simțise probabil aerul nou care se răspândea pe străzile din Nerlug…

A doua zi după viscol – abia se desfundaseră arterele principale ale oraşului –, s-a dus la cinema. Blindată în carapacea ei de lână groasă, şi-a dat seama cu satisfacție că era aproape singură în sală…

Căpitanul a venit abia după jurnal. Disciplinat, s-a uitat pe bilet, şi-a căutat rândul şi locul şi s-a aşezat lângă ea. Era prost dispus – ca de fiecare dată când trebuia să părăsească nava şi să intre în vânzoleala cotidiană, redevenind un om ca toți ceilalți. Mergea la Novosibirsk, dar trenul lui a fost blocat la Nerlug de acea ultimă zvârcolire a iernii, şi nu se prevedea plecarea mai devreme de douăzeci şi patru de ore. Agasat de aşteptarea inutilă, neras, arțăgos, căpitanul a eşuat în sala rece de la *Octombrie roşu*, lângă o femeie despre care s-a gândit cu silă: „Asta trebuie să fie din Nerlug… Dumnezeule! Cum poate o femeie să-şi pună atâtea bulendre? Matrozii mei arată mai bine. O față drăguță, dar cu aerul ăsta! Parcă-i o călugăriță-n postul Paştelui…”

Lumina s-a stins. Ecranul s-a colorat. Din marea de azur ieşea un oraş fabulos. Cu palatele, cu turnurile lui care se oglindeau în ape… Iar căpitanul, uitând pe loc de Nerlug, de tren şi de *Octombrie roşu*, a murmurat recunoscând silueta diafană:

— Veneția!

Genele lungi ale directoarei au fremătat…

Belmondo a apărut, a concentrat în privirea lui toată splendoarea cerului, a mării, a oraşului, a zburat de-a lungul canalelor în barca-i nebună.

— Am rezervat un apartament regal pentru la noapte! anunța el oprindu-se în holul hotelului, la volanul vedetei rapide.

Un ecou suav a răsunat în inima celor doi spectatori solitari: „Un apartament regal… Pentru la noapte…”

Iar în apartamentul în chestiune, un soi de bacantă cu tocuri-cui şi foarte sumar îmbrăcată smulgea fața de masă invitându-l pe erou la o orgie sălbatică:

— Să mă posezi pe masa asta, chiar acum!

Directoarea s-a crispat, simțind că i se zburleşte părul pe tâmple. Căpitanul a tuşit.

— Şi de ce nu în picioare într-un hamac, sau pe schiuri? suna replica lui Belmondo.

Era prea de tot! Minunat de absurd! Năucitor! Căpitanul a început să râdă în hohote. Directoarea, nemaiputând să-şi

stăpânească râsul care o îneca, l-a imitat ținând la gură o batistă cu margini de dantelă…

Şi, din nou, s-a văzut oraşul ieşind din apele lagunei, de data asta strălucind în toată splendoarea-i nocturnă. Apărea şi Belmondo, surprins într-un scurt moment de tristețe, între două aventuri. Era aşezat pe un parapet de granit, cu privirea stinsă, cu un aer melancolic. Noi am considerat acel moment o pauză necesară între cascadorii. Însă doi spectatori solitari vedeau în acea paranteză tăcută un cu totul alt sens… Întorcând uşor capul către vecina sa, căpitanul a repetat visător:

— Veneția!

Cât despre noi, nişte gură-cască fascinați, în ziua aceea de mai, de maşina occidentală, am înțeles clar amploarea răsturnării provocate de Belmondo în viața noastră. Dacă o maşină abia ieşită din film putea sfâşia perspectiva încremenită a bulevardului Lenin, transformând-o pe directoarea noastră într-o ființă de vis, ceva se schimbase definitiv. Uniformele cenuşii, ştiam, vor umple iarăşi străzile; fabrica de sârmă ghimpată *Comunarda* îşi va spori productivitatea şi va depăşi planul; iarna va reveni… Dar nimic nu va mai fi ca până atunci. De-acum înainte, viața noastră se deschidea spre un altundeva infinit. Soarele încâlcit între miradoarele lagărului îşi va relua încetul cu încetul balansul maiestuos.

Nimic nu va mai fi vreodată ca până atunci. O, cât de mult voiam s-o credem!

17

Când, aşadar, până la urmă, s-a întâmplat?

Era un trup de femeie tânără ce mă primea, mulându-se pe-al meu, aspirându-mă, sorbindu-mă în aromele lui, în elasticitatea mătăsoasă a pielii, în fumul negru al pletelor răsfirate în iarbă. Şi vântul cald de la-nceputul verii, vântul din stepe, ce contrasta atât de mult cu răcoarea glacială a Oleiului ieşit din matcă. Eram înconjurați din toate părțile de apele lui cristaline. Şi hamacul ce se legăna în vânt… Da, un hamac! Nu uitasem nimic, Belmondo! Vântul, cerul răsturnat în ochii ei oblici orbiți de plăcere, tânguirea ei gâfâită… Când?

Sosirea lui Belmondo suspendase cursul obişnuit al timpului. Iarna îşi pierduse semnificația de somn veşnic. Serile – din cauza filmelor – pe aceea de liniştire vesperală. Momentul de la ora

optsprezece treizeci se impusese tuturor cu o evidență cosmică. Trăiam după noile ritmuri, pomenindu-ne azi în Mexic, mâine la Veneția. Orice altă temporalitate era caducă...

Imposibil să-mi amintesc dacă era Anul I sau Anul II al noii noastre cronologii. Mi-e imposibil să spun dacă aveam cincisprezece ani, ca în primăvara fugii noastre în Extremul-Orient, sau şaisprezece, adică la un an după reîntoarcerea lui Belmondo. Habar n-am. După câte se pare, era a doua primăvară. Căci într-un singur an n-aş fi putut trăi tot ce trăisem. Mi-ar fi explodat inima!

Cincisprezece ani, şaisprezece ani... Repere cu totul relative, de altfel, atât de vie era intensitatea pasiunilor noastre. Nu, aveam vârsta nopții din izba femeii roşcate, vârsta primei înghițituri de coniac, vârsta gustului sărat al Pacificului. Vârsta la care descopeream că fragila frumusețe a genunchiului feminin poate provoca o durere sfâşietoare, că poate fi un supliciu fericit. Vârsta la care trupul alb, planturos al unei prostituate îmbătrânite mă obseda prin materialitatea lui de neatins. Vârsta misterului dezvăluit al Transsiberianului. Vârsta la care corpul feminin mă învăța limbajul lui, vorbă cu vorbă, gest cu gest. Vârsta la care copilăria nu mai era decât un ecou stins – ca amintirea lacrimii mari, înghețate, din ochiul lupului întins în zăpada albăstruie a serii.

Cincisprezece ani, şaisprezece ani... Nu, eram mai curând acel ciudat amestec de vânturi, de tăceri şi foşnete din taiga, de locuri văzute sau imaginate. Eram acela care ştia deja, din cărțile Olgăi, că prințesele feudale purtau un corsaj lung, ca al nefericitei Emma. Că umerii unei odalisce în baie aveau culoarea chihlimbarului... şi că numai un bădăran, ca boiernaşul acela din Maupassant, putea să-i poruncească hangiței să facă patul în miezul zilei, arătându-şi astfel intențiile față de tânăra-i soție, roşie ca un rac... De la Musset, ştiam că îndrăgostiții romantici aleg întotdeauna o dimineață rece şi însorită de decembrie ca să-şi spună adio – limpezime a sentimentelor consumate, amărăciune limpezită a pasiunilor cumințite. Eram cel care, văzând monstruoasa descompunere a trupului Nanei, scuturam capul într-un refuz violent: nu, nu, dincolo de această magmă trupească osândită la putrezire există altceva! Există cântecul care țâşnind din zăpezi se răspândeşte în cerul violaceu de aprilie... Iar în camera hotelului *Leul roşu*, vedeam ceea ce mulți cititori occidentali nu remarcaseră: cele două cochilii mari de pe şemineu, înregistrate într-o frază rapidă. Era destul să le pui la

ureche – mă întrebam adesea dacă Emma o făcuse – ca să auzi vuietul mării. Cât de aproape ne simțeam de femeia adulteră, în clipele acelea, noi, cu fantasmele noastre despre Pacific!

Eram un amestec căruia Belmondo îi da o structură, un ritm, o siluetă personificată. Cu toată forța lui radioasă, el apropia realitatea şi visul. Aveam vârsta la care această apropiere părea încă posibilă…

Aşadar, era la începutul verii. O seară plină de vântul albastru al stepelor. Pe o insulă în mijlocul râului revărsat – o fâşie îngustă, ierboasă, cu o izbă năruită şi rămăşițele unei livezi, câțiva meri în spuma albă a florilor.

Departe, în pâcla aurie a asfințitului, se înălța taigaua pornind chiar din râu, reflectându-se în oglinzile întunecate ale apei, ajunsă până-n ungherele-i umbrite.

Mica insulă înota în luminozitatea serii. Murmurul apei şi freamătul vântului se topeau în ramurile înflorite. Valurile mici şi reci, insistente, clipoceau în lemnul vechii bărci pe care o legasem de cerdacul inundat al izbei. Ziua se stingea lent, lumina devenea mov, liliachie, apoi violetă. Întunericul părea să purifice armonia vie a sunetelor. Se auzea hârşâitul uşor al bărcii de stâlpii cerdacului, tânguirea senină a unei păsări, freamătul mătăsos al ierbii.

Eram întinşi sub meri, sprijiniți unul de celălalt, cu privirea rătăcind printre primele stele. Amândoi eram goi, iar vântul cald ne învăluia trupurile în răsuflarea-i plină de aromele stepei. Deasupra capetelor noastre, atârnat de nişte ramuri groase, contorsionate, se legăna încet în vânt un hamac. Da, îi rămăsesem fideli lui Belmondo până şi-n micile detalii ale decorului amoros. Ne urcasem în nacela instabilă. Încercam să rămânem în picioare, îmbrățişându-ne, pierzându-ne deja capul… Numai că, fie dorința mea era prea frenetică, fie nu stăpâneam încă arta erotică a Occidentului…

Ne-am trezit în iarba ninsă cu petale albe, abia dându-ne seama că am căzut. Credeam că ne continuăm căderea, zborul, credeam că ne iubim în zbor…

În acea cădere aeriană, trupul ei mlădios aluneca, se depărta. Nu izbuteam s-o rețin. Prin mişcările mele frenetice, îl împingeam pe iarba lunecoasă spre hotarul efemer al insulei, la liziera apelor. A trebuit să-mi înfăşor pumnul în pletele ei. Precum cazacii de odinioară în iurtă, pe blana de urs. Dorința mea îşi amintise gestul acela…

Era din neamul Nivk, originară din acele păduri ale Extremului-Orient în care văzusem, într-o zi, un tigru ca o flacără în zăpadă... Chipul încadrat de un păr lung, negru şi lins. Ochi oblici, un surâs enigmatic ca al lui Buddha. Trupul, cu pielea acoperită parcă de un lac auriu, avea reflexe de liană. Când a simţit că nu-i mai dau drumul, trupul acela m-a înlănţuit, s-a mulat pe al meu, s-a impregnat de mine prin toţi porii lui fremătători. Şi-a răspândit în mine mirosul, răsuflarea, sângele... Nu mai puteam ghici unde trupul ei devenea iarbă pătrunsă de vântul stepelor, unde gustul sânilor rotunzi şi tari se confunda cu cel al florilor de măr, unde cerul din ochii ei tulburaţi se sfârşea şi începea hăul întunecat din care picurau stelele.

Sângele ei curgea în vinele mele. Răsuflarea ei îmi umfla plămânii. Trupul ei unduia în mine. Sărutându-i pieptul, sorbeam spuma florilor dalbe de măr. Mă cufundam în spaţiul nocturn pe care vântul îl străbătuse parfumându-se cu mii de miresme, ducând polenul florilor fără de număr. Ţipa ghicind explozia ce se apropia, unghiile ei îmi sfâşiau umerii. O liană nebună, îmbătată de seva trunchiului pe care-l înlănţuia. O inundam, o umpleam cu fiinţa mea. Atingeam în ea adâncul ameţitor al cerului, răcoarea undelor negre.... Acum, inima ei bătea undeva, dincolo de taigaua nocturnă.

Vântul presăra petale albe pe trupurile noastre doborâte de fericita oboseală a dragostei. Focul aprins la venire înălţa, din când în când, o flacără lungă şi roşie, apoi se potolea, se întindea pe jos, în lava tăcută a jăratecului. Barca legată de cerdacul izbei, împinsă de câte un val, scotea un foşnet urmat de clipoceli somnoroase. Iar hamacul, hamacul viselor noastre nebuneşti, se legăna deasupra capetelor noastre, în volbura de spumă a florilor. Părea un năvod fabulos pe care un pescar nebun îl aruncase în cerul negru, ca să-l tragă înapoi licărind de stele...

În aceeaşi vară, în iulie, într-o zi cenuşie şi calmă, mergeam pe străzile din Nerlug, cu o sacoşă de provizii în mână. Grădinile îşi revărsau abundenţa frunzişului peste gardurile vii. În curţi, se auzea cotcodăcitul leneş al găinilor. Vrăbiile se scăldau în praful cald de pe marginea străzilor. Totul era atât de familiar, de cotidian! Doar eu purtam, în ziua aceea calmă, preaplinul palpitant al primei mele iubiri.

În clădirea mică a autogării, m-am aşezat la coadă la ghişeu, lângă nişte femei. Absorbit fiind de febra mea tainică, mai întâi

n-am fost atent la discuția lor. Deodată, numele Roşcatei m-a scos din fericita mea detaşare.

— Şi el ce putea face? Au pescuit-o la vreo cinci kilometri de pod. Cât era el de doctor, ce putea să mai facă?

— Nu ştiu... Respirație artificială, poate. Se zice că uneori ajută...

— Oricum, era putredă, femeia aia, vă zic eu. Dacă nu era asta, ar fi fost sifilisul, sau altceva...

— Aşa-i trebuia! Când mă gândesc câți bărbați a umplut de mizerii...

Această ultimă replică li s-a părut femeilor prea aspră. Au tăcut lăsându-şi ochii în pământ, întorcându-se cu spatele, dar, lăuntric, probabil o aprobau. O babă cu buze livide şi subțiri, care până atunci tăcuse, a început atunci să vorbească scoțând mici chicoteli, parcă voia să mai destindă atmosfera:

— Am văzut-o, hi-hi-hi, am văzut-o adesea la gară, pe curva aia! Era tare şireată, vă spun eu, grozav de şireată. Tot timpul se făcea că aşteaptă un tren. Venea, pleca, se tot uita la ceas. Era, adicătelea, o călătoare. Hi-hi-hi!...

— Călătoare pe naiba! O putoare! a intervenit o femeie strângându-şi curelele de la rucsac. Să mă ierte Dumnezeu, da' zău, a meritat-o!

Mi-am părăsit locul de la coadă, am împins uşa. În urechile care-mi țiuiau duceam chicotelile acelea ca nişte cioburi de sticlă spartă... Am plecat la Kajdai.

N-am avut curaj să mă apropii de casa ei. Am văzut uşa bătută în cuie, barată cu două scânduri lungi puse cruciş, fereastra cu geamurile sparte. Crengile mesteacănului ascundeau în frunzişul lor viața măruntă şi guralivă a câtorva păsări nevăzute. Un cântec pur şi gingaş în grădina tăcută...

Am plecat pe-acelaşi drum ca iarna trecută. Acum însă, câmpia ce cobora spre Olei era toată acoperită de flori.

Moartea femeii roşcate – sau mai curând discuția despre sinuciderea ei – m-a făcut să aleg definitiv: trebuia să plec. Să plec din sat, să fug departe de Nerlug, să nu mai văd locurile în care povestea bătrânului chinez va învinge până la urmă eleganța aventurii occidentale. Şi unde, într-un ungher întunecos al unei autogări, se va auzi scrâşnetul de sticlă pisată. Acel scrâşnet, o dată Belmondo plecat, se va răspândi peste tot. Va fi zgomotul bocancilor grei ai deținuților duşi în rânduri strânse, şuieratul strident al drujbelor intrând în carnea fragedă a cedrilor,

scârțâitul cuplajelor dintre vagoanele Transsiberianului, pe care nimeni n-o să-l mai aştepte la Kajdai. Scrâşnetul acela va deveni din nou materia vieții aspre a locuitorilor. Mă rog, a celor care nu vor putea scăpa fugind dincolo de Baikal, dincolo de Urali, dincolo de frontiera nevăzută dar atât de materială a Europei.

Da, eram hotărât să fug cât mai curând posibil. Voiam sa mă smulg din îmbrățişarea lianei care cu fiecare noapte îmi pătrundea în trup şi mai mult. Să fug de dragostea mea. De dragostea aceea mută. Frumoasa mea Nivk revărsa peste mine cerul înstelat ce ardea în ochii ei oblici, mă trăgea într-o cădere ameţitoare prin vântul stepelor. Iubirea ei topea la un loc strigătele noastre şi boncăluitul cerbilor la liziera luminată de lună, trupurile noastre şi lava roşiatică a răşinii, bătăile inimilor noastre şi licărirea stelelor.

Dar iubirea ei era mută. Nu avea nevoie de cuvinte. Gândul nu o putea pătrunde. Iar eu îmi făcusem deja educația europeană. Gustasem deja teribila ispită occidentală a cuvântului. „Ceea ce nu e spus nu există!”, îmi sufla acea voce, ispitindu-mă. Or, ce puteam eu spune despre chipul cu surâs misterios al iubitei mele Nivk? Cum puteam gândi acea fuziune a dorinței noastre cu răsuflarea puternică a taigalei, cu valurile râului fără s-o despart în cuvinte? Fără să ucid armonia lor vie?

Tânjeam după o poveste de iubire. Spusă cu toată complexitatea romanelor occidentale. Visam mărturisiri făcute cu răsuflarea tăiată, stratageme de seducție, chinurile geloziei, visam intrigă. Visam „cuvinte de iubire”. Visam cuvinte...

Iar iubita mea Nivk, într-o zi când mergeam prin taiga, s-a lăsat deodată în genunchi şi a desfăcut cu grijă hățişul frunzelor şi stratul gros de muşchi. Am văzut un bulb mare, brun, din care, pe o tulpină scurtă şi palidă, ieşea o floare de o finețe şi de o frumusețe nespuse. Corpul ei alungit, de un mov transparent, părea să freamăte uşor în penumbra pădurii. Şi, ca întotdeauna, fata n-a spus nimic. Caliciul florii păreau să-i lumineze slab mâinile cufundate în stratul de muşchi...

M-am decis. Şi cum intensitatea viselor noastre provoacă inevitabil coincidențe ce nu se-ntâlnesc în timpuri normale, în curând am primit o încurajare evidentă...

Întors de la Kajdai, am scos din rucsac un ziar mototolit. Era un ziar rar, de negăsit chiar şi la chioşcurile din Nerlug. Unul dintre acelea pe care eram fericiți să-l găsim pe scaunul vreunui autocar, sau în sala de aşteptare a unei gări. Un *Leningrad de*

seară, uitat desigur de vreun călător pe care o întâmplare extravagantă îl adusese prin locurile noastre.

Am citit cele patru pagini dintr-o suflare, inclusiv programele televiziunii leningrădene şi buletinele meteo. Era straniu să afli că, în urmă cu două săptămâni, în îndepărtatul şi fabulosul oraş plouase, iar vântul suflase dinspre nord-est. Acolo, în pagina a treia, printre ofertele de locuri de muncă şi cele cu vânzări de animale (pui de canişi regali, pisici siameze), privirea mi-a căzut peste aceste rânduri înconjurate cu un cadru decorativ:

COLEGIUL TEHNICIENILOR DE CINEMA DIN LENINGRAD FACE ÎNSCRIERI PENTRU URMĂTOARELE SPECIALITĂȚI: ELECTRICIAN, MONTOR, INGINER DE SUNET, OPERATOR…

Mătuşă-mea a revenit în cameră. Cu un gest rapid, am ascuns ziarul, de parcă ar fi putut ghici marele proiect care-mi dădea aripi. Nu mai era o simplă dorință de evadare, ci un obiectiv precis. Leningradul, oraşul cețos de la celălalt capăt al lumii, devenea un mare pas în direcția lui Belmondo. O trambulină ce avea să mă proiecteze în preajma lui, eram sigur…

Spre sfârşitul lui august, într-o seară luminoasă mirosind deja a răcoare de toamnă, mătuşa m-a chemat în bucătărie cu o voce care mi s-a părut stranie. Era aşezată la masă, foarte dreaptă, îmbrăcată cu o rochie pe care şi-o punea numai în zilele de sărbătoare, când îi veneau prietenele.

Mâinile ei mari, cu degete puternice şi osoase, frământau maşinal colțul feței de masă. Tăcea.

Hotărându-se în cele din urmă, a vorbit fără să mă privească:

— Uite, Mitea, trebuie să-ți spun ceva... Verbin şi cu mine ne-am gândit mult şi... şi o să ne căsătorim săptămâna viitoare. Suntem bătrâni, poate că lumea o să râdă. Dar asta e…

Vocea i s-a frânt. A tuşit punându-şi mâna la gură şi a adăugat:

— Aşteaptă puțin, trebuie să apară. Voia să faceți cunoştință.

Era să strig: „Dar ne cunoaştem foarte bine!” Am tăcut însă, înțelegând că e mai mult un ritual decât o simplă prezentare…

Verbin a apărut imediat. Probabil aştepta în curte. Îşi pusese o cămaşă albă, cu un guler prea larg pentru gâtul lui zbârcit. Intrând cu un pas stângaci, a surâs stingherit şi mi-a întins unica-i mâna de ciung. I-am strâns-o cu multă căldură. Voiam atât de mult să le spun un cuvânt de încurajare, ceva plăcut, dar

cuvintele nu veneau. Cu acelaşi pas stângaci, Verbin a mers spre mătuşă-mea, s-a aşezat lângă ea într-un soi de poziție de drepți şovăielnică.

— Asta e, a spus el agitându-şi uşor brațul, vrând parcă să spună: s-a întâmplat şi gata.

Când i-am văzut aşa, unul lângă celălalt, acele vieți atât de diferite şi atât de apropiate în lunga şi senina lor suferință, când am văzut pe fețele lor simple şi neliniştite reflexul duioşiei temătoare ce-i unise, am ieşit din încăpere în fugă. Simțeam în gât un nod sărat. Am coborât pe cerdacul izbei, am dat jos scândura laterală invadată de buruieni şi am scos o cutie din tablă. Am revenit în cameră şi, în fața mătuşii şi a lui Verbin rămaşi fără grai, am vărsat conținutul cutiei. Aurul a strălucit. Nisip, mici pepite şi chiar câteva pietricele galbene. Tot ce adunasem în ani de zile. Fără o vorbă, m-am întors pe călcâie şi am fugit afară.

Am mers de-a lungul Oleiului, apoi, apropiindu-mă de bac, m-am aşezat pe scândurile groase ale plutei…

Cele întâmplate n-au făcut decât să mă convingă şi mai mult: trebuia să plec. Aceşti oameni care-mi erau atât de dragi, înțelegeam acum, aveau destinul lor. Destinul uriaşului Imperiu care-i strivise, schilodise, umilise. Abia acum, la capătul vieții, izbuteau să-şi revină. Îşi dădeau seama că războiul se terminase cu adevărat. Că amintirile lor nu mai interesau pe nimeni. Că fulgii de zăpadă ce li se aşezau pe mâneci aveau şi acum aceeaşi gingăşie înstelată. Că vântul primăverii aducea şi acum răsuflarea parfumată a stepelor… În asfințitul vieții lor, la capătul bulevardului Lenin, au văzut strălucirea unui surâs fantastic. Un surâs ce părea să încălzească aerul înghețat la o sută de metri în jur. Au simțit acel val de căldură. În primăvara aceea, au redescoperit frumusețea vaporoasă a primelor frunze. Învățau din nou să asculte freamătul bolților transparente, să privească florile, să respire. Destinul lor, ca o rană enormă, se închidea în sfârşit…

În convalescența lor nu era însă loc pentru mine. Trebuia să plec.

18

Ziua plecării, în septembrie, era o zi de toamnă adevărată. Bacul ce mă ducea la celălalt mal era gol. Verbin trăgea fără grabă de cablu. Eu îl ajutam.

Mici valuri cenuşii încreţeau suprafaţa apei. Scândurile bacului luceau, udate de burniţă...

— Încă o săptămână şi-l pun la odihnă, a spus Verbin surâzând atunci când bacul s-a lipit de micul debarcader din lemn.

Mi-am luat valiza şi am coborât pe nisip. Verbin a venit după mine, şi-a aprins o ţigară, mi-a oferit şi mie una.

Vorbeam de una, de alta. Ca două rude apropiate, deja. El nu-şi dădea seama cât sunt de emoţionat. Toţi credeau că mă duc la Nerlug, ca să mă angajez ca ucenic mecanic la o întreprindere de camioane. Versiune absolut credibilă. Destin tipic pentru tinerii de la noi. Iar eu, simţind în piept un gol ciudat, priveam satul pierdut pentru ultima oară...

Deodată, o siluetă feminină a apărut în zarea ceţoasă. O femeie îmbrăcată cu un impermeabil lung mergea pe nisip, pe malul apei.

Verbin a oftat. Am schimbat o privire.

— Încă-l aşteaptă, a spus el cu voce scăzută, parcă s-ar fi temut că femeia de pe celălalt mal putea să-l audă. L-am văzut iarna asta pe bărbatu-său, la Nerlug... Toată lumea ştie că trăieşte. Ea însă tot speră că într-o zi o să i-l aduc cu bacul meu...

Verbin a tăcut, cu ochii aţintiţi la silueta fragilă, estompată de ploaie. Apoi, aruncându-mi o privire plină cu un soi de curaj disperat, a vorbit mai tare, cu o voce aproape voioasă:

— Dar, ştii tu, Dimitri, uneori îmi spun că poate-i mai fericită decât multe altele... L-am văzut pe bărbatu-său: buged, plin de sine, nici nu poate deschide ochii de grăsime. Ea însă îl aşteaptă pe altul, pe un tânăr soldat slăbuţ, ras în cap, cu o pufoaică decolorată. Aşa eram toţi, în primăvara lui ’45... Mătuşa-ta are dreptate: de asta nu îmbătrâneşte Vera. Are părul cărunt, ai văzut, dar faţa i-a rămas de fată tânără. Şi îl aşteaptă mereu, pe soldatul ei...

Puţinii pasageri au început să se adune lângă bac. I-am strâns mâna lui Verbin şi am plecat pe drumul mustind de apă...

La cotul drumului, când a trebuit să părăsesc valea Oleiului şi s-o iau prin taiga, am aruncat o privire în urmă. Bacul, un mic pătrat pe suprafața cenuşie a apei, era deja la jumătatea râului.

Am ajuns la Leningrad după o călătorie lungă de şaisprezece zile. Numai cu clasa a treia. Adesea fără bilet. Dormind pe plasele de bagaje, păcălindu-i pe controlori, mâncând pâinea gratuită la bufetele din gări. Am străbătut Imperiul de la un capăt la altul – douăsprezece mii de kilometri.

Am trecut fluvii uriaşe: Lena, Enisei, Obi, Kama, Volga... Am străpuns Uralii. Am văzut Novosibirskul, care mi s-a părut un soi de Nerlug, doar că mult mai mare. Am descoperit Moscova, strivitoare, ciclopică, fără margini. Dar, una peste alta, un oraş oriental, deci foarte apropiat de natura mea asiatică profundă.

În sfârşit, a urmat Leningradul, unicul oraş cu adevărat occidental al Imperiului... Ieşeam în piața mare a gării, holbându-mi ochii grei de somn. Clădirile aveau aici un alt aer: lipite unele de altele, zvelte şi orgolioase, bogat împodobite cu cornişe, ciubuce, coloane, formau şiruri lungi. Acea rigoare europeană, dar mai ales mirosul – puțin acid, proaspăt, excitant –, m-au fascinat. Traversam piața cu un pas somnambulic, când deodată am scos un „ah!” ce i-a făcut pe trecători să întoarcă privirea spre mine...

Nevski Prospect, în toată strălucirea lui matinală, voalat de o uşoară pâclă albăstruie, se întindea în fața ochilor mei uluiți. La capătul acelei căi luminoase flancate de fațade somptuoase scânteia fleşa aurită a Amiralității. Câteva minute am rămas în extaz, fascinat de spada de aur înălțată în cerul care, încetul cu încetul, se lăsa pătruns de un soare nordic, livid. Prin pâcla ce plutea peste Neva se ghicea Occidentul.

Într-o străfulgerare, ochii mei au văzut totul... şi farmecul nostalgic al copilăriei Olgăi, care străbătea străzile elegante ca să prindă trenul Sankt-Petersburg-Paris, şi sufletul nobil al fostei capitale ce nu se va obişnui nicicând cu porecla dată de noii stăpâni, şi umbra lui Raskolnikov rătăcind undeva, în pâcla deasă a străzilor.

Dar mai ales, am înțeles că nu m-ar fi mirat prea mult dacă, în mijlocul bulevardului colorat de lumina autumnală, l-aş fi întâlnit pe Belmondo. Pe adevăratul, pe unicul Belmondo. Prezența lui devenea, fizic, posibilă... Mi-am îndreptat rucsacul în spate şi, cu un pas hotărât, m-am îndreptat spre stația de tramvaie. Nu ştiam dacă era cea mai bună soluție ca să ajung la

şcoala mea. Dar clopoţeii lor aveau, în aerul matinal, un glas atât de frumos…

În timpul celor trei ani de studiu, am avut puţine vesti din Svetlaia. Câteva scrisori de la mătuşă-mea, mai întâi neliniştite şi pline de reproşuri, apoi mai calme, cu detalii cotidiene care-mi erau din ce în ce mai străine. Fie că o lăsa memoria, fie pur şi simplu ca să spună ceva, în fiecare scrisoare vorbea iarăşi despre Olei şi despre bac: îl vedeam pe Verbin reparând scândurile, schimbând cablul… „Povestea bătrânului chinez continuă", îmi spuneam, păşind prin oraşul viselor mele occidentale…

Apoi a fost o ilustrată de la Samurai. Dar nu venea din sat. De altfel, era mai curând o fotografie de amator, cu câteva fraze scrise pe verso, pe un ton cam distant. Evident, nu putea să-mi ierte fuga, pe care o considera, ca şi Utkin, o trădare a prieteniei noastre… Samurai îmi anunţa moartea Olgăi, spunea că până în ultima clipă îşi continuase lecturile de seară, cu regretul că „Don Juan" nu mai venea. Nu eram prea surprins văzându-l pe Samurai în uniformă de infanterie marină, pe puntea unei nave. Nu mă mirau nici petele albe ale clădirilor şi umbrele palmierilor. Textul scris cu cerneală albastră indica: Havana, portul. Ghiceam că puntea acelei nave era o etapă decisivă în proiectul lui de tinereţe, în visul nebunesc despre care-mi vorbise la Svetlaia într-o zi: să se alăture unor guerilleros din America Centrală, ca să răscolească cenuşa aventurii lui Che…

Cât despre Utkin, el nu mi-a scris niciodată din Svetlaia. Dar, la doi ani după fuga mea, la capătul culoarului întunecat al căminului studenţesc, am văzut o siluetă pe care am recunoscut-o imediat. Şchiopătând, a venit spre mine, mi-a întins mâna… Am discutat toată noaptea, pe coridor, ca să nu-mi deranjez colegii de cameră. Stând pe pervazul unei ferestre, în faţa geamului îngheţat, vorbeam bând un ceai rece…

Am aflat că Utkin, şi el, fugise din Svetlaia. Izbutise să ajungă chiar mai departe, în vest, decât mine. Era student la Kiev, la facultatea de jurnalistică şi spera să înceapă cândva să scrie „literatură adevărată", cum a precizat el cu o voce gravă, coborându-şi privirea.

În noaptea aceea am aflat circumstanţele în care Belmondo părăsise definitiv cinematograful *Octombrie roşu*, dispărând probabil pentru totdeauna de la colţul bulevardului Lenin.

Era în iarna de după evadarea mea. Samurai şi Utkin lunecau pe tălpici prin taigaua cufundată în semiîntunericul

primelor ore matinale. Mergeau la Nerlug, la spectacolul de la optsprezece treizeci. Fără mine. Voiau să revadă un film? Sau poate să demonstreze – cui? – Că trădarea mea nu afecta relația lor cu Belmondo?

Frigul era teribil chiar şi pentru iernile din ținutul nostru. Din când în când, se auzea un ecou prelung ca un foc de armă. Erau trunchiuri ce explodau, minate de seva şi de răşina înghețate. În sat, pe o astfel de vreme, rufele puse pe funie se spărgeau ca sticla. Camionagii înjurau în jurul rezervoarelor pline cu o pulbere albă: benzina înghețată. Pe drumul tare ca piatra, copiii se distrau scuipând şi ascultând clinchetul scuipatului ce devenea, în aer, țurțuri de gheață…

În primele raze ale soarelui, l-au zărit într-un pin, pe furca formată de două crengi groase. Samurai l-a văzut primul, a avut un moment de ezitare: să i-l arate lui Utkin? Îl protejase întotdeauna, iar după plecarea mea devenise şi mai protector. Da, mai întâi a vrut să treacă mai departe, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Dar în calmul absolut al taigalei Utkin simțise probabil ezitarea, respirația oprită a lui Samurai. S-a oprit la rândul lui, a ridicat ochii, a scos un țipăt…

Pe furcă, agățat de trunchiul scorțos, strângându-l cu amândouă brațele, era aşezat un bărbat, cu chipul alb, acoperit de chiciură, cu ochii larg deschişi. Postura lui avea înfricoşătoarea rigiditate a morții. Picioarele nu-i atârnau, ci încremeneau în gol, la doi metri de pământ. De acolo, de sus, părea să-i privească adresându-le un rânjet oribil. Zăpada din jurul arborelui era răscolită de urme de lupi…

Samurai privea chipul acela înghețat şi tăcea. Utkin, copleşit de sinistra întâlnire în taigaua adormită, încerca să-şi ascundă groaza. A vorbit repede, făcând pe durul:

— Trebuie să fie un deținut politic evadat. Da, sunt sigur să-i un disident. Poate a scris romane antisovietice, l-au aruncat în Gulag, apoi cineva l-a ajutat să evadeze. Poate că are la el şi manuscrise ascunse… Poate c-a vrut…

— Taci, rățoiule! a lătrat deodată Samurai.

Şi, cu o duritate plină de ură, de parcă nu-l cunoscuse niciodată pe Utkin, a continuat:

— Deținut politic! Gulag! Ce să zic! Lagărul de lângă Svetlaia e un lagăr normal, rățoiule. Pricepi: *nor-mal*! Sunt oameni normali, acolo. Indivizi normali care au furat ori au stâlcit mutra cuiva. Care, după ce sunt scoşi la muncă, joacă cărți, scriu scrisori sau sforăie. Apoi acei oameni normali îşi aleg victima, de

obicei un tinerel care-a pierdut la cărţi. Dacă pierzi, plăteşti. Normal, nu? Iar acei oameni normali îl regulează în gură şi în cur, pe rând, toată baraca, îl fac poştă. Atâta că în loc de gură nu mai e decât o marmeladă, iar între picioare nişte carne tocată… După asta, nenorocitul devine un paria, trebuie să doarmă lângă tinetă, nu mai are voie să bea apă de la acelaşi robinet cu ceilalţi. Însă oricine poate să-l reguleze după plac. Iar ca să scape, există o singură soluţie: să se arunce în gardul de sârmă ghimpată. Atunci soldatul îi trimite un snop de gloanţe în cap. Direct la cer… Ăsta probabil a fugit pe când era scos la muncă…

Utkin a scos un sunet straniu, ceva între geamăt şi protest.

— Taci, îţi spun! l-a repezit din nou Samurai. Taci cu romantismul tău idiot! Asta-i viaţa normală, ai priceput sau nu? Inşi care după zece ani de asemenea viaţă ies de acolo şi trăiesc printre noi… Iar noi suntem cu toţii la fel, mai mult sau mai puţin. Viaţa asta normală e viaţa noastră. Niciun animal n-ar trăi aşa…

— Dar Olga, dar Bel… Bel…, a şoptit deodată Utkin cu o voce chinuită, fără să mai poată continua.

Samurai n-a spus nimic. A privit în jur ca să-şi fixeze în memorie locul. Apoi şi-a luat suliţa şi i-a făcut lui Utkin semn să-l urmeze… În ziua aceea, nu s-au mai dus la Nerlug. Au pierdut întâlnirea de la ora optsprezece şi treizeci.

Mai târziu, în sediul afumat al miliţiei din Kajdai, au pierdut o mulţime de timp aşteptând să-şi facă timp cineva să vină cu ei în locul acela. Samurai tăcea, clătinând uneori din cap. Ochii lui fixau reflexele unor zile nevăzute. Utkin privea cu coada ochiului umbrele acelea fugitive. Simţea că în curând Samurai avea să-şi dreagă vocea şi, pe un ton încurcat, avea să-i ceară scuze…

Stând pe pervazul ferestrei, Utkin îmi povestea sfârşitul epocii Belmondo în ţinutul copilăriei noastre… Glasul îi răsuna atât de ciudat pe coridorul pustiu! Pe chipul lui – chipul unui tânăr, cu primele tuleie de mustaţă – răzbăteau trăsăturile copilului rănit de odinioară. Care aştepta cu atâta emoţie începutul vieţii de adult, sperând să cunoască totuşi – la fel ca ceilalţi – iubirea. Iar eu, care-mi trăiam deja liniştit rutina amoroasă de tânăr mascul nepăsător, am perceput brusc infinita disperare pe care prietenul meu o purta în el. Chipul lui era rănit, ai fi zis, de indiferenţa privirilor feminine. De orbirea lor, atât de firească, atât de necruţătoare…

Utkin a remarcat intensitatea privirii mele. Umbra unui surâs blazat i-a fluturat pe buze. Şi-a întors privirea spre geamul în spatele căruia pălea noaptea înfrigurată a Leningradului.

— Când ne-am întors cu cei de la miliție, a continuat el, când l-am revăzut pe evadatul agățat de creanga lui, nu-mi mai era frică. Nu mai simțeam nici tristețe, nici durere. Mi-e ruşine s-o spun, dar simțeam... un soi de bucurie stranie. Da... Îmi spuneam – în limba aceea foarte profundă, ştii, care se articulează în noi fără cuvinte –, îmi spuneam că dacă lumea e atât de cumplită, ea nu poate fi nici adevărată, nici, mai ales, unică. Da, îmi spuneam că nu poți s-o iei în serios...

Privindu-i pe milițienii care, ajutați de Samurai, încercau să-l desprindă pe mort din copac, Utkin trăia o revelație misterioasă. Tânărul deținut căruia milițienii, gâfâind de efort, îi răsuceau degetele înghețate, marca o limită. La fel ca trupul schilodit al lui Utkin? Limita cruzimii, a suferinței. O frontieră...

Cadavrul a cedat în sfârşit. Cei trei milițieni şi Samurai l-au dus la maşina de teren lăsată la liziera taigalei. Căciula a lunecat de pe capul deținutului. A cules-o Utkin. Mergea în urma celorlalți; la fiecare pas îşi înălța umărul drept înspre cer, parcă ar fi vrut să arunce o privire dincolo de frontieră...

Am petrecut o zi întreagă hoinărind pe străzile ude ale Leningradului. Intram în muzee, traversam Neva. Eram mândru să-i pot arăta lui Utkin unicul oraş occidental al Imperiului. Dar nici lui, nici mie nu ne era capul la plimbarea noastră. Chiar şi la Ermitaj, vorbeam despre altceva. Noaptea, Utkin îmi dăduse vreo treizeci de pagini scrise la maşină – un fragment din viitorul lui roman, „În tradiția *Arhipelagului Gulag*”, precizase el... Acum le purtam sub haină şi mă simțeam un adevărat disident.

Da, chiar şi în mijlocul palatului imperial, vorbeam, cu glas scăzut, despre ororile regimului. Criticam totul. Respingeam totul în bloc. Belmondo, eroul tinereții noastre, şi Occidentul lui mitic se transformau într-un ideal de libertate, într-un program de luptă. Vedeam şi acum soarele încâlcit în gardul de sârmă ghimpată, străpuns de țepuşele miradoarelor. Un pendul uriaş, pe care trebuia să-l punem în mişcare! Trebuia să eliberăm timpul, timpul nostru, nefericit ostatec al dictaturii!

Şoaptele noastre furioase riscau în orice moment să explodeze într-un strigăt. Cu Utkin, aşa s-a şi întâmplat.

— Eu n-am nimic de pierdut, o să lupt chiar şi în lagăr!...

Am tuşit, ca să înăbuş ecoul cuvintelor lui sub plafoanele fastuoase. Supraveghetoarea ne-a aruncat o privire bănuitoare. Ieşind din visurile noastre regicide, reveneam la realitate. În fața noastră, sub un baldachin roşu, se înălța tronul imperial al Romanovilor…

Partea a patra

19

Ninge, în seara asta, peste New York. Sau poate numai peste Brighton Beach, arhipelag rusesc unde rotirea albă a fulgilor trezeşte atâtea amintiri şi umple de melancolie ochii acestor copii ai răposatului Imperiu, care sosind pe pământul făgăduinţei eşuează aici.

Un răstimp rămânem tăcuţi, mergând pe chei, de-a lungul oceanului. Palele de vânt – care aduc când mirosul sărat al valurilor, când răcoarea înţepătoare a fulgilor – ţin cu uşurinţă loc de cuvinte. Asprimea rece a aerului nocturn evocă un şir întreg de zile din trecut, ce ne vorbesc cu accente profunde şi grave.

— Îmi pare rău, dar nu puteam veni mai repede! am spus într-un sfârşit, încercând să mă justific.

— Nu, nu, te înţeleg foarte bine! se grăbeşte să mă asigure Utkin. Când l-am văzut, respira greu şi nu mai putea vorbi. Totuşi, când l-am privit în ochi, am avut sentimentul că mă recunoaşte... Nu, nu, cred că nici măcar aici nu se putea face nimic. Era ciuruit de gloanţe... Da, cred că Samurai m-a recunoscut.

Mi-a arătat o fotografie, un clişeu în culori vii, turistice. În faţa moviliţei alungite a mormântului, Utkin, încremenit într-o poziţie de drepţi involuntară, Utkin „de după douăzeci de ani”, cu o bărbiţă à la Troţki şi priviri pierdute în spatele ochelarilor. Lângă el, stând pe vine, o femeie văzută din spate nivelează pământul în jurul unei plante cu flori mari, purpurii. Gesturile ei foarte concrete o fac uimitor de detaşată, străină de gravitatea chinuită a privirii lui Utkin...

Să se rezume totul, aşadar, la moviliţa aceea de pământ proaspăt, pierdută undeva sub cerul Americii centrale...?

Sala restaurantului rusesc, de obicei pe jumătate goală, e plină în seara asta. Paştele ortodox. Vezi părul coliliu şi frunţile nobile ale primei emigraţii, câteva feţe supte şi acre din ultimul val, şi mulţi occidentali veniţi să guste, la lumina lumânărilor, farmecul slav. Muzicanţii şi cântăreaţa încă n-au apărut –

antractul obligatoriu între două feluri de mâncare. Repertoriul variază în funcție de gradul de beție şi, după pauză, vin cântece mai potrivite cu cantitatea de votcă băută. Discuțiile se încing tot mai mult, replicile se încrucişează, acoperind treptat mesele cu o rumoare confuză. Iar patronul, faimosul Saşa, ca un şef de orchestră cu experiență, dirijează această cacofonie apropiindu-se pe rând de unii şi de alții.

— O, da, domnule prinț! În New York, doar la noi se mai face un asemenea şaşlâc!... După ce-a murit bucătarul contelui Şeremetiev... Da, dragă prietene, bea vinul ăsta şi o să uiți de Moscova ta căzută în mâinile neobolşevicilor. Desigur, doamnă, e o tradiție curat rusească. De altfel, o să vedeți, merge de minune cu punch-ul ăsta puțin acidulat...

Ne duce la una din ultimele mese libere. Mă aşez cu spatele la sală. Utkin, întinzându-şi piciorul în spațiul îngust dintre mese, se lasă greoi pe scaunul din fața mea. În spatele lui, într-o oglindă imensă, văd profunzimea pestriță a sălii pline de luminile vii ale lumânărilor. Pe pereții acoperiți cu catifea roşie, „icoanele” – tăieturi din reviste ilustrate lipite pe dreptunghiuri din placaj şi date cu lac. Într-un colț, pe o etajeră, un samovar pântecos.

După primul pahar de votcă, Utkin scotoceşte în geanta de piele şi scoate un album colorat asemănător cu cărțile pentru copii.

— Dacă tot am ajuns, în seara asta, la mărturisiri şi la deziluzii...

Îmi dau la o parte paharul şi deschid albumul. Sunt benzi desenate pentru adulți. Destul de „hard”, după cât se pare.

— Astea sunt romanele mele, Juan! Da, toate subiectele sunt scrise de mine. Situațiile, dialogurile, legendele, totul... Impresionant, nu?

Frunzăresc paginile viu colorate. Cu mici diferențe, istoriile se aseamănă: personajele sunt îmbrăcate la început, dezbrăcate la sfârşit. Nuditatea lor are drept fundal când exuberanța naturii tropicale, când interiorul luxos al unei vile, uneori chiar imponderabilitatea unei nave cosmice... Din evantaiul paginilor țâşneşte un întreg foc de artificii de crupe arcuite pe care le-nşfacă mâini păroase de bărbați, fese rozalii sau bronzate, sexe agresive, buze lacome, coapse fosforescente. Deodată, înțeleg totul!

— Deci pentru asta îți trebuiau istoriile mele de dragoste?

Utkin pare ruşinat. Mai toarnă votcă în pahare.

— Ei da, ce vrei? Tu ai trăit atâtea. Iar uneori trebuia să inventez câte una pe zi!

Maşinal, întorc ultimele pagini ale albumului. Nimeresc peste o serie de imagini care-mi par ciudat de familiare.

Utkin ghiceşte ce descoperisem. Se înroşeşte, întinde brusc mâna, îmi smulge albumul răsturnându-mi paharul pe masă. Am însă timp să văd ultima scenă: femeia stă întinsă pe capacul unui pian cu coadă, iar bărbatul, despicându-i trupul în două, scoate mugete în nişte bule ce seamănă cu norii albi ai unei locomotive dintr-un desen animat...

Ştergem votca vărsată pe masă. Utkin bâlbâie nişte scuze. Chelnerul ne aduce borşul, punând lângă farfurii un vas cu hrişcă fierbinte.

— Vezi, am ajuns rău de tot, spune prietenul meu din copilărie cu un surâs stingherit.

— Nu-i grav. Oricum, aşa cum probabil ai ghicit, prințesa mea era o pură invenție. Te-am mințit, Utkin. Toată povestea aia nu s-a petrecut pe Coasta de Azur, ci în Crimeea, acum o sută sau o mie de ani, nu mai ştiu. Şi nu avea rochie de seară ca în imaginile tale, ci doar un sarafan decolorat... Trupul îi mirosea ca stâncile înfierbântate de soare. Cât despre sfeşnicele de pe pian, cred că nu le mai aprinsese nimeni de la revoluție, poate...

Tăcem amestecând în borş smântâna proaspătă.

— Ce tâmpenie. Nu trebuia să-ți arăt capodopera mea, spune el în sfârşit.

— Ba nu, dimpotrivă... Apoi, desenele sunt chiar frumoase!

Utkin îşi coboară privirea. Văd că acest compliment l-a mişcat.

— Mulțumesc... Nevastă-mea le-a făcut...

— Eşti însurat?! De ce nu mi-ai spus?

— Ba da, ba da, ți-am vorbit o dată despre ea... Între timp ne-am căsătorit, acum o lună şi jumătate. Este o indiană... Şi ea e puțin... ca mine... Adică... ăăă... e... e puțin cocoşată. A căzut de pe cal când era mică... Dar e o fată foarte frumoasă.

Dau din cap cu convingere, grăbindu-mă să spun ceva:

— Vasăzică ți-ai regăsit rădăcinile eurasiene?

— Da... Vezi tu, cu benzile noastre desenate, cred că facem mai puțin rău decât vânzătorii acestui kitsch care, în America, trece drept literatură... În plus, poate ai remarcat, în povestirile mele trupurile sunt întotdeauna frumoase. Nevastă-mea le vrea aşa...

Utkin redeschide albumul deasupra farfuriei lui şi începe să-mi arate desenele.

— Dar esenţialul, vezi tu, e că în fiecare secvenţă există o bucăţică de orizont, o deschidere, un petec de cer…

Nu-mi pot opri râsul.

— Tu chiar crezi că cititorul tău are timp să vadă petecul acela de cer?

Utkin tace. Chelnerul ia farfuriile, ne aduce şaşlâcul. Dăm pe gât votca. Cufundat în gânduri, prietenul meu îşi înalţă sprâncenele, cu privirea pierdută în fundul paharului. Deodată, proclamă:

— Ştii, Juan, americanii îmi amintesc adesea de nişte maimuţe ce se amuză cu o jucărie mecanică. Apasă pe buton, resortul funcţionează, omuleţul din plastic începe să facă tumbe. Scopul este atins… La fel e şi în cultura lor. Fabrică un nou geniu, îl umflă la televiziune, de cărţile lui puţin le pasă, important e să meargă maşinăria. Butonul, resortul, omuleţul din plastic se bâţâie. Toată lumea e mulţumită. E foarte reconfortant să poţi fabrica genii. Cu ajutorul cuvântului. Jonglează cu idei vechi de când lumea, le combină la nesfârşit, sacrificând în schimb viaţa. Vorbe, vorbe, vorbe…

Utkin ridică sticla goală, făcându-i semn chelnerului.

— Da, viaţa nu mai e, însă maşinăria merge! adaugă el ridicându-şi spre mine ochii de profet cherchelit. Şi cu o bună diviziune a muncii, te rog să remarci! Plebea se hrăneşte cu produse asemănătoare cu benzile mele desenate, iar elita cu ilizibile jocuri de *puzzle* verbale. Şi ai văzut cu câtă gravitate îşi decernează premiile literare! Parcă-l vezi pe Brejnev agăţând încă o stea de aur pe pieptul unui moşneag ramolit din Politbiuro. Toţi ştiu cine va lua premiul şi de ce, dar continuă să se joace de-a Politbiuro-ul! Peste Occident creşte iedera cimitirelor. Iedera vorbelor care-a ucis viaţa.

În clipa aceea, în oglinda din spatele lui Utkin, văd cum apar muzicanţii. Vioara scoate un geamăt uşor de încercare, chitara emite un lung oftat gutural, baianul îşi umflă plămânii într-un şuşotit melodios, în sfârşit, tot în reflexul afumat al oglinzii, o văd, pe *ea*…

În rochia-i neagră, seamănă cu o pană lungă de pasăre. Are obrazul palid, fără vreo urmă de fard folcloric:

„Da, într-adevăr, maşinăria merge bine, îmi spun în gând. Saşa ştie când e momentul să servească farmecul slav… Feţele

sunt căzute din cauza mâncării abundente, ochii sunt umezi, inimile topite...”

Totuşi, cântecul ce se înalță nu pare să facă jocul lui Saşa. Mai întâi se aude o notă foarte slabă ce tempereazǎ pe dată elanul muzicanților. Un sunet ce pare să vină de foarte departe şi nu reuşeşte să domine zgomotele de la mese. Iar dacă totuşi, câteva clipe mai târziu, vocea ei stinsă se impune e pentru că toată lumea, în ciuda beției şi toropelii, simte cum creşte acea depărtare înzăpezită dincolo de pereții tapetați cu catifea roşie şi cu icoane din hârtie. Vocea creşte uşor, mesenii nu mai privesc decât chipul palid cu privirile pierdute în pâcla zilelor evocate de cântec. Eu, în adâncimea înşelătoare a oglinzii, o văd poate mai bine decât ceilalți. Trupul ei, pană neagră, prelungă, obrazul fără fard, fără apărare. Cântă parcă pentru ea însăşi, pentru noaptea rece de aprilie, pentru cineva nevăzut. Cum a cântat o femeie, într-o seară, în fața focului, într-o izbă înzăpezită... Toți ştiu cuvintele pe de rost. Însă la seara aceea de demult, pierdută în viscol, ajungi fără să descifrezi cuvintele, privind țintă flacăra lumânării până când începe să crească, lăsându-te să intri în haloul ei transparent. Iar muzica devine aerul rece al izbei mirosind a furtună, căldura luminoasă a focului, mirosul de cedru ars, tăcerea limpede a singurătății...

— Ciudat, murmură Utkin, cântecul ăsta îmi aminteşte de o istorie pe care mi-a povestit-o într-o zi Samurai. Îi părea rău că mi-a vorbit despre deținuții violați în lagăr, despre toate porcăriile alea pe care de altfel le ştiam deja. Pentru el, eu eram un copil, mă rog, ştii şi tu cum era Samurai... Când milițienii l-au luat pe deținutul înghețat şi am rămas singuri, Samurai şi-a dus mâna la nas, arătându-mi-l – îți aminteşti ce nas de boxer avea? şi mi-a povestit cum se întâmplase!

În ziua aceea – a trecut o veşnicie de atunci –, Samurai adormise pe acoperişul un hambar părăsit, lângă Kajdai. Pământul era încă alb, dar pe acoperiş, sub soarele primăvăratic, se uscau ultimele bălți de zăpadă topită. L-a trezit o voce feminină venind de jos. A aruncat o privire de pe acoperiş şi a văzut trei bărbați trăgând de o femeie. Ea se zbătea, dar nu prea tare – la noi, într-adevăr, una-două îți vâră un cuțit între coaste, iar ea ştia asta. Din strigătele lor, Samurai a înțeles că nu era tocmai un viol: pur şi simplu nu voiau s-o plătească. Altfel, ea n-ar fi avut nimic împotrivă. Pe scurt, s-a resemnat... Samurai, încordat ca un câine în fața prăzii, îi observa. Bărbații nu

dezveleau tot corpul victimei. Doar ce avea să servească: pântecul, sânii, apoi au strâns-o de bărbie, de gură – or să aibă nevoie şi de ele. Totul la repezeală, gâfâind, cu chicoteli abjecte. Pe acoperiş, la trei metri de ei, Samurai vedea pentru prima oară în viață cum e pregătit un trup de femeie pentru „treabă”. Femeia, frântă în două, a închis ochii. Ca să nu vadă… Uluit, Samurai şi-a înghițit un „ah!”: femeia îşi lăsase inima să-i cadă în zăpadă! Nu, era desigur o simplă batistă, sau un obiect cumpărat din oraş, învelit în hârtie… da, un pachețel roz pe care-l avea în buzunarul interior al paltonului, pe care bărbații îl desfăcuseră brutal… Dar, preț de o clipă, Samurai a crezut că vede o inimă afundându-se în zăpadă. A început să strige şi s-a lăsat să lunece de pe acoperiş, cu chipul chinuit de răul ce-i pătrundea în ochi. A lovit cu brațul lui ca o sabie, a dat în capetele şi coastele adversarilor, s-a prăbuşit sub pumnii lor grei ca nişte măciuci, apoi s-a ridicat din nou, s-a smuls din mâinile ce încercau să-l înşface. Deodată, sângele a inundat cerul. Orbit, lovea cu muchia palmei când aerul, când trupuri omeneşti. Dar, în sângele ce-i îneca ochii, se topea încet cheagul vâscos al răului… Când în sfârşit a putut să-şi şteargă fața cu mâneca hainei, i-a văzut pe bărbați urcând într-un camion parcat lângă drum. Iar femeia, departe, foarte departe, mergea de-a lungul Oleiului…

Îi ascult povestirea şi cred că-l recunosc pe Utkin cel de altădată. Fața i se luminează, gesturile-i greoaie de om corpolent amintesc iar de elanurile unei păsări rănite care încearcă să se smulgă de la pământ. Şi, cu vocea lui de odinioară, gravă şi chinuită, îmi mărturiseşte:

— Femeia aceea era prostituata roşcată, îți aminteşti, cea care aştepta în fiecare seară Transsiberianul… Cea căreia i-am dedicat primele mele poeme…

Utkin îşi mai toarnă un pahar, îl bea încet. A vorbit oare aievea, sau amintirea îngropată sub zăpezi s-a născut doar în mintea mea amețită? Iar sângele ce-i inundă ochii lui Samurai nu are mirosul fierbinte al unei păduri din America centrală? Samurai e culcat sub un arbore iar tot ce mai poate vedea cu ochii înecați de valul roşu este imaginea a doi bărbați îmbrăcați în kaki apropiindu-se de el cu prudență. Ca să-i dea lovitura de grație. Da, pe Samurai îl văd: trupul lui ciuruit de gloanțe, surâsul sfidând durerea, fidel eroului din tinerețea noastră. Celui care ne-a învățat că gloanțele nu dor şi că moartea nu vine niciodată atâta timp cât o priveşti în față.

Ieşind din căldura grea a sălii, ne oprim un moment pe chei, în fața întinderii întunecate a oceanului. Nu se vede pe ea nicio licărire. Infinitul nocturn al apelor, zăpada, neantul...

Eşuăm la Ghiorghi, în minusculul restaurant georgian ce trăieşte în ritmul lungilor discuții ale clienților rătăciți, al ilustratelor cu Marea Neagră de pe pereți, al viselor bătrânului păstor Kazbek care ne întâmpină cu privirea lui melancolică. Ghiorghi ne salută şi aduce exact ce ne trebuie, ştie el ce. Coniac, cafea, lămâie verde.

— La Tbilisi, un obuz a distrus casa în care am copilărit, spune el cu jumătate de voce punând sticla şi paharele pe masă. O casă care avea două sute de ani. Lumea înnebuneşte...

Rămânem tăcuți. Ne revedem, cu douăzeci de ani mai tineri, în mijlocul unei câmpii înzăpezite, fără margini... La orizont, soarele jos de iarnă – pendul al istoriei – îngheța, înconjurat de miradoare... Ne petrecusem câtiva ani din viață, Utkin, eu şi atâția alții, agitându-ne în jurul discului încâlcit în gardul de sârmă ghimpată, scriindu-ne cărțile subversive, contestând, protestând. Împingeam cu umerii noştri – cu cuvântul nostru! – greutatea-i inertă. Puțin câte puțin, pendulul istoriei a început să răspundă la efortul nostru. Se legăna din ce în ce mai liber, balansul lui deasupra imensului Imperiu devenea amenințător. Într-o zi, acel avânt amețitor ne-a prins în vâltoarea lui, zvârlindu-ne dincolo de frontierele Imperiului, pe țărmurile Occidentului nostru mitic. De aici, priveam pendulul înnebunit – sau în sfârşit liber? – cum demolează însuşi Imperiul... „Iar azi, cu toată înțelepciunea mea occidentală, îmi spun cu un surâs amar, nu înțeleg nici lacrima înghețată în ochiul unui lup ucis, nici viața tăcută de sub scoarța cedrului centenar care poartă în trunchi un piron ruginit, nici singurătatea femeii roşcate care cânta în fața focului pentru cineva nevăzut, într-o izbă îngropată sub zăpadă...”

Utkin îşi scoate ochelarii şi, din depărtarea beției, îmi vorbeşte încet, învăluindu-mi obrazul cu privirea-i vagă:

— Când i-am văzut pe piatra de mormânt numele scris cu litere latine – adevăratul lui nume, nu acel „Samurai” cu care eram atât de obişnuiți –, da, în clipa aceea mi-am amintit totul. Mi-am amintit de ziua aceea îndepărtată, de plimbarea cu bunicul pe malul Oleiului... Era acolo o potecă în zăpadă, îți aminteşti, un făgaş îngust pe malul înalt al râului... Îl chinuiam adesea pe bunicul cu o întrebare agasantă: ce trebuie să faci ca

să scrii? În ziua aceea mai mult ca oricând, căci tocmai citisem povestirea lui despre război, iar în plus tăcerea taigalei era mai misterioasă ca niciodată. Bunicul îmi răspundea cu jocuri de cuvinte sau schimba vorba surâzând. Până la urmă, ajuns la capătul răbdării, a tras o înjurătură şi m-a împins cu umărul, în glumă, desigur. Eu eram pe creastă, chiar deasupra pantei îngheţate ce cobora spre râu. Mi-am pierdut echilibrul şi am început să lunec cu toată viteza pe panta lucioasă. Cerul mi se învârtea în faţa ochilor, zidul taigalei se prăvălea peste mine, nu mai ştiam care-i susul şi care josul, trupul meu nu mai avea greutate, într-atât lunecarea era de rapidă şi blândă în acelaşi timp. Şi mai ales aveam o senzaţie nouă: cineva mă împinsese ca pe egalul său, fără să-i pese de piciorul meu beteag! M-am pomenit jos, îngropat într-un troian de zăpadă, printre nişte brazi tineri. Orbit, cu mintea tulbure, am privit în jur. La câţiva paşi de movila de zăpadă, în lumina albastră a serii de iarnă, i-am văzut… Goi. Un bărbat şi o femeie. Stăteau în picioare, lipiţi unul de celălalt, coapsă lângă coapsă, înlănţuiţi. Tăceau, privindu-se în ochi. Domnea o tăcere absolută. Deasupra lor, cerul violet. Mirosul de zăpadă şi de răşină de pin… Prezenţa mea mută… Şi cele două trupuri de o frumuseţe aproape ireală… De sus, de pe creastă, bunicul m-a strigat. Strigătul a răsunat sfâşiind liniştea. Cei doi îndrăgostiţi s-au desprins unul de celălalt şi au fugit spre mica baie de aburi… Erau Samurai şi o femeie tânără pe care n-o văzusem niciodată şi pe care n-am s-o mai văd niciodată. Parcă se născuse în clipa aceea de frumuseţe şi de tăcere, şi dispăruse o dată cu ea…

Afară, zăpada ni se lipeşte de obraz trezind senzaţii de mult uitate. Utkin îşi ridică gulerul paltonului ca să se apere de rafalele albe. Cuvintele i se pierd în vuietul vântului. Mă întorc – urmele paşilor noştri pe cheiul pustiu seamănă cu urmele de tălpici de-a lungul unei căi ferate din mijlocul taigalei. Ca şi cum Utkin m-ar duce spre un tren adormit pe şinele înzăpezite… Un vagon gol cu geamuri îngheţate se pregăteşte în tăcere pentru vizita noastră nocturnă. Aşezaţi într-un compartiment întunecat, aşteptăm fără să ne mişcăm. El va veni. Va traversa culoarul cu pasul lui de războinic obosit şi va apărea în cadrul uşii.

Va veni. Aducând cu el vânturile sărate şi soarele de pe toate latitudinile, timpul îmblânzit şi spaţiul cucerit. Şi, cu o voce încă îndepărtată dar veselă, va spune:

— Nu, încă nu mi-am fumat ultimul trabuc!

În momentul acela, trenul se va urni încet iar stelele de zăpadă vor lăsa pe geamuri dâre din ce în ce mai oblice. Iar într-o lungă discuție nocturnă, vom afla numele tainic al celei care se născuse cândva într-o clipă de frumusețe şi de tăcere, pe vremea fluviului Amur.